

média technika

BROADCAST - FILM - MULTIMÉDIA - PRO AUDIO - VIDEO

XVIII. évfolyam 3. szám 2011. március Ára: 895 Ft

A GALAXY FELFEDEZÉSE

STUDIOTECH BEMUTATÓ

Ernst Genge (IDX) magyarázza a Dejero táska működését

A Studiotech Kft. évek óta foglalkozik számos broadcast világcég termékeinek magyarországi forgalmazásával. Gazdag portfóliójukból márciusban tartottak bemutatót, ahova meghívták több külföldi cég képviselőjét, hogy termékeikből bemutassanak néhányat a magyar televíziósoknak. Ez alkalommal a Rorke Data, az IXD, valamint a Cinegy termékek legújabb szolgáltatásai kerültek terítékre.

Cikkünk a 6. oldalon

Magyarországon a Sony PMW-F3!

Megérkezett Magyarország legelső Sony PMW-F3 kamerája, melynek hivatalos bemutatóját, a Schwindl Kft. együttműködésével, 2011. március 17-én tartották a Sony Hungária budapesti irodájában. A kamera az XDCAM EX családba tartozik, így ugyanazt a tömörítést és fájlrendszert alkalmazza, mit a PMW-EX1, EX3, 320, 350-es típusok. SxS PRO kártyára rögzít, 4:2:0-ás mintavételezéssel 35Mb/s bitrátával, de HD-SDI kimenetére csatlakoztatott rögzítővel akár 4:2:2, 50Mb/s for-

mátumban is. Dual HD-SDI kimenetre kötött HDCAM SR rögzítővel 4:4:4-es mintavételezésű felvétel is készíthető vele. CMOS szenzora a 35mm-es filmkamerák kapuméretével azonos méretű képet tud rögzíteni, és ennek megfelelően PL bajonettes objektívek is rakhatók rá. Kompatibilis az összes gyártó (ARRI, Zeiss, Cooke, stb.) objektívjeivel, és menürendszere is közel azonos az EX1/3-éval, így aki azokhoz a kamerákhoz szokott, már az első pillanatban is könnyedén tudja kezelni.

Sony PMW-F3

Új magyar HD közvetítőkocsi!

Nem az első, és reményeink szerint nem is az utolsó HD közvetítőkocsi, melyet bemutatunk lapunk Olvasóinak, és amiről örömmel írhatjuk le, hogy hazai alkotói munka eredménye.

Magyarország új, legnagyobb, teljes HD technikával működő közvetítőkocsija 2010.

júliusában készült el. Építője a Liga Tv Kft. – jogelődjével együtt 1995 óta foglalkozik sportesemények televíziós közvetítésével. A kezdetekkor egy Németországból vásárolt, buszból kialakított kocsival dolgoztak, majd 5 évvel ezelőtt már egy saját építésű, 12 kamerás, digitális jelfeldolgozású

berendezéseket tartalmazó kocsin folytatták munkájukat.

A 100%-ban magyar tulajdonban lévő cég legnagyobb partnere a Sport Tv, mai nevén Chello Central Europe Zrt. Fennállásuk óta több ezer, évi 200-250 sporteseményt közvetítenek élőben.

Cikkünk a 18. oldalon

A Liga TV HD közvetítőkocsija a Vígyszínház mögött

Nagy György SZERKESZTŐ-RIPORTER

Közel negyven éve a Magyar Televízió munkatársa, és mára az intézmény egyik meghatározó arca. Ezt olyan jelentős műsoroknak köszönheti, mint az Ablak, a HOL-MI, a Hogy volt? a Magyarország története sorozat és a nemzeti ünnepek eseményeinek közvetítése. Sok televíziós műfajt kipróbált, sőt ének és zenekart szervezett többmagával az MTV-ben, ő maga is zongorázik. Jelenleg a Közéleti Műsorok Főszerkesztőségének vezetője. Munkásságát eddig kilenc MTV-s Nívódíjjal ismerték el, de az igazi jutalomnak azt tartja, hogy portréfil-

meiket készíthetett mások mellett Bessenyei Ferencel, Szörényi Leventével és Demjén Ferencel.

Interjúnk a 11. oldalon

163

KI LESZ A KÖVETKEZŐ EISA PHOTO MAESTRO

TÉMA: AZ ÉN HAZÁM

- EISA PHOTO MAESTRO 2011
- MEGJELENÉS EURÓPA 17 FOTÓ MAGAZINJÁBAN

**MAESTRO
PHOTO
CONTEST
2011 - 2012**

MIT KELL
TENNİ

BEKÜLDENDŐ: EGY 6-10 KÉPBŐL ÁLLÓ SOROZAT

A KÉPEK CSAK DIGITÁLIS FORMÁTUMBAN KÜLDHETŐK BE (digitális kamerafelvétel vagy szkennelt).

ELSŐ FORDULÓ: ÉV FOTÓSA PÁLYÁZAT, HATÁRIDŐ 2011. ÁPRILIS 30.

Az első három díjat a FOTOVIDEO magazin szerkesztőségének zsűrije bírálja el.

A díjazott képek megjelennek a FOTOVIDEO június-júliusi számában

1. díj: 250 Euro, 2. díj: 150 Euro, 3. díj: 100 Euro, magyar forintban számítva.

DÖNTŐ FORDULÓ: INTERNATIONAL

A 17 EISA ország első helyezett sorozatát a nemzetközi zsűri bírálja el 2011. júniusában

Belgrádban, az EISA General Meeting alkalmával. A zsűri az 17 EISA fotómagazin főszerkesztőiből áll

1. díj: € 1.500,- és az EISA Photo Maestro 2011 trófea.

2. díj: € 1.000,- és egy trófea.

3. díj: € 750,- és egy trófea.

Mind a három helyezett fotói közlésre kerülnek 17 EISA photo magazin szeptemberi számában.

Mind a három helyezett meghívást kap Berlinbe a hivatalos EISA díjátadó ünnepségre.

A magyar pályázatokat a fotovideo@solteszreklam.hu e-mail címre kérjük beküldeni, névvel és elérhetőséggel kiegészítve. Kiszélesztés képeket kérünk (maximum 1 MB körül) a jobb kezelhetőség érdekében. A díjazottak képeit nagyfelbontásban külön bekérjük.

Minden pályázónak sok sikert kíván a FotoVideo szerkesztősége.

További részletek: www.fotovideo.hu / www.eisa.eu

Az első 3D közvetítés - az RTS/TELEX sikereivel

A Walesben tartott Ryder kupa volt az első golfesemény, melyet 3D-ben közvetítettek. Ehhez a BSKyB RTS/TELEX rendszereket használt az megbízhatósága, és könnyű kezelhetősége miatt. A technikai innovációt a Telegenic, a BSKyB által megbízott közvetítési szolgáltató tette lehetővé. A Telegenic világszerte 3D közvetítőkamionjának berendezése között szerepelt egy 128 portos ADAM mátrix RTS MADI kártyával, illetve különböző gombsorok a KP sorozatból (KP32 és KP12).

A Telegenic munkatársai szerint a barátságosan időjárás mellett a kamionok összekötése jelentette a fő problémát.

Három RTS/TELEX-termék került kulcspozícióba: a Tribus Digital Audio Interface Card, mely összekötötte a két 3D közvetítőkamiont, a TM-2000 Trunkmaster, mely a 2D és a hosztkamionok közötti kapcsolatot jelentette, és az új RTS/TELEX MADI kártya, mely a 2D és a 3D kamionok összeköttetéséért volt felelős.

A megbízhatóságon és könnyű kezelhetőségen felül az RTS/TELEX felszerelések a teljesítményükkel és rugalmasságukkal nyerték el a stáb tetszését. A MADI számos négyeres kapcsolatot biztosított két koaxiális kábelon keresztül a két kamion között,

valamint növelte a két keret portszámát is. Az egyik közvetítőkamion ezen felül egy RTS Trunkmaster rendszerrel is összeköttetésben állt a hoszttal, ez szintén meggyőző eredményeket nyújtott. A TBX

kártyák még jobbnak bizonyultak a korábban használtak, és megbízható DBX kártyáknál is, mivel üvegszálak összekapcsolhatóságot biztosítottak, és lehetőséget adtak több kamion összekötésére.

Az RTS/TELEX-termékek biztosították a Ryder-kupa közvetítését a Telegenic 3D-kamionjában

TÉMÁINKBÓL

HÍREK

- 4 A lényeg a színpadon van Enterprise sQ a BBC-nél Jönnék a passzív 3D TV-k
- 5 Újabb Fujifilm siker SET hangtechnikai kurzus
- 6 Magyar tévés az Univerziádén
- 7 Panaudio Roadshow 2011.

VIDEOTECHNIKA

- 14 Videomixerek új generációja
- 16 FOR-A archíváló felvevő

HANGTECHNIKA

- 24 3 éves az AudioPartner

TÖRTÉNELEM

- 32 A favázás tévékocsi visszatér

A díjnyertes Cine DSLR és artemis kamerastabilizáló rendszer

SACHTLER

A londoni Broadcast Video Expón mutatta be a Sachtler az új Cine DSLR, ENG / EFP Video 18 S1 és Video 20 S1 folyadékfejeit.

A díjnyertes Cine DSLR folyadékfej alkalmazása tökéletes a DSLR - kamerákkal (mint a Canon 5D Mark II, vagy a 7D) történő HD videók forgatását is magában foglaló professzionális felhasználásokhoz, ráadásul 1-től 5 kg-ig terhelhető, és a biztos egyensúly érdekében, tíz fokozatban állítható ellensúllyal rendelkezik. Az új termékek a Video 18 S1 és a Video 20 S1 a legendás Video 18 és Video 20 ENG / EFP fejek továbbfejlesztett legfrissebb modelljei. Mindkettő 16 fokozatú ellensúllyal van ellátva, biztosítják a klasszikus Sachtler Speedbalance technológiát, és tartalmaznak egy Touch & Go lemezt. A Video 18 S1 teherbírása 2-18 kg, a Video 20 S2-é pedig 2-25 kg.

A kiállításon a Sachtler a professzionális filmgyártás és digitális filmipar számára bemutatva az artemis modulá-

ris kamerastabilizáló rendszerét is. Ez moduláris felépítéssel bír, képes a kettős videofeldolgozásra, valamint HiCap kábelezéssel rendelkezik. A Hot-

Swap technológia az akkumulátorok cseréje közben is megszakítás nélküli energiaellátást biztosít.

(-)

Vilmos herceg és menyasszonya

Nem lesz 3D-közvetítés a királyi esküvőről

A Palota hivatalosan bejelentette, hogy Vilmos herceg és Kate Middleton esküvőjén, április 29-én, nem lesz 3D-s forgatás, mert a Westminster katedrálisban a kamerák számára kijelölt helyen újabb kamerák már nem férnek el, és a felmérések szerint így is viszonylag kicsi a 3D közvetítésre az igény.

Mindezek ellenére néhány brit televíziós társaság reméli, hogy módjuk lesz mégis a háromdimenziós adásra, vagy felvételre, hiszen szerintük világszerte hatalmasak a nézői elvárások a 3D-és felvételek, vagy közvetítések iránt.

Patrick Harrison, Károly herceg sajtótitkára azt mondta a BBC-nek, a Sky Newsnak és más brit műsorszolgáltatóknak, hogy az ifjú herceg és menyasszonya körültekintően konzultáltak a döntés előtt.

A lényeg a színpadon van...

ALLROUND

A Szimfónia Betéti Társaság a német ALLROUND-Bühnen Forneberg GmbH világszerte forgalmazott ALLROUND színpadi dobogók, kóruspódiumok, színpadi emelvények, és kellékanyagainak kizárólagos hazai forgalmazójaként kezdte meg 2003. év nyarán tevékenységét. „Célunk a hazai kulturális élet színvonalát a lehető legmagasabb műszaki színvonalú, kiváló minőségű színpadi dobogókkal emelni – mondta Somlai Gergely az Allround termékek hazai képviselője. Az általunk forgalmazott színpadelemek a legalkalmasabbak kórusok, zenekarok fellépéseinek magas színvonalon történő biztosítására, ugyanakkor a felhasználási lehetőségek széles tárházát jelentik kínálják valamint gyors összeállítást,

amire néhány ember nagyon rövid idő alatt is képes. A különböző méretű, alumíniumból készített színpadi és kórusselemek, dobogók rendkívül könnyen szállíthatók egyik koncertről a másikra, ezzel is biztosítva a legmagasabb színvonalú előadások megrende-

zését. Színpad értékesítése mellett azok bérbeadásával is foglalkozunk. Az általunk forgalmazott kiváló minőségű, rendkívül hosszú élettartamú színpadok akár 100 nm-es kiserelésben is szállíthatók, ugyanakkor kisebb felületű variációkkal is rendelkezünk.

Somlai Gergely Allround márkakereskedő - Szimfónia Bt.

Enterprise sQ rendszert vásárol a BBC

QUANTEL

A BBC egy Quantel Enterprise sQ rendszert rendelt központi épülete, a londoni W1 számára. A megállapodásban szerepel a videoszerkesztés és a sugárzás is. A Quantel vezérigazgatója szerint az egyedi FrameMagic technológia nagy szerepet játszott abban, hogy végül ők nyerték meg a BBC által kiírt tendert.

A gyártási rendszer minden vonatkozásában nagyon számít. Az Enterprise sQ HD rendszer 2600 órányi HD-tárhellyel rendelkezik 12 sQ szerverten elosztva. 158 Quantel szerkesztőt és 16 Final Cut Pro szerkesztőt támogat,

melyek teljesen integrálva vannak a Quantel munkafolyamatba. Ezen felül, a több mint 500 Quantel asztali szerkesztővel ellátott újságírói munkaállomás is kapcsolódik a BBC saját Jupiter adatkezelő rendszerébe. A kimagaslóan rugalmas működés érdekében, a rendszer két tükrözött zónára van osztva

Az adásrendszer 10 sQ szervert foglal magába összesen 300 óra HD tárhellyel. Ugyanazon technológia használata a gyártáshoz és a sugárzáshoz jelentős előnyöket biztosít a munkafolyamatban, és további bővítési lehetőséget biztosít.

A RealD szerint idén jönnek a passzív 3-D TV-k

A szülők és a sok barátal (vagy vendéggel) rendelkezők megnyugodhatnak, mivel ezentúl úgy élvezhetik a 3-D TV-t a nappalijukban (vagy a bárban), hogy nem kell hozzá csillogászati összegeket költeni a szemüvegekre. Ez a RealD (az a cég, mely a legtöbb 3-D moziban használatos eldobható szemüveget gyártja) elnöke szerint azért lehetséges, mivel 2011 tavaszán megérkeznek a passzív 3-D TV-készülékek, melyekhez nem kell aktív záras szemüveg, melyek 130-200\$-ba kerülnek. Ehelyett a mozikban használatoshoz hasonló igényelnek, melyek 1\$ körüli összegért kaphatóak.

A cég új megoldása elektrooptikai ZScreen technológiát használ, melyet a TV sík panelje elé illesztnek. Ez a rendszer gyorsan váltakoztatja a fényt óramutató szerinti irányú körkörös polarizáció-

ból óramutató járásával ellentétes irányúba, majd vissza. A RealD körkörös polarizált passzív szemüvegei zárként működve a bal képet átengedik a bal szemhez, és a jobb szemet eltakarják, illetve a jobb szemnek a jobb képet mutatják, és a bal szemet takarják el. A képek szekvenciálisan érkeznek a sík panelre, épp úgy, mint a jelenlegi 3-D TV-k esetében.

A RealD ZScreen technológiájának használata olyan előnyökkel jár, mint a könnyebb, olcsóbb szemüvegek, amiket nem kell újratölteni, vagy elemet cserélni bennük. Ezen kívül nem veszik el a 3-D hatást, ha valaki átgyalogol a TV-készülék és a szemüveg között, mivel a ZScreen nem használ infravörös szinkronizációs emittert. A passzív képernyők ellenben drágák, ezért a RealD megoldása nem

cseréli le a jelenlegi aktív záras kínálatot, hanem ezek mellett kerül értékesítésre legalább az elkövetkező 4-5 évben. Az első passzív termékek a várakozások szerint 2011 áprilisában kerülnek piacra, bár ehhez a szerződött RealD gyártóknak

(Sony, JVC, Samsung, Toshiba és Panasonic) még el kell szánniuk magukat, hogy melyikük legyen az első, aki előáll a passzív TV-vel. A RealD a 2011 januárjában, a CES-en, Las Vegasban mutatja be az új technológiát.

Újabb Fujifilm siker

Csak a beavatottak tudhatták, hogy az amerikai megasztár Angelina Jolie Budapestre érkezett, ahova ráadásul férje, Brad Pitt is elkísérte. Mindketten dolgozni jöttek, Angelina rendezni, Brad Pitt pedig a standfotós feladatokat látta el felesége első filmjében.

2010 szeptember végén kezdődött Angelina Jolie első rendezése az „Untitled Love Story” forgatása amely több mint két hónapig tartott. A stáb, december elején fejezte be a felvételeket, az utómunkák talán még ezekben a napokban is zajlanak a világ valamelyik utómunka stúdiójában. A filmforgatáshoz a Fujifilm Eterna Vivid 500-as nyersanyagát használták. Külön öröm a magyar filmszakma számára, hogy a felvételek negatív hívásait a Magyar Filmlabor szakemberei végezték, és a digitális fényelés,

pedig a FotoKem budapesti kirendeltségében készült.

A film forgatása, szinte teljes hírzárattal zajlott, amiről Allan Tudzin a FotoKem igazgatója szűkszavúan csak így nyilatkozott: Dean Semler (ASC, ACS) Oscar díjas operatőr nemrég fejezte be Angelina Jolie első saját rendezésű filmjének fényképezését, amit a Raleigh Stúdióban és Budapest különböző területein forgattak. Mindehhez csupán annyit tett még hozzá,

hogy az operatőr részére a Fotokem fényelője Kabán Benedek biztosította a napi musztereket.

Az igazgatóhoz hansonlóan az operatőr is csak pár szóval nyilatkozott a produkciónál: „Az Eterna Vivid 500 tökéletes választás volt Angelina Jolie szerelmi történetéhez. A gyönyörű havas külső helyszínektől egészen a sötét homályos pincéig, remekül lehetett dolgozni ezzel a nyersanyaggal.” - mondta Semler

SET hangtechnikusi kurzus

KÖZELEDIK A MÁSODIK FORDULÓ

A School of Entertainment and Technology (SET) Berlin, Erding, Köln, Bern, Bécs és Prága után Gresicki Tamás és Hidvégi Dániel vezetésével Magyarországon is elindította új, innovatív, fél-virtuális internetes platformját és képzéseit. A SET hangtechnikusi kurzus első gyakorlati hétvégeje december elején lezajlott. Az otthoni, elméleti felkészülés után melyre a SET innovatív tanuló platformja ad lehetőséget - a tanulók elsőként a hangtechnika gyakorlati alapjait sajátíthatták el. Többek először találkoztak analóg keverőpulttal, mely felépítésének át tanulmányozása után már maguk oldották meg az equalizerek helyes alkalmazását. A rutinos oktatók és a kis létszámú csoportos foglalkozás miatt azok is sok tapasztalatot gyűjtöttek, akik már korábban dolgoztak keverőpulttal, hiszen ők is újabb, ed-

dig nem ismert funkciókat ismerhettek meg.

A tanulók - a SET által biztosított iMac-eken - összeállították az első Protools sessionjüket is, melyben első lépésként a szerkesztést és a vágást gyakorolhatták. Miután a tanulók megismerkedtek mind az analóg, mind pedig a virtuális keverés adta lehetőségek alapjaival, a már saját hallásukat és egyéni ízlésmódjukat is felszínre hozó MIDI gyakorlatok következtek. A háromnapos, intenzív gyakorlat után a hallgatók már nem csak elméleti, hanem - főleg Protools-on alapuló - változatos

gyakorlati feladatokat kaptak otthonra, hogy a közösen elsajátított alapok rendszeres, egyéni alkalmazások során rögzüljenek. Az oktatók az otthoni gyakorlatokat is úgy alakították, hogy ne csak a gyors és precíz munkavégzéshez szokjanak hozzá a hallgatók, de a kezdetektől nagy hangsúlyt fordítsanak egyéni hallásmódjuk, ízlésük alakítására is. A következő alkalommal egy profi hangstúdió, a Super Size Recording stúdió várja a SET tanulóit, ahol egy teljes zenekari hangfelvételt kell majd elkészíteniük.

www.set-school.hu

www.Panaudio.hu
Panasonic
 FUJINON FUJIFILM SWIT. Manfrotto GLIDECAM
 AZDEN CAMPLEX Frezzi
 E termékek hivatalos magyarországi forgalmazója a Panaudio Kft.

AG-AF101
 AVCHD memóriakártyás kamera
AVCHD **HD**
EGYEDÜLLALÓ KÉPMINŐSÉGI
Full HD 1080
3 EV GARANCIA
AVCCAM
 képérzékelő: 4/3" MOS
 FILMES / VIDEOS szemlélet
 Time-code felvétel
 Meta-data rögzítés
 ND filter: 1/4, 1/16, 1/64, Off
 Állóság-segéd funkció, változtható képkocka sebesség, dinamika növelés
 Micro FourThirds optikák közvetlen illesztése, 35mm-es optikák kizárólag
 Pre-rec és Interval rec., 2 db SD kártya aljzat, folyamatos felvétel
 WFM hullámhossz monitor, Shot mark funkció, kézi hangszint beállítás
 kompozit, HD/SD SDI, HDMI kimenet, USB 2.0
 XLR hang bemenet (XLRx2, LineMic., +48V)
 kamera távvezérlés
1.249.900,-

AG-HMC171
 SD / HD P2 memóriakártyás kamera
Full HD 1080
5 EV GARANCIA
P2HD
 natív 16:9 3x1/3" CCD
 LEICA Dicomar Wide optika
 optikai képstabilizátor, fókusz: 28 - 364mm
 14-bit A/D átalakítás
 19-bit belső jelfeldolgozás
 100Mbps adatátvitel
 20 féle HD és SD felvételi formátum
 XLR hangbemenetek, mic/line, +48V
 változtható képbesség 12fps - 60fps
 2 db P2 kártyahely, folyamatos felvétel
 HD-SDI kimenet, IEEE 1394 és USB2.0 interfész
 NTSC/PAL átkapcsolható
 zoom, fókusz, írisz, start/stop vezérelhető
 mozgó alkatrészek nélküli abszolút megbízható
1.169.900,-

AG-HPX500
 SD / HD P2 memóriakártyás kamera
Full HD 1080
5 EV GARANCIA
P2HD
 3x2/3" progresszív CCD, multi formátumú rögzítés
 50Hz és 60Hz, PAL és NTSC, HD és SD
 20 féle SD és HD formátum
 100Mbps adatátvitel
 1080, 720, 576 sor
 50p, 25p, 50i képrátsítás
 IEEE1394, USB 2.0 csatlakozó
 HD-SDI/SDI kimenet
 4 db P2 kártyahely
 változtható frame sebesség, lassítás és gyorsítás
 8 féle filmszerű Gamma beállítás, multi kamera kompatibilitás, TC be- és kimenet
 egyszerű távvezérelhetőség (AJ-RC10)
 D4 terminál - HD komponens kimenet (objektív opció!)
2.499.900,-

AZDEN audio technika made in Japan
305ULX
 UHF ENG mikrofon szett
 240 frekvencia
 High-Gain antenna
 klipz mikrofon
 LCD kijelző
 ceruzaelemes működtetés
 XLR és miniJack csatlakozás
 fejhallgató kimenet
 50-15.000Hz
 RF zárlat
 hordtáska
144.900,-
SGM-PDII
 kamera mikrofon
 Phantom Power (11-52VDC)
 90-18.000Hz
 szuperkardioid
 S/N: 70dB (1 kHz @ 1% THD)
 robusztus fém ház
 XLR 3-pin, szétválasztás
45.900,-

SWIT S-2030
 LED fényerősítő 5600K kamera fejfény
 12 LED, kevesebb mint 30W teljesítmény
 5600K színhőmérséklet
 2000lx fényerő 1 méteren
 szabályozható fényerő
 fotopapucs, vagy foto memetes rögzítés
 PT csatlakozás, lágyító előléd
44.900,-
2000 LUX

KAZOSx8.5BRM
 Broadcast 2/3" HD telephoto optika
FUJINON FUJIFILM
ENG X-SERIES
 20x zoom, 2/3" Bayonet rögzítés
 8.5 - 170 mm fókusz
 M.O.D.: 0,9 m
 látószög (H): 58° 51' - 3° 14'
 érzékenység: 1:2.7
 szűrő átmérő: ø 82 mm
 súly: 1,48 kg
 QuickZoom, Innerfocus, Digital Servo
749.900,-

1092 Bp., Ferenc krt. 26.
 Tel.: 456-3003, 456-3002, Fax: 217-1288
 www.panaudio.hu - studio@videopart.hu
 Araink nem tartalmazzák az ÁFA-t!

Nemzetközi Broadcast Team az Univerziádén

MAGYAR A JIMMY JIB -EN!

Idén Törökországban került megrendezésre a 25. Téli Univerziádé. Nos, sokan fölkapathatják a fejüket: Törökország – téli verseny? Bevallom, mikor az útra készülődtem bizony én is kaptam irigykedő mondatokat, hogy a télből nyárba megyek...

Nos, az igazság az, hogy az ország keleti végében fekvő Erzurum, Magyarországról isztambuli átszállással 4 órás repülőúttal érhető el, Kelet-Anatólia fővárosa, s egyben az ország gyakorlatilag egyetlen síparadicsoma. A közel 370.000 lakosú város 1750-1800m magasan lévő fel-földön fekszik, s innen indulnak a 3000m magasra törő hegyek. Tehát ebben a nem éppen fürdővárosban került megrendezésre az Univerziádé.

A verseny televíziós közvetítésének technikai lebonyolításával a brit Gearhouse Broadcast lett megbízva, angol, belga és német közvetítő-kocsikkal dolgoztatott.

A Médiatechnikában már többször is olvashattunk a München mellett élő Sereg Imréről és a SIVision TV Production GmbH tűzpiros OB VAN kocsijairól. Nos, ez a kocsi dolgozott nemzetközi stábnal a síugrás közvetítésén.

A rendező, a kameramanok, illetve a lassítók Olaszországból érkeztek. Természetesen a kocsi személyzete német volt, a CatCam kameramozgató Ausztriából jött, a Jimmy Jib pedig velünk együtt Magyarországról.

A tizenegy kamera közül három RF kamera volt, melyek a német Riedel cégtől érkeztek,

kettő kézi kameraként dolgozott, egy pedig a már említett CatCam jeleit továbbította a kocsinak. A nyolc Sony-1500-as kamera érdekessége, hogy a felső kamerapozíciók előre voltak kábelezve, de csak „egyszerű” fénykábellel. Ez azt jelentette, hogy ezt a négy kamerát külön táppal kellett ellátni.

Ugyancsak különleges volt a síugrósánc aljában elhelyezett 10 méteres Jimmy Jib kameramozgató is, mellyel a mi feladatunk volt a közönség és a versenyzők összefényképezése, illetve dinamikus mozgással a két terület, a nézőtér, illetve a pálya összekapcsolása.

A két hetes, sikeres, kettős magyar részvétellel történt közvetítés után mindenki elégedetten hagyta el a néha -28 fokokos várost.

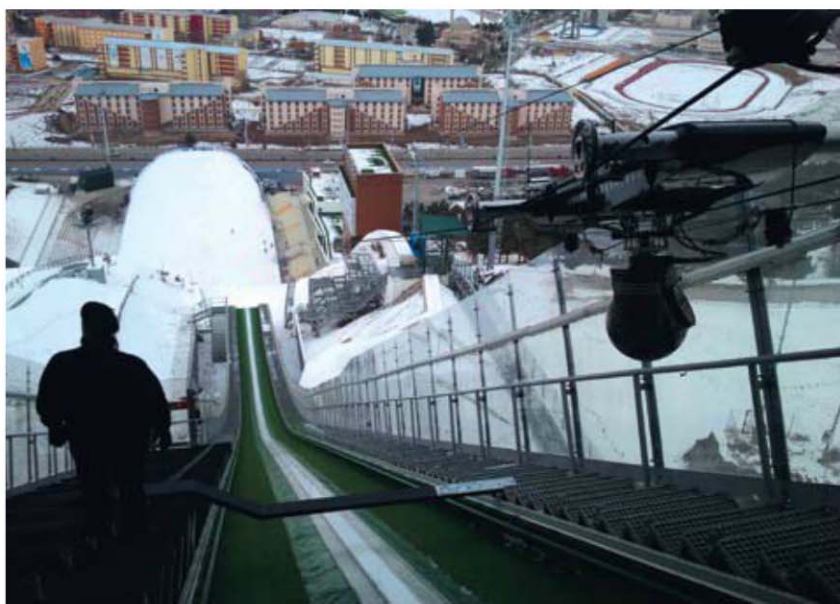
Halla Gábor operatőr

A szerző és a Jimmy olasz operatőre

TV Compound

CatCam a feladat előtt

Síugrótornyok

NABSHOW®

Where Content Comes to Life

Idén, április 9-14. között rendezik meg Las Vegasban az év első nagy broadcast konferenciáját és kiállítását, a NAB 2011-et. A NABSHOW-n az iparág szinte összes gyártója részt vesz új termékeivel, innovatív megoldásaival, itt láthatjuk majd először a 2011-es új termékeket. A rendezők közel 100.000 szakmai látogatót várnak több mint 150 országból. A kiállítás hatalmas területen, több mint nettó 80.000 m²-en kerül megrendezésre, ahol több mint 1500 kiállító várja a látogatókat.

A kiállítás 12 témakör köré csoportosul, melyek közül kettő idén jelenik meg először:

- Acquisition & Production
- Broadcast
- Content
- Display Systems
- Distribution & Delivery
- Management & System
- Outdoor/ Mobile Media
- Post-Production
- Pro Audio
- Radio
- Telecom Access Networks (Új)
- Telepresence (Új)

A kiállítással párhuzamosan zajló konferencián 5 fő témakörben, több mint 500 előadás hangzik el a szakma legnagyobbjainak számító előadóktól.

A NAB-ot említve eszünkbe jutnak a régi megszokott és az új fogalmak, mint digitális átállítás, úttörő technológiák, IPTV, 3D, mobil videó, közös-

ségi média. Ne felejtjük el a nagy „5C”-t sem! Content Creation, Content Management, Content Commerce, Content Distribution & Delivery és Content Consumption. Minden a tartalom, a Content körül forog, hiszen máig igaz az az örökérvényű megállapítás, hogy a „CONTENT is the

King” (a tartalom a király).

Ígérjük, a médiatechnika hasábjain a nagy esemény után részletesen visszatérünk a „CONTENT”-re és mindenre, ami a NABSHOW-n körülötte forgott, az innovációra, a megoldásokra, a termékekre, a nagy üzletekre és bejelentésekre. **(-km-)**

Panaudio Roadshow 2011

Igazi országjárásra indult a Panaudio, hogy bemutassa az ország keleti régióiban a Panasonic legújabb termékeit, köztük a sokak számára újdonságot jelentő 3D kamerákat. Az országos turné vidéki két fő állomása Debrecen illetve Szeged városa volt, míg záróakkordként, az egyik legfontosabb professzionális esemény, a HSC évente megrendezésre kerülő szakmai összejövetelén való részvétel zárja majd a tavaszi bemutató sorozatot. A látogatók számára, immár hagyományosan a Panaudio ilyenkor vásárlási kedvezményt biztosít, aminek kapcsán a különböző broadcast

termékek árából akár 10-50%-os árengedményt is kaphat az, aki vásárlási szándékkal érkezik a rendezvényre. Kerekes Gábor azt mondta: nagyon kellemes benyomást szerezünk, gyakorlatilag a két bemutatón a keleti országrész szinte minden operatőre ott volt, akik nagy izgalommal nézték a teljes kameraválasztékot. Nyolc kamerát vittünk magunkkal a teljes sorozatból, de velünk volt a konsumer kínálat 3D-s kamerája is, az összes tartozékokkal. Valamennyi kamera képe bekerült egy 16 csatornás mixerbe, úgyhogy élő bemutatót láthatott az érdeklődő szakma. A látványt fokozta még

egy 50”-os TV- ahol 3D-ben lehetett követni magát az egész bemutatót, ugyanis a 3D-s kamera a rendezvényre volt irányítva, és nagyon látványos képet mutatott.

Bemutattunk többek között egy objektív adaptert is, amivel Panasonic optikasor mellett, Canon optikákat is lehet alkalmazni az új AF 101-es kamerákon. Mindkét alföldi városban nagy érdeklődés követte a bemutatót, ahova a határon túli szakemberek is eljöttek, aminek a tavaly Erdélyben felszerelt és azóta is kitűnően működő Panasonic P2-es TV Stúdió híre jó reklámot csinált.

A roadshow célja – mondta Kerekes Gábor – túl a bemutatókon, elsősorban az, hogy személyes kapcsolatot teremtsünk a vidéki televíziósokkal, jövőbeli vevőinkkel. Információt kapjunk azokról a dolgokról, ami őket érdekli, és amire a Panasonic elsősorban techni-

kai szempontból, megfelelő választ tud adni. Gondolok itt többek között a P2-es kártya tulajdonságaira. Ezt szinte minden egyes alkalommal el kell mondani az érdeklődőknek, hiszen közöttük mindig sok az új arc. **(-e-)**

HIRDETÉS

marantz solid stage digital recorder
pmd 620

Informateka kft.
1067 Budapest Teréz krt. 31
tel.: (+361) 269-4380
www.informateka.hu

Professzionális termékek
forgalmazója és szervize

marantz
PROFESSIONAL

marantz solid stage digital recorder pmd 570 107 000 Ft

SONY **PLAYBOX** TECHNOLOGY

TANNOY HEAR BELIEVE

JBL **AKG** **SENNHEISER**

CitiDISK **YAMAHA**

Kerekes Gábor ügyvezető igazgató (Panaudio) a debreceni bemutató vendégeivel

RORKE DATA - IDX - CINEGY ÉS A TÖBBIÉK...

Studiotech: A Galaxy felfedezése

A budapesti Studiotech Kft. évek óta foglalkozik számos broadcast világcég termékeinek magyarországi forgalmazásával. Gazdag portfóliójukból márciusban több cég képviselői jártak Budapesten, hogy termékeikből a gyakorlatban is bemutatassanak néhányat a magyar televíziósoknak.

RORKE DaTA AURORA

A 25 évvel ezelőtt Herb Rorke által alapított, és jelenleg az amerikai Avnet, Inc. részét képező Rorke Data cég képviselői olyan teljesítményorientált adattárolási megoldással rukkoltak elő a Studiotech Kft. székházában, melynek tízezredik példánya eladásán is túl van az amerikai cég, és a folyamatos fejlesztés mellett új piacok meghódítása a kitűzött cél.

A bemutatott Aurora RAID megoldás használható egyszerű dedikált hálózati adattárolóként (SAN - Storage Area Network), vagy, mint megosztott háttértároló, ami 8 Gbites FC (fibre channel) hálózaton keresztül SD-ben, HD-ben, 2k-ban és 4k-ban editáló 2-8 felhasználót tud kiszolgálni FC switch vagy IT erőforrás igénybevétele nélkül. A RAID 6 megoldású (24 és 48TB), egyszerűsített infrastruktúrájú rendszer minden MAC-es és PC-s felhasználót, így az utómunka stúdiókban gyakran használt Final Cut Pro, Adobe, Protools és Avid eszközöket is

Gyengő István (Studiotech) köszönti a résztvevőket

támogatja. Nincs tehát szükség speciális hardverre, az említett operációs rendszereken futó számítógépek külön szoftver nélkül kezelni tudják a rendszert. Az Aurorának kapható nagyon csöndes asztali és rack-be tehető 4 RU magas változata is. Az összes megvásárolt Aurora SAN egység bizonyítványt kap arról, hogy gyártásánál

figyelembe vették a vásárlók észrevételeit, akik ezzel együtt biztosak lehetnek benne, hogy az Aurora teljes élettartama alatt megkapják az elromlott részek javításában, cseréjében megnyilvánuló gyári támogatást.

A bemutatón Iva Bonc, a Rorke Data termék- és marketing menedzsere ismertette

Norbert Surmann (Rorke Data)

a berendezés általános jellemzőit, Norbert Sulmann pedig a felhasználás részleteibe avatja be a hallgatóságot.

IDX PLAYMAGIC

Bizonyára nem ismeretlen olvasóink számára az IDX név: sokan nap, mint nap használnak a japán gyártótól származó kamerakamrákat és töltőket. Talán kevesen tudják, hogy az IDX gyártott először Lithium

előadásában, amelyet a tavalyi NAB kiállításon mutattak be először.

Az önállóan működő kijátszó szerver alapvető jellemzője, hogy hagyományos SSD (Solid State Drive) tárolója dedikált konfigurációban, kiváló HD-SDI minőségben érhető el. Az SSD technológia a HDD-nél jóval gyorsabb hozzáférési időt biztosít, nincs mozgó alkatrész, kicsi a teljesítményfel-

A résztvevők egy csoportja

Ion akkumulátort és első volt abban is, hogy ezeket broadcast és professzionális felhasználásra a biztonsági és környezetvédelmi előírások figyelembevételével állították elő.

A Studiotech Kft. bemutatójának keretében azonban a rack-be (is) szerelhető PlayMagic MFP-100 nevű sokfórumú playout szerverük került terítékre Ernst Genge (IDX Technology Europe) szakértő

vétel, egyidejűleg lehet vele felvenni és lejátszani. A belső SSD tárolókapacitása 128GB-nál kezdődik, ez 100 Mb/s-nál kétórányi tárhelyet jelent RAID 1 tükrözési védelemmel.

A kijátszóshoz szükséges playlistát a fő egységen, vagy külső vezérléssel lehet összeállítani. A külső vezérlésre két RS-422 soros port szolgál, a készülék fogadhat referenciajelet, van külső time code be-

Rorke Galaxy Aurora és a munkaállomások

IDX PlayMagic

IDX Dejero Mobil Broadcast Platform

Dejero szerver, a vevő

menete, GPI portja, kettős USB 2.0-ás portja, VGA kimenete, IEEE1394b kimenete (800Mb/s max.), van négy Ethernet csatlakozója (2 x 1Gb/s és 2 x 100Mb/s) és része a PlayMagic-nek a vezérlő szoftver is. Az egy vagy két kijátszó csatornát (On-Air/Next x 2) és a kiegészítő kódoló funkciót opcióként konfigurálják.

A csinosra tervezett IRU magas kijátszó szerver HD-SDI és SD-SDI jeleket fogad be (ingest), és többretegű chippel szerelt, hosszú életű és gyors hozzáférésre optimalizált be/kimenete van. A PlayMagic automatikus gyorsítótár (cache) protokollt használ a nagyfokú adatbiztonság elérése érdekében.

DEJERO

Az IDX cég a forgalmazója Európában egy olyannyira új televíziós területet képviselő amerikai terméknek, hogy Európában Németország és Ausztria után harmadikként nálunk mutatták be. Ezt Ernst Genge

kicsit sejtelmesen azzal indokolta, hogy fejlesztője magyar származású.

A Dejero céget 2008-ban alapították, és már két év múlva az ugyanezt a nevet viselő Dejero hírgyűjtő uplink eszköz

elynyerte a Broadcast Engineering magazin Pick Hit díját.

A szabadalmaztatott technológia új korszakot nyitott az élő, vezeték nélküli televíziós műsorszolgáltatásban azzal, hogy mobiltelefon (főleg 3G)

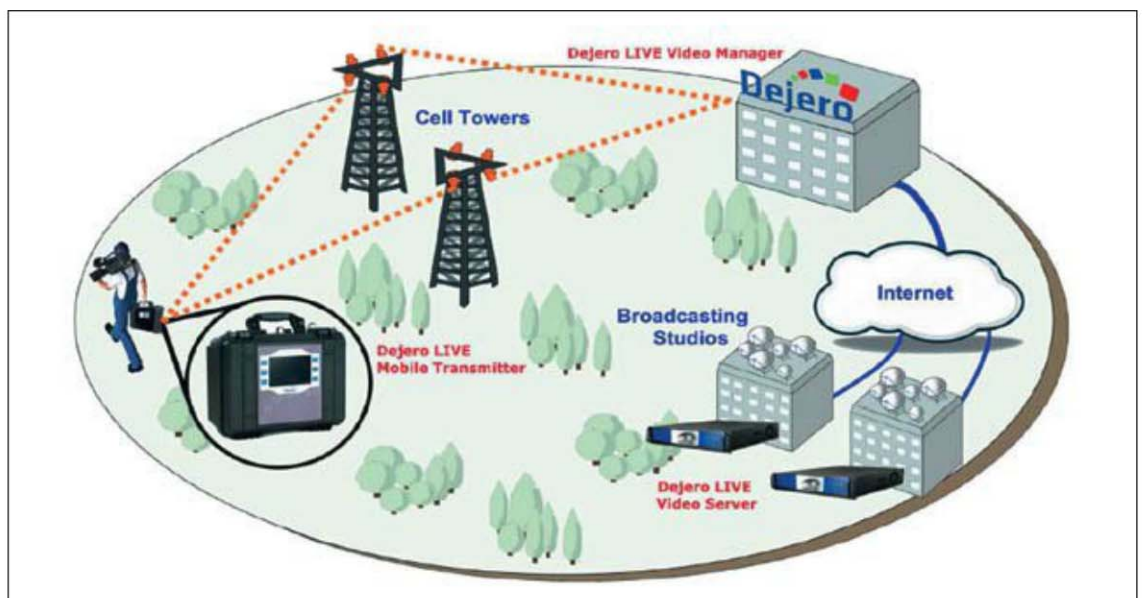
szolgáltatással lefedett területen műholdas, vagy mikrohullámú kocsai használata nélkül lehet élő adást közvetíteni. Nem kell hozzá más, csak egy kamera és a táská méretű, beépített monitorral ellátott, és minden ütést, roncsolást kiálló karosszériájú Dejero LIVE Mobile Transmitter, vagyis az adó. A 10 kg tömegű táskába négy különböző mobil szolgáltatató SIM-kártyája tehető. Bekapcsolás után az intelligens Dejero megkeresi az MPEG-4 H.264 kódernek megfelelő bitarányú vezeték nélküli kapcsolatot, és ezzel néhány másodperc után adáskész állapotba kerül. A berendezésnek élő SD adáshoz általában 2Mb/s sávszélességre van szüksége, és ilyenkor kevesebb, mint egy másodperc a hangkésleltetése, ami interjúkészítéshez elegen-

dő. A Dejero technológia automatikusan szabályozza önmagát, hogy megfeleljen a videó kimenetnek, megfelelő sávszélesség követelménynek. Az adatfolyamat több vezeték nélküli csatornán megosztja, közülük bármelyiket a vívó sávszélességnek megfelelően dinamikus beállítja.

A közvetítés helyszínéhez képest bárhol (de a mobil lefedettség” ernyője alatt”) telepített Dejero szerver veszi az adást (ha kell, két mobil egységet is), rekonstruálja a bejövő vezeték nélküli adatokat, és genlockolt videó és hangkimenetet szolgáltat. Ha a Dejero szervert a televíziós színházban helyezik el, akkor a jel kábelen jut el a hírtúdióba, vagy az adáslebonnyítóba. Ha a színháztól távoli helyen van a vevő szerver, akkor

Tóth Attila, a Studiotech IT rendszerértékesítője

Hogyan működik?

Tóth Attila- Cinegy percek...

fogó, integrált, HD és SD digitális média és produkciós rendszer, amely hagyományos PC hardveren és informatikai infrastruktúrán alapul. Moduláris, nyitott platform, amely olyan eszközkészletet, alkalmazásokat és nyílt felhasználói program interfészeket foglal magába, amelyek lehetővé teszik, hogy a televíziós produkciók úgy váltsanak a következő „sebességre”, hogy nem ragadnak le bizonyos gyártók szaba-

dalmztatott megoldásainál. A Cinegy munkafolyamat teljes összhangban van a hagyományos műsorgyártással, valamint az utómunka non-lineáris editáló rendszereivel, és úgy valósítható meg, hogy nem igényli egy teljesen új infrastruktúra beruházását.

Nem csak országos televízióknak ajánlják!

Nagy Lajos
Fotó: Szabó Miklós

Cinegy munkafolyamat

a jeleket onnan internet szállítja a székhez.

A Dejero nagy előnye a gyorsaság, a rugalmasság, az, hogy az operátor egy személyben ezt is kezelheti, és cseppet sem elhanyagolható az a tényező, hogy költsége a műholdas uplink kocsit hasz-

nálatának csupán 10 százaléka.

Mindezen előnyök birtokában közvetítette a világnak broadcast minőségben a Kanadai Televízió Dejeroval a 2010. évi téli olimpia olimpia lángjának 100 napig tartó 43 ezer kilométeres útját.

Kell ennél jobb referencia?

CINEGY MUNKAFOLYAMAT

A Studiotech Kft. sikeres bemutatónapjának záró előadását a Cinegy televíziós integrált munkafolyamatáról Tóth Attila, a cég IT rendszerértékesítője tartotta.

A Cinegy workflow egy át-

Keresse újra a Studiotech termékeit!

www.studiotech.hu/termekek

- kamerák
- állványok
- mobil stúdió eszközök
- szerkesztő szoftverek
- konverterek
- mikrofonok
- monitorok
- videókártyák
- konferenciatechnika

Studiotech Hungary | 1039 Budapest, Szentendrei út 285. | +36 1 240-1444 | www.studiotech.hu

Nagy György

SZERKESZTŐ-RIPORTER

Csaknem negyven éve a Magyar Televízió munkatársa, és mára az intézmény egyik meghatározó arca. Ezt olyan jelentős műsoroknak köszönheti, mint az Ablak, a HOL-MI, a Hogy volt? a Magyarország története sorozat és a nemzeti ünnepek eseményeinek közvetítése. Sok televíziós műfajt

Igen, és amikor jelentkeztem a Rádióba, azt mondták, erre az évre már nincs több felvétel, de átirányítottak a Televízióba. Zánkay Dénes műszaki vezető felvételiztetett minden jelentkezőt, így engem is. Írásban és szóban is megmértettünk. Felvettek, és 1971. szeptember-től képteknikus, majd képvá-

Molnár Miklós operatőr tartott. Azt is elvégeztem. Egri Jánosnak tucatszám vetélkedő kérdéseket írtam, nyáron a szabadságom alatt például, rendezőasztisztaként dolgoztam. Ezzel már kis külön pénzt is lehetett keresni. **Éveken keresztül csak munióciót gyűjtöttél?**

Igen, de nem is volt tudatos, természetes érdeklődés volt csupán. Úgy is mondhatom, szakmai szerelem. Ma 58 évesen sem gondolom, hogy valaminek a végén vagyok, és azt sem, hogy szerkesztőség vezetőként fogok majd nyugdíjba menni. Rengeteg tanulnivalóm van még a tévécsinálás tantárgyból: minél régebben gyakorlom ezt a mesterséget, annál inkább

látom, hogy mit nem tudok még...

Vázd fel kérlek ennek a szakmai szerelemnek a további fontosabb állomásait.

A képvágást is imádtam. Azután munka mellett, Kerpel Róbert műszaki igazgató engedélyével, elvégeztem az ELTE Bölcsészettudományi Karát, és amikor megszereztem a diplomát minden további nélkül elengedtek a műszakról.

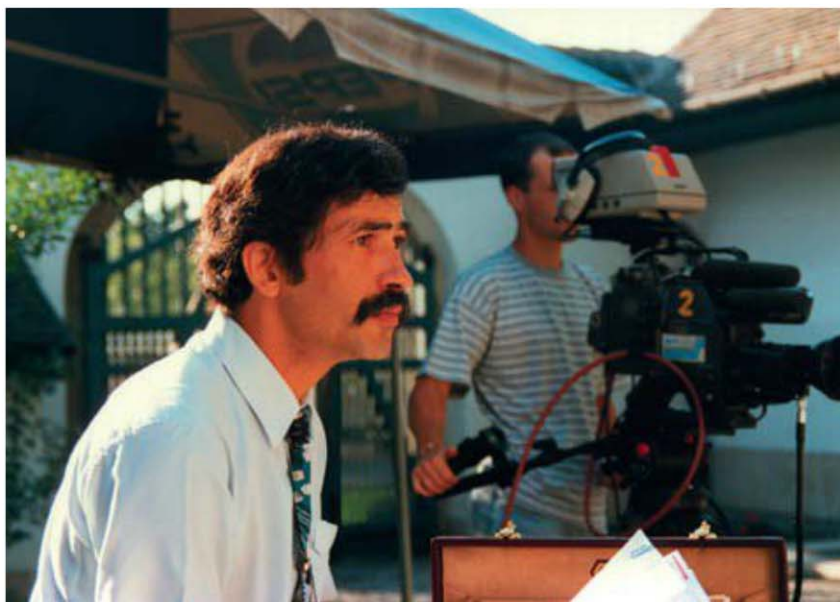
kipróbált, sőt ének és zenekart szervezett többedmagával az MTV-ben, ő maga is zongorázik. Jelenleg a Közéleti Műsorok Főszerkesztőségének vezetője. Munkásságát eddig kilenc MTV-s Nívódíjjal ismerték el, de az igazi jutalomnak azt tartja, hogy portréfilmeket készíthetett mások mellett Bessenyei Ferencsel, Szörényi Leventével és Demjén Ferencsel.

A Puskás Tivadar Távközlési Technikumban érettségiztem, de már ott is beáztam, ugyanis arra gondoltam, hogy így felvesznek a Magyar Rádióba hangtechnikusnak. Akkor még a Magyar Rádió és Televízió egy cég volt.

Tehát iskoláskorodban már ehhez az intézményhez vonzódtál?

gő lettem a 2-es stúdióban. Abban az időben a televízió úgy működött, hogy nem voltak bebetonozva a szerepek, a funkciók, mindent kipróbálhatott az ember, ami csak érdekelt. Úgy emlékszem, akkor még mindenkit szinte minden érdekelt. Elektronikával foglalkoztam, de kíváncsi voltam, hogy milyen a filmvágás. Éjszakánként bent maradtam a vágófolyosón, koslattam a filmvágók körül és megtanultam, hogyan kell filmet vágni, celuxszal ragasztani. Nem akartam vágó lenni, de érdekelt, hogyan dolgoznak a kollégák. Gyakran beültem egy-egy riportanyag vágására is. Kérdeztük egymást, segítettünk és szurkoltunk egymásnak. Volt egy segédoperatőr-tanfolyam, amit Czabarka György és

Így kerültem 1983-ban Balogh Marihoz az Ifjúsági Osztályra szerkesztőnek. Műszaki emberből szerkesztő munkatárs lettem. Ez az időszak nagy iskola volt az MTV-ben, mert minden műfajjal foglalkozhatott az ember, csak a korosztályt kellett figyelembe venni, lehetett készíteni dokumentumfilmet, szórakoztató műsort, élő adásokat, vetélkedőket, műfajilag bármit.

Ez a mozgalmasság, a gyakori váltás az oka, hogy igazán ismertté a neved, és az arcod csak az elmúlt néhány évben vált?

Sokszor nem képernyősként dolgoztam. Készítettem videoklippeket és rendeztem komolyzenei közvetítéseket is, mert ismerem a kottát, zongorázom is. Sőt, amikor Mahrer Emil rendező közvetíteni kezdte a Forma-1 versenyeket, akkor megkérdezte, van-e kedvem ebben közreműködni?

Azt válaszoltam persze, ez megint valami új dolog. A Forma-1 közvetítésében 6 közvetítő kocsit vett részt, ebből egy csak azt figyelte, sugározta, ami a bokszt-utcában történt. Annak a közvetítő kocsinak én voltam a rendezője, addig, amíg a Magyar Televízió adta a Forma-1-et.

Mostanában már egy kereskedelmi csatorna közvetíti. Szerinted milyen műsorban kezdted ismertté válni?

Az Ablak címűben, amelyik milliós nézettségű közszolgálati műsor lett. Ott voltam először műsorvezető, majd a Sárközy Erika által szerkesztett Reggel című magazinban. Közben 18 évig szerkesztettem a HOL-MI című programajánlót, később volt egy éven át, minden hétköznap délután jelentkező közös talk-shownk a lányommal, Székely-Nagy Katalinnal „Nagy vita” címmel.

De igazán ismertté néhány éve váltál, a sok munkával készült műsorsorozat, a Magyarország története című nagy produkció révén. Éppen mostanában ismétlik.

Így van, narrátor, műsorvezető és riporter vagyok benne.

Hogyan kerültél ebbe?

Véletlenül. Készült ugyanis ezzel a címmel egy könyvsorozat, amelyet történészek, tanárok

írtak. A kiadó megkérdezte tőlem, hogyan lehetne a Magyar Televízióval valamiféle együttműködést összehozni? Valószínű arra gondolt, hogy adjunk egy kis reklámot a könyvsorozatnak. Gyorsan írtam egy szinopszist és beadtam az akkori elnöknek, hogy a történelemtanárok, professzorok előadásai közé gyűjténék sok kis apró sztorit a magyar történelemből, amivel érdekesebbé tehetnénk a valós tényeket. Olyan műsor már régebben is volt, hogy egy előadó ülve vagy állva elmondja a tudományos anyagot, de olyan még nem, hogy színes történetekkel tűzdelve élvezhetőbbé tegye a száraz történelmi tényeket. Ezt az „ablakot” szerettem volna kinyitni, hogy ne csak a vájt fülliek nézzék meg, hanem sokan mások is.

Az első részekben, a legrégebbi történelmi időszakról szólóknak azért elsősorban te szolgáltál meg.

Mindig van egy történelem tanár, aki megrajzolja az ívét a korszaknak, de tény, hogy ezt mindig megszakítom valamilyen érdekes információval. Több mint 300 ilyen történelmi érdekességet szedtem össze. Végül is történelem szakon diplomáztam.

Megtanulod ezeket vagy van segítőeszközöd, egy eldugott kis magnó és fülhallgató?

Először is én írtam meg a narrációt. Nyilvánvalóan, amit az ember maga ír le, annak a lényege, sőt a fordulatai már ott vannak az agyában. Forgatás előtt persze éjszakánként sokszor bemagoltam ezeket az anyagokat. Naponta föl kellett vennünk 2-3 ilyen történetet, ami tele volt adatokkal. Az is előfordult, hogy egy nap több, mint tízet rögzítettünk egy helyszínen, például múzeumban vagy a Széchenyi Könyvtárban. Ott használtam sugógépet. Ennyi nevet, évszámot, történetet nem lehetett tévesztés nélkül bemagolni.

Rengeteg helyszínen jártatok, mennyi időt vett igénybe a műsorsorozat felvétele?

13 országban, több tucat helyszínen 190 forgatási napon dolgoztunk. Ez körülbelül két év. 2008 őszén kezdtük el a forgatást, és 2009 őszén fejeztük be.

A téli időszakban, amikor már rövidültek a nappalok, és délután már korán sötétedett, főleg múzeumokban forgattunk. Nyáron és tavasszal pedig külső helyszíneket választottunk. A HD technika sem könnyítette meg a forgatási körülményeket. Másfél éven át vágták a kollégáim a forgatott anyagot: Véber Franciska, Taskó Roland és Varga Zs. Csaba.

Nagy munka volt. Megérdemli az ismétlést, mármint a képernyőn az újabb bemutatást, amit ezekben a hetekben látunk.

Tavaly novemberben ért véget a sorozat, és most néhány hete újra vetítik. Azt gondoltam, hogy talán az m2-n valamikor késő este kerül adásba, de nagy öröömre ugyanabban a műsoridőben sugározza a televízió, mint először. Érdekes,

a diákok készítették egy rajongói oldalt a műsornak.

Azt azért hiányolom, hogy a széles nyilvánosság nem igazán reagál a műsorra. Például elhangzott az egyik adásban, mint újabb kutatási eredmény, hogy Károly Róbert nevű királyunk nem is volt, csak I. Károly néven uralkodó. Ehhez képest még fel sem merült sehol, hogy akkor kinek a nevét viseli a Róbert Károly körút Pesten, vagy a Károly Róbert Főiskola Gyöngyösön? Mít szólsz hozzá?

Többen felhívtak telefonon, hogy milyen érdekes volt, ezt sem tudtam, azt sem tudtam eddig. Bevallom nem is reménykedtem abban, hogy valamiféle kampány indul a sajtóban, vagy más fórumon, hogy akkor most nevezzük át az utcákat, intéz-

Nagy György, felesége és kutyája Marci

Nagy György és lánya Székely-Nagy Katalin

hogy most többen nézik, mint az első szériát. Beszéltem egy történelem tanárral, aki elmondta, hogy az első adássorozatról nem értesültek, csak a többedik résznél ismerték fel, hogy ez milyen hasznos a tanároknak, diákoknak egyaránt. Most már többen tudatosan nézik, és ajánlják is az iskolákban a diákoknak. Egyébként könyv formájában is megjelentek ezek a kis történelmi meséim „Magyarország apróbetűs története” címmel, és a napokban már DVD-n is kapható.

Milyen visszajelzések jutottak el még hozzád?

Az egyetemisták körében is nő a nézettség, a Facebook-on

menyeket. Ez ennek a műsornak nem dolga. Az újságíró annyit tehet, hogy elmondja az újdonságokat, aztán vagy lesz rá a társadalomnak füle vagy nem.

Akkor térjünk át más témára. Az utóbbi években Te letél a Magyar Televízió protokoll riportere. A nemzeti ünnepeken a legtöbb eseményről te tudósítasz. Ez hogyan alakult így?

Protokoll riporternek azért nem tartom magam, inkább csak narrálok, háttér információkkal látom el az ünnepi közvetítéseket. Ez úgy kezdődött, hogy, amikor 1984-ben még nem volt könnyű és telje-

sen veszélytelen a Március 15.-i eseményeket, ünnepségeket közvetíteni, - mi, Téglássy Ferenc rendezővel bementünk a Balogh Marihoz, az akkori főnökünkhöz, hogy szeretnénk élőben közvetíteni a Múzeum-kerti ünnepséget. A televízió vezetősége először elzárkózott ettől, hiszen „ki tudja, mi történhet ott?” Balogh Mari „talpaltaki”, hogy márpedig legyen élő adás.. Biztatok már bennünk, hogy botrányok nélkül megcsináljuk, így érvelt. Ne-

rendbontás nem történt, az ünnepség, a közvetítés zökkenőmentesen lezajlott. Sőt, azok, akik nem tudtak elmenni a Múzeum-kertbe, vidéken vagy külföldön is örömmel nézhették a közvetítést a tv-képernyőjén. Azt is mondhatom ezzel új időszámítás kezdődött. Az Augusztus 20.-i ünnepséget egy ideig még hármásban közvetítettük Déri Jánossal, Feledy Péterrel. Volt vízi és légi parádé, mi kint ültünk a Parlament teraszán, Jani közvetítette az ejtőernyős

nincs közöttünk, Péter főnök lett, kimaradt belőle, így rám maradt ez a feladat. Minden évben, minden ünneppel kapcsolatban szeretnék új ismeretet adni az MTV nézőinek, előszedek valami érdekességet, amit még addig nem mondtam el. Ilyenkor éjszakákat töltök kutakodással, hogy olyan történelmi különlegességeket találjak, ami a rendezvény kapcsán elmesélhető. Kollégáim cukkolnak is emiatt, hogy miért nem veszem elő a tavalyi, vagy a ta-

Ez a fotó a Magyarország története forgatásán készült

hezen, de sikerült elérnie, hogy élőben közvetítsük ezt az ünnepséget. És lám, semmi

ugrásokat, Péter a hajók produkcióját, én meg a repülőbemutatót. Jani már sajnos

Videomixerek új generációja

A helyszíni élő közvetítések kulcsszereplője a közvetítő koscsiban lévő videomixer.

E berendezések jelentős része ma már annyira sokoldalú, hogy bármilyen bejövő jellet kezelni tud az SD-től a 3Gb/s HD-ig, de nem jelent problémát a sztereó 3D (alapvetően kettős 1080p/60) jelek fogadása sem. A mai világ multi-disztribúciós platformjának kielégítésére a legutóbbi nagy sport- és szórakoztató események közvetítésénél széles körben alkalmazták a különböző formátumok keverékét.

A legújabb mixereknél már gyakorlat, hogy ugyanazon az M/E csatormán fut 2D és 3D jel

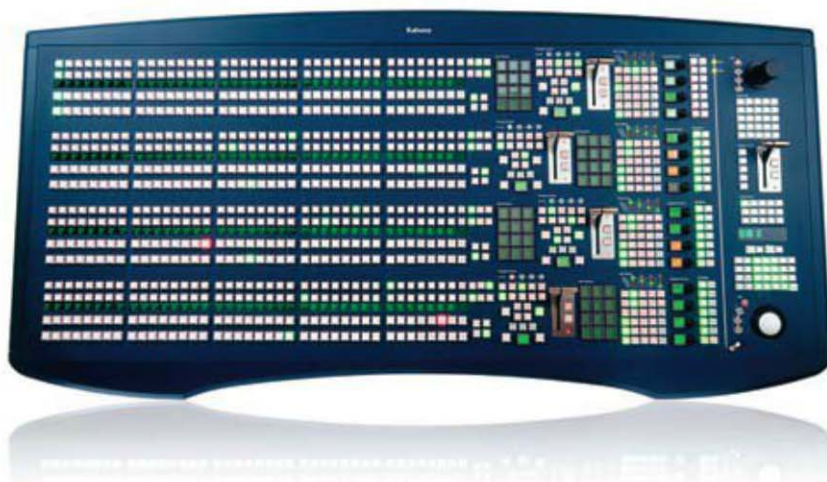
is, ami három évvel ezelőtt még nem volt megoldható.

A jelenlegi 3D munkafolyamatban dolgozó sztereografer valójában a 3D produkció technikai-művészeti vezetője, és a mi fogalmaink szerinti műszaki vezető, vagy képmérnök foglalkozik a 2D technikával.

Nézzünk néhány példát a kínálatból!

Snell Kahuna produkciós mixer

A cég Kahuna 360 mixerénél a sztereografer egy külső mixer panelt használhat a 3D részleghez, miközben a 2D-hez a képvágó a teljes Kahuna mixeren dolgozhat. Ebben a helyzetben a két operátor megosztja a köz-

Snell Kahuna 4 M/E

A Broadcast Pix cég Slate 5000 mixere

ponti egységet, és két műsort csinál egyidejűleg, amikhez rendszerint két különálló mixert szoktak használni. A Kahuna 360-nál tehát szakítottak a hagyományos M/E-ekkel, a fix erőforrással és a fix formátumokkal, helyette az egyidejű műsorkészítést támogatják, ami hagyományosan több mixert kívánna. A Snell mixere az SD, HD és 3Gb/s-os jeleket egyaránt kezeli.

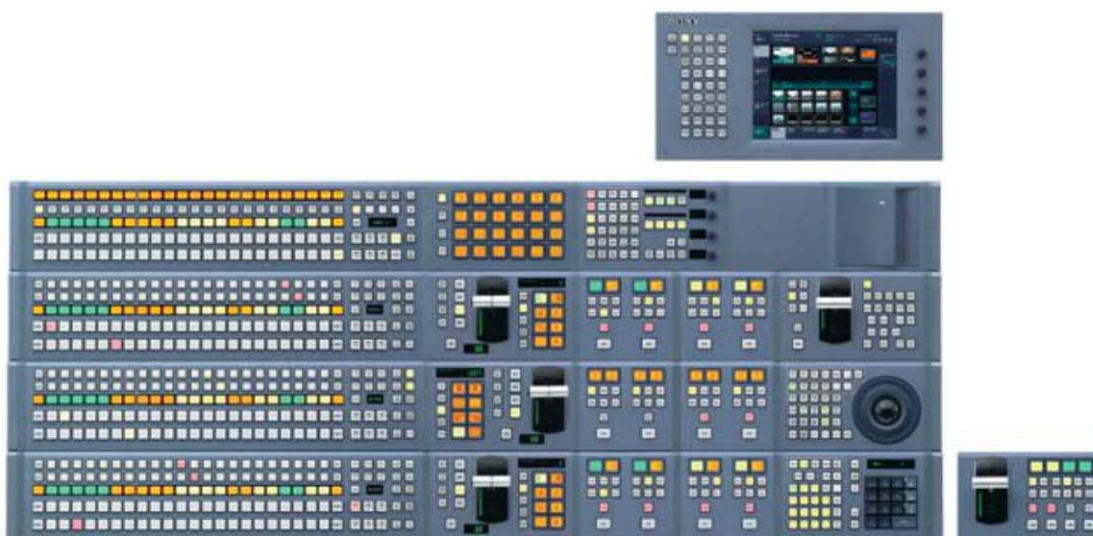
A Broadcast Pix Slate 5000 nevű mixere, a Grass Valley Kayenne-ja, a Ross Video Octane-ja és a Sony MVS-8000X mixere egyaránt kezelik a kevert formátumokat, és a Kahunához hasonlóan késznek a 3D jelek fogadására is.

A Broadcast Pix cég Slate 5000 mixere

A Rio de Janeiro-i karneválon sikeresen mutatkozott be a Broadcast Pix Slate 5000 mixere, ami több funkciót is magába foglal. A karneváli parádé közvetítése során más mixereknek dolgozott be, mint különálló külső mixer, a virtuális 2 M/E vezérlő panellel és a teljes Slate rendszerrel. A side-by-side 3D rigben dolgozó kamerák képét a hírességek nézték páholyaikban.

A Sony új MVS-8000X produkciós mixere

A Sony MVS-8000X mixerét maximum 5 M/E csatorná-

Sony MVS-8000X mixer

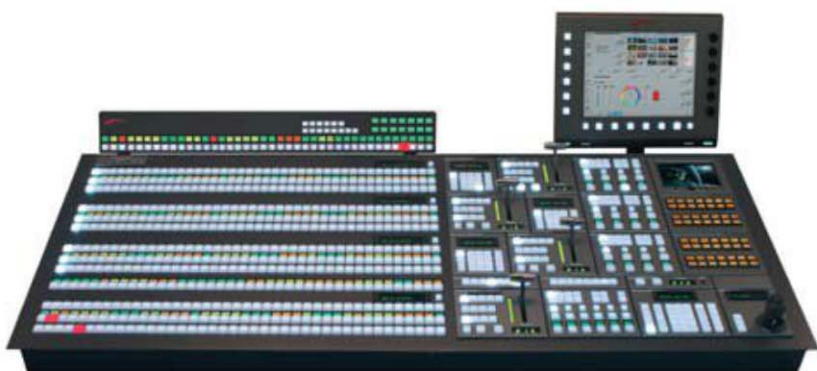
használnak főleg sportközvetítésekhez.

A Ross Video Octane HD mixere

Az új Octane HD mixer 3Gb/s-os jeltovábbítási képességgel rendelkező felépítéssel lehetővé teszi a 3D-s műsorok készítését nyolc M/E használatával. A mixernek 96 bemenete és 48 kimenete van, a 144x144 keresztpont táplálja a négy kettős M/E kártyát. Mindegyik M/E-nek maximum négy 3D-s DVE csator-

3 Gb/s

Az új, a legmagasabb minőségi követelményeket kielégítő 3 Gb/s-os beépített csatlakozással a normál HD-SDI jel adatarányának kétszeresét lehet átvinni egyik berendezésről a másikra egyetlen BNC-s kábelen, például editáláshoz egy játékfilm anyagát 2048 x 1556-os felbontásban. A 3 Gb/s SDI teljesen kompatibilis SD, HD vagy 2K felbontású 4:4:4 vagy 4:2:2 mintavételezésű videókkal, és a jövőben felbukkanható új formátumokkal is.

Ross Video Octane mixer

val, valamint 200 be- és kimenettel árulják. Tartozik hozzá egy kizárólagos interfész is, ami a 3Gb/s-os digitális multi effekt (DME) generátoron való alkotást és megjelenítést segíti. A mixer DME szoftverével lehet mélységet adni a 2D grafikának, ami az új Parallax menüt használja, miközben a mixer „3D-on-3G” üzemmódja biztosítja mind az öt M/E-hez a hozzáférést, egyszersmind egyszerűsíti a 3D műsorok készítés lebonyolítását.

A Sony szerint 3D 1080i/720p módban nem szükséges a komplex kapcsolati beállításokat elvégezni, mivel a 2D és 3D jelforrásokat hozzá lehet rendelni a keresztfonti gombokhoz.

Grass Valley Kayenne produkciós mixer

A Grass Valley Kayenne videó mősorgyártó központja gyorsan vált a 2D és 3D műsorok készítésének legfontosabb eszközévé. Tegyük hozzá: nem véletlenül, hiszen 1,5 M/E-től 4,5 M/E-ig terjedő a skála, no, meg a 30 keyer és a 20 DPM trükkcsatorna tekintélyt adó jellemzők. A cégnél elárulták, hogy a szabadalmaztatott DoubleTake M/E-megosztó technológia az M/E-k számát tízre növelheti. Mindegyik forrásválasztó- és AUX-busz modulhoz kétsoros OLED forrásazonosító kijelző tartozik nagyon jól látható feliratokkal. A hudsoni Game Creek Video cég két új 3D közvetítő kocsjában is Grass Valley Kayenne mixereket

Ross Video multiviewer

FOR-A archiváló felvevő

Tavaly, közel ilyenkor, az áprilisi NAB 2010 kiállításon még prototípusát mutatták be, néhány hónappal később már a kész berendezést láthatták a szakemberek Amszterdamban. Most, februárban viszont Budapesten, a FOR-A magyarországi forgalmazója, a Protech Kft., valamint David Ackroyd, a FOR-A európai termékmenedzsere segítségével működés közben vehették szemügyre a japán FOR-A új LTR-100HS - LTO-5 videó archiváló rekorderét több budapesti televízió munkatársai.

A FOR-A-nél folyamatosan fejlesztés alatt álló fájl-alapú MediaConcierge™ munkafolyamat részeként kifejlesztett LTR-100HS videó archiváló felvevő kényelmesen áthidalja azt a szakadékot, ami a videó és a fájl-alapú LTO-5 tárolás között keletkezett.

Minden ellenkező híreszteléssel szemben tehát a szalag nem halt meg. Sőt, a nagykapacitású adatszalagos tároló technológiák népszerű sorának legújabb szabványa az LTO-5.

A FOR-A egyik illetékes Amszterdamban így nyilatko-

zott: „Az ipar éveken keresztül nagy erőfeszítéseket tett a szalagmentes munkafolyamat létrehozására, és amikor kész lettünk, a műsorkészítők rájöttek, hogy még mindig szükség van a szalagra. Az LTR-100HS-szel megtaláltuk a választ arra, hogyan lehet egyszerűen tárolni és visszajátszani fájl-alapú LTO-5 szalaggal. A módszer kompakt, gyors, hatékony, és széles körben kompatibilis az IT-alapú platformokkal.”

A „mindent egy dobozba” elven fölépített rögzítő fél rack szélességű és 3RU ma-

David Ackroyd (FOR-A) a berendezést ismerteti

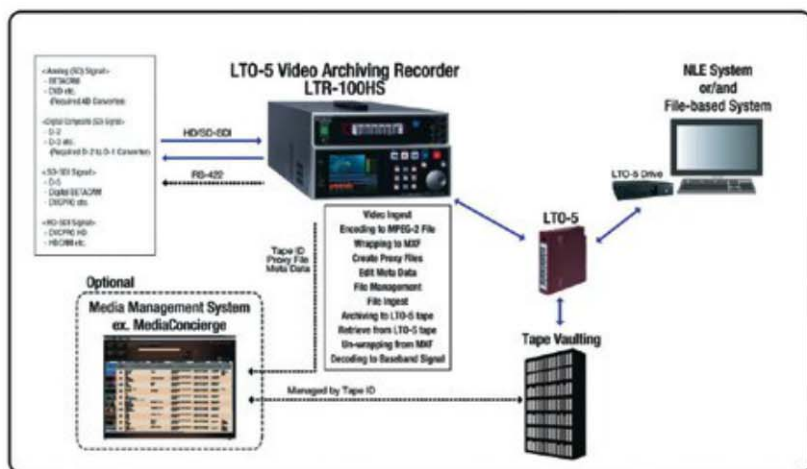
LTR-100HS archiváló rekorder

gas egység. Magába foglal egy LCD video monitort, egy 2 terabyte-os merevlemezt, VTR-stílusú kezelőszerveket jog/shuttle kerékkal, egy gigabit Ethernet interfészt a fájl-bázisú I/O-khoz, USB 2.0 interfészeket a vonalkód olvasóhoz és a PC-billentyűzethez, és USB tárolót a HD/SD-SDI videó és hangcsatlakozókkal egyetemben.

Az LTR-100HS-szel a leforgatott anyag, vagy kész műsor bevitele is igen hatékony, mert a szalagon kis archiválási helyet kíván. A leg-

jobb minőségű HD felvételnél MPEG-2 Long GOP 50Mb/s-mal rögzít és visszajátssza az MPEG2 MXF (XDCAM HD/HD422/IMX) fájlokat, az 1,5 TB-os LTO-5 kazettára így 52 órányi HD videónak megfelelő adat fér. A rögzítő és a kazetták közvetlenül felhasználhatók sok NLE-szoftverrel való együttműködéshez.

A kazetta LTFS (Linear Tape File System) rendszere nyílt technológia, amelyre, mint egy PC rendes külső tárolójára fájlokat lehet írni és onnan kiolvasni. A technológiát széles körben támogatja az IT-ipar sok nagy vállalata is.

Bemutató a Hír TV-ben

Az LTO-5 kazettán a használati tárolhatnak műsorokat, vagy vágatlan felvételeket, tarthatják kazettatárban, vagy közvetítő kocsiban, külső helyszínen. A rendszer alkalmas nagy archívumok létrehozására is.

Maga az LTO-5 kazetta 2010-es fejlesztés, tároló kapacitása az ezt megelőző LTO-4-ének közel a duplája ugyanakkora fizikai méretek mellett. A teljes kazettára 300-szor lehet írni, és több ezerszer lejátszani. Az elejé-

től a végéig való áttekeréshez 3 perc szükséges. Tekintettel arra, hogy a szalag kétpartíciós, egy anyag törlések csak az index sáv adatai tűnnek el, a videó adatok (lineáris rendszer lévén) maradnak, de nem látszanak.

A teljes rendszer úgy működik, mint egy FTP szerver (drag & drop fájl átvitel!), és távoli helyről is hálózaton keresztül hozzáférhető IP-cím megadással.

A kazettán tárolt műsorok kezelésére szolgáló (opcionális) MediaConcierge™ nevű média menedzsment rendszerrel az LTR-100HS által előállított proxy fájlokat és metaadatokat, valamint a kazettaazonosító kódot felhasználva PC-n intézhető a folyamatok.

A legfontosabb adatok a kis LCD-n

VTR-szerű kezelőszervek

SD-felvételek archiválásánál kijátszáskor is SD-anyag az eredmény, ha azonban arra van igény, hogy az SD-ben készült műsort HD-ben sugározzák, akkor használni lehet a FOR-A SD/HD konvertert.

Fontos megemlíteni, hogy mivel nincs az archiváló VTR-ben forgó fej, ezért a kar-

bantartása is lényegesen olcsóbb, mint a hagyományos felvevőké.

Az archiválás mellett a napi műsorkészítéshez is használható archiváló felvevő tavaly november óta Magyarországon is megrendelhető.

Nagy Lajos

PLAYBOX TECHNOLOGY

100% funkcionalitás 25% költség. SD, HD és Streaming

A PlayBox Technology gyökeresen megváltoztatta a televíziós műsorszórás piacot örökre. Több mint 8000 SD, HD és a DVB csatornát üzemeltet több mint 100 országban. 100% funkciók 25%-ot fizet.

A PlayBox modulokkal időt, pénzt és nem utolsósorban emberi munkaerőt takaríthat meg. Költséghatékony megoldás, ami kedvező lehet azoknak a magyarországi felhasználóknak, akik automatizált adás-lebonyolítást szeretnének megvalósítani - a lehető legjobb áron.

Ez mind szép, de mi kell még hozzá? Igazán nem sok: egy számítógép, egy kompatibilis célhardver és egy kis képzelőerő. Képzelőerő ahhoz, hogy belássuk, milyen egyszerűen és könnyen lehet áttérni egy teljesen új technológiára, megkönnyítve ezzel mindennapi munkánkat. Azt, hogy az előző mondat helytálló, a magyarországi felhasználók visszajelzései és saját tapasztalataink bizonyítják. Ha jobban meg szeretné ismerni a PlayBox rendszert, kérjen **Demó Időpontot**

Új magyar HD közvetítőkocsi!

Magyarország új, legnagyobb, teljes HD technikával működő közvetítőkocsija 2010. júliusában készült el. Építője a Liga Tv Kft. – jogelődjével együtt 1995 óta foglalkozik sportesemények televíziós közvetítésével. A kezdetekkor egy Németországból vásárolt, buszból kialakított közvetítő kocsival folytatták munkájukat.

A 100%-ban magyar tulajdonban lévő cég legnagyobb partnere a Sport Tv, mai nevén Chello Central Europe Zrt. Fennállásuk óta több ezer, évi 200-250 sporteseményt közvetítenek élőben.

A bemutatás kapcsán beszélgetek a közvetítőkocsi létrehozásában oroszlanrészt vállaló munkatársakkal. Beszélgetésünk idején éppen nem sportműsört készítenek, hanem a Magyar Televízió szilveszteri műsorát rögzítik a Vígyszínházban.

Mikor született meg az ötlet ennek a kocsinak a megépítésére, kérdezem Váradi Vilmost, a Liga Tv Kft. ügyvezető igazgatóját.

2008. augusztusában született meg a döntés, hogy építsünk egy új közvetítőkocsit. Nagyon rövid gondolkodás után úgy

döntöttünk, hogy már csak HD technikával működő közvetítőkocsit érdemes építeni. Tudtuk, hogy kicsit korai ezt elkezdni Magyarországon, de már nem volt értelme SD kocsiban gondolkodni.

2008. szeptemberében elindult a folyamat, az első megrendelés, maga az alváz volt. Egy Mercedes Axor, 18 tonnás tehergépkocsi szolgált alapul. Erre az alváza a saját terveink szerint Seregélyesen a Sinka & Sinka Kft-nél készült el a felépítmény. A rackek, a bútorok, a berendezések beszerelése, valamint a kábelezés mind-mind a kollégáim munkája. Mindezek tervezése, kivitelezése Mónus Lajos és Mihálka Tibor odaadó munkáját dicsérik.

Hogyan választottátok ki a berendezéseket?

V.V. A berendezések kiválasztásánál meghatároztunk egy műszaki szintet, melyet a megvásárolt berendezéseknél mindenképpen szerettünk volna elérni. Ez a színvonal a „top” és az „üzemi”, legoptimálisabb között volt. A végső szót minden esetben az ár mondatta ki velünk annak vonatkozásában, hogy milyen típusú, gyártmányú, felhasználási lehetőségeket nyújtó berendezéseket rendeljünk meg. Természetesen mindvégig kizárólag broadcast

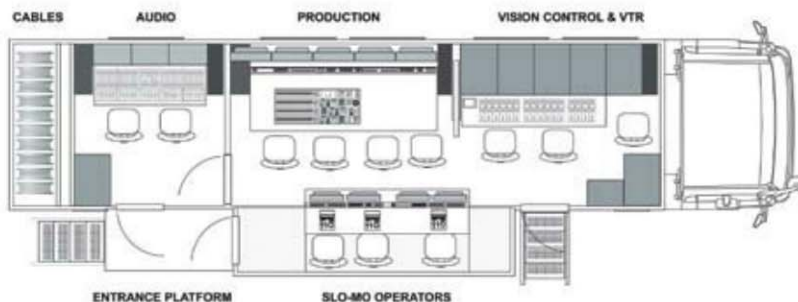
berendezések közül válogattunk. A különböző szintű berendezések közül azt néztük, hogy hétköznapjaink során milyen szolgáltatásokra van szükségünk és az ennél a hétköznapi felhasználási igényszintnél mindig egy kicsivel többet tudó berendezések megvásárlása érdekében kerestünk alkalmas beszállítókat. Minden esetben megkerestük a hazai dealereket, illetve közvetlenül is tárgyaltunk a gyártókkal. Kimentünk például az NAB-re, ahol végigjártuk a standokat és közvetlenül is felvettük a kapcsolatot a gyártókkal. A végén körülbelül fele-fele arányban szereztük be az eszközöket a hazai dealerektől, illetve közvetlenül a gyártóktól. Szerencsére volt olyan gyártó, amelyik a lehető

legmagasabb színvonalú, legtöbb szolgáltatást nyújtó berendezését is az általunk elfogadható áron kínálta. Ebben az esetben a legmagasabb szintű berendezést vettük meg. Ilyen volt többek között az optikákban a Canon, amiért köszönet Gyengő Istvánnak, a cég hazai hozzáértő képviselőjének! Természetesen mindvégig szem előtt tartottuk azt a tényt, hogy a közvetítőkocsinak gond nélkül kell 16 saját és akár 8 külső kamerával dolgoznia. Az autó méretét, a munkahelyek számát a 24 kamerás üzemhez próbáltuk meg hozzáilleszteni.

Hogyan alakult ki a kocsi belső felépítése, kérdezem Mónus Lajos, rangidős műszaki vezetőt?

Az első saját építésű kocsinkhoz hasonlóan, magunk terveztük a felépítményt. Találtunk egy kitűnő referenciákkal rendelkező felépítmény gyártót Seregélyesen. A cég luxus lakóautók, kamionok építésével foglalkozik. Itt találtuk meg azt a technológiát, tudást és hozzáértést, mely egy, a kor követelményeinek megfelelő méretű, és kivitelezhető televíziós közvetítő kocsit megépítésének alapfeltétele. Így vagyunk képesek megfelelő elhelyezést biztosítani mind a nagyszámú berendezéseinknek, mind az azokat működtető kollégáink részére. Közvetítő kocsink oldala négy és fél méter hosszban nyitható, ez által egy igen komoly hidraulikát magában rejtő ún. expanziós résszel bővíthetett a rendezői „szoba”.

FLOORPLAN

A közvetítő kocsijának alaprajza

A hangmérnök munkahelyén az SSL hangpulttal

A rendezői tér

A képmérnökök munkahelye

A felépítményt Váradi Vil-mossal és Mihálka Tiborral közösen terveztük meg, illetve dolgoztuk ki. Természetesen a többi kolléga véleményét is meghallgattuk a végleges elrendezés kialakítása előtt.

A kósi ergonomiai kialakításánál sokat segített, hogy 30 éve vagyok a szakmában, 30 éve közvetítő kocsin dolgozom. Ezt a tapasztalatot használtam fel a tervezésben. Véleményem szerint a legelső szempont, hogy az itt dolgozó embereknek jó közérzetük legyen, és legyen helyük dolgozni. Inkább beáldoztunk egy-két rack-et, csak hogy a kollégáknak legyen elég helyük, tágasabb legyen a kezelői tér. Rengeteg közvetítőkocsi alaprajzot is átnéztem az interneten, illetve eddigi tapasztalataimat használtam fel és a kollégákkal egyeztünk.

A végén számítógéppel rajzoltam meg a legapróbb részletekbe menő terveket. E tervek alapján Seregélyesen elkezdték legyártani a felépítményt, amit természetesen heti, sőt napi szinten személyesen ellenőriztünk. A folyamat 4 hónapot vett igénybe. Ezt követte Mihálka Tibor kollégám legnagyobb munkája, mivel a rack-eket, valamint a belső technikai bútorzatot személyesen tervezte meg, gyártatta le és szerelte be. Ezután egy külső cég elkészítette az álpadlót, illetve az álmennyezetet, melyekben az erősáramú és híradástechnikai kábelezés, illetve a klímarendszerek légcsatornái is el lettek helyezve.

A klímát is egy külső cég készítette el a mi elképzeléseink szerint. Az előző autónknál már bevált az az elrendezés, hogy a klímák az álmennyezetben vannak elhelyezve, a rack-ek nyitottak az álmennyezet és az álpadlózat felé. A rack-ekben képződő felszálló meleg levegőt, az álmennyezetben elhelyezkedő klíma elszívja, 8 fokkal lehűti, és egy klímacsatornán keresztül visszajuttatja azt az álpadlóba ahol szétterül, és ismét bejut a rack-ek aljába, ahol ez újra felszáll. A közvetítőkocsiban 3 független klímaberendezés van. A közvetítő kósi munkaterének fűtését ún. infrapanelekkel oldottuk meg,

melyek az álmennyezet paneljeinek méreteivel meg-egyezőek, továbbá, néhányat az oldalfalba építettünk be.

Említetted Mihálka Tibor hangmérnök kollégádat. Tibor ismertetnéd a kocsiba került hangtechnikát?

A hangrendszert Tihanyi Zoltán hangmérnök kollégám tervezte. A Duna Televízióban régebb óta vannak SSL hangpultok. Ezért kértük fel Zolit a tervek elkészítésére. Elmondtuk neki az elképzeléseinket, s ő megtervezte a komplett rendszert egészen a kábelezési tervekig. Utána minden kivitelezési munkát, a berendezések mechanikus beépítéstől kezdve a kábelezésig már saját magunk végeztünk.

A rendszer központját egy Solid State Logic C132HDS C100-as console képezi. Ez BlackRock processzorral, 96 csatornás DSP-vel, 8 Madi porttal és 5 darab MORSE stage box-szal rendelkezik. Az úgynevezett MORSE stage boxokon keresztül lehet a külső forrásokat csatlakoztatni, illetve a kimeneteket elérni. Összesen 5 darabot vásároltunk a consolhoz, 3 fixen van beépítve, kettő mobil. A mobil stage boxokat redundáns optikai kábelek kötik össze a kocsival. Az egyik 12 csatornás, a másik 16 csatornás konfigurációjú. A stage boxok fizikailag 3 uni-tos egységek, amelyekbe az adott feladatnak megfelelően ki-, és bemeneti, analóg, vagy digitális kártyákat lehet elhelyezni. Így minden külső forrás könnyen elérhető, illetve a szükséges kimeneti jelek is eljuttathatóak. Rendelkezőnk még egy hibrid kábellel, amelyben van három video, négy hang és egy erősáramú kábel, mindez gyárilag tokozva. Ezt szoktuk a kommentátoregységhez használni.

Az utasító egy Riedel MFR-32G2 Artist 32 portos frame. A kósi minden munkahelyére jut kezelőpanel, egyet elhelyeztünk a kósi hátuljába is a kábelezési munka megkönnyítése végett, illetve van két külső desktop egységünk is. Az utasítóhoz tartozik még egy szintén Riedel gyártmányú vezeték nélküli, full duplex működésű rendszer is. A kocsiban 5.1

hangrendszer van Dynaudio hangszórókkal. A kocsihoz tartozik egy, a sportközvetítések igényeinek megfelelő mikrofonpark. Más produkciók esetén, pl. koncert, vagy színházi közvetítések, az igényeknek megfelelő számban és kivitelben, esetenként bérelt eszközökkel dolgozunk.

Hogyan alakult ki ennek a HD kocsinak a videotechnikai felépítése, rendszertechnikája, és mik a főbb paraméterei? - kérdezem ismét Mónus Lajost.

Az esetek döntő többségében élő sportot közvetítünk, ez határozta meg a kamerák, a képmixer, és a teljes rendszertechnikai felépítést. A 16 fix kamera kiépítés mellett azért döntöttünk, mert egy labdarugó mérkőzést ennyi kamerával kell ma már nemzetközi szinten közvetíteni. Az optika sor kiválasztásánál, szintén elsősorban a sportközvetítéseket tartottuk szem előtt. Az igények teljes mértékű kielégítése végett rendelkezünk több ún.

A kamerák Grass Valley LDK 3000-es típusúak, illetve van egy Grass Valley LDK 8300-as Live Super SloMo kameránk is. Az LDK 3000-esek triaxos kábelekkel rendelkeznek. Az optikai kábeles kamerák helyett a már bevált, és helyben akár javítható, valamint kisebb beruházást igénylő triaxos változatot részesítettük előnyben. Ez alól csak az LDK 8300-as Super SloMo kameránk a kivétel, mivel ehhez a típushoz a nagy adatforgalmat lehetővé tevő optikai kábel „dukál”.

Kameráinkhoz Vinten Vision 100 carbon, Vision 250 Alu illetve Vector 90-es statívokat vásároltunk.

A képkeverő egy SONY MVS-6000-es Multi Format Production Switcher, 49 bemenettel és 24 kimenettel. Mivel élő közvetítéseknél nem lehet Shift-gomb nyomogatásával dolgozni, ezért egy 32 gombos, MVS-8000-es kezelőpanelt vásároltunk hozzá, mely két M/E sorral rendelkezik. M/E soron-

csatornával együtt. A komplett lassító wish-szekvencia a csatornás váltással, átúszással együtt egyetlen gomb megnyomásával indítható. Ilyet természetesen többet előre föl lehet programozni.

A feliratozó az Inscribe-nek a legújabb, legnagyobb G7-es berendezése. Mivel a sport na-

dejüleg kiadni, így a megfelelő programozás esetén párhuzamosan tudja a magyar, illetve egy másik nyelven történő feliratozást megvalósítani. Ez nemzetközi események esetén elvárás.

Milyen berendezéseket alkalmaztok a sportnál olyan fontos lassításokra?

olyan távvezérlő került elhelyezésre, melyen csak az adott funkcióhoz szükséges keresztpontokhoz lehet hozzáférni. Itt mindenképpen szükséges megemlítenem Csapó Gábor - a Miranda hazai képviselő vezető munkatársának - nevét! Nagyfokú hozzáértésének köszönhetően, hosszas tételődés

Produkción a Vígsháznál

Hatalmas a belső tér

standard 22x, kettő 40x, kettő 75x és egy 86x zoom átfogású objektívvel. Természetesen az utóbbi három nagy zoom mellett, már a 40x optikák is beépített optikai képstabilizátorral rendelkeznek. A már említett koncert és/vagy színházi közvetítések támasztotta igények kielégítése végett optikaparkunkban megtalálható három darab 4.3 mm-től induló nagylátószögű optika is. Mindegyik lencsénk CANON broadcast HD lencse.

ként 4 key-jel, illetve DSK-val, valamint 1 DME-vel rendelkezik, a további bővítés lehetőségét is nyitva hagytuk. M/E soronként kettő Resize funkcióval rendelkezik a mixer, így a két M/E-t összefűzve, összesen 4 Resize-unk van. Ezzel a funkcionalitással eddig minden produkciókat tökéletesen ki tudtunk használni. A mixernek még hasznos funkciója a pár ezer képet tárolni képes frame-memory. Itt vannak eltárolva a lassító wish-ekhez szükséges trükkök, természetesen a kulcs-

gyon speciális feliratozást igényel, ezért előzetesen a programozóink sportágfüggően leprogramozzák a megfelelő template-eket, amit a műsor alatt, egy egyszerűsített grafikus felületen a sportághoz jól értő kezelő vezérel. Minden sportághoz külön-külön program és grafikus felület van. Még egy érdekessége van a feliratozóknak, hogy egy úgynevezett Dual-channel konfigurációban vásároltuk meg, ami azt jelenti, hogy két független kulcs, illetve Fill jelet tud egyi-

M. L. Itt még nem született végleges döntés. Az autót úgy terveztük, hogy 3 darab egyenként 6 csatornás lassítóval üzemeljen, ehhez lettek a munkahelyek, illetve a kábelezés is kialakítva. Eddig több berendezést teszteltünk, volt már a kocsi- EVS, Orad, illetve legutóbb a Grass Valley K2 Dinója is. Ez egy bonyolult kérdés, a berendezések nem egy árkatagóriába esnek. Pillanatnyilag a gyártók berendezéseinek tesztelése folyik, funkcionalitás, kezelhetőség, megbízhatóság és adásbiztonság szempontjából.

Gondolom a kocsi rendszer-technikájában központi szerepet lát el egy nagy mátrix. Erre milyen berendezést alkalmaztok és milyen egyéb kiegészítő berendezéseket használtok?

M. L. A kocsi- ban a központi router egy HD Miranda NVISION 8288-as frameben, egy 150 bemenetes és 256 kimenetes konfiguráció. Ez bővíthető maximum 288x288-as konfigurációig. A routernek nagy előnye, hogy széles skálájú kezelőfelületek vannak hozzá, így minden munkahelyen

után jutottunk – ma már nyugodtan mondhatom – erre a megnyugtató döntésre.

Rögzítőt eddig nem vásároltunk a kocsihoz. Három rögzítő berendezésnek alakítottuk ki a helyet, melyek kábelezését is előkészítettük. Mivel nagyrészt élő sportközvetítéseket készítünk, ezeknél igen ritkán mutatkozik igény rájuk, azonban más jellegű munkáknál szükségese-gek. A formátum kérdése összefügg a lassítók kiválasztásával, és ahogy ezt már korábban említettem ezen a téren még nem született meg a végző döntés. Valószínűleg a lassítók és a rögzítők típusát, gyártmányát egyszerre fogjuk eldönteni.

A „display kérdés” is sokszereplős téma volt! Döntésünk előtt sok szempontot mérlegettünk.

Végül, az angol Vutrix LCD termékei mellett döntöttünk. A jó műszaki paraméterek mellett jó referenciákkal rendelkező és megfelelő áron is sikerült beszerezni. A rendező előtt 3 darab 21”-os natív HD felbontású monitor található, a többi 19”-os, illetve kisebb monitor „HD ready” felbontással

Grass Valley LDK 8300-as Live Super SloMo kamera, 86x képstabilizátoros, HD optikával

rendelkezik. Minden monitor HD-SDI jelet kap.

A sportközvetítések specialitása, hogy sok külső jelet kell

fogadni, mint a külső felirat, futó kamera, spider kamera, vagy számos minikamera. 8 darab ilyen aszinkron forrás

fogadására van lehetőségünk. 5 darab Harris X75 Converter/Synchronizer egységünk van, illetve három Miranda frame synchronizer kártyánk. A külső források monitorozására is fel van készítve az autó.

Mi az, amire büszkék vagytok a kocsinál?

V.V. A kollégáim teljesítményére. A már említett Mónus Lajos és Mihálka Tibor kollégámon kívül, a többi – a közvetítő kocsi építése során közreműködő, abban segédkező – kollégám teljesítményére is, akik segítség nélkül ez a kocsi sem épülhetett volna meg! Kollégáim az építés két évében is évente közel 250-250 élő produkciót hibátlanul teljesítettek. Az hiszem, ez jól fémjelzi a csapatot! Sokuk közül mégis Matkovits László nevét említeném külön is meg! Ő volt az a szakember, vezető mérnök, tervező, aki az első hazai Full HD közvetítő kocsi műszaki terveit elkészítette, a kocsi felépítésére tett összes elképzelést rendszerbe foglalta és végül papírra vetette!

Ha jól tudom pillanatnyilag csak 12+ 1 Super SloMo kamerával rendelkeztek, ebből 9+1 Super SloMo van ebben a kocsiiban, a másik 3, a régi SD kocsiiban segít be. Mi a további fejlesztési terv? Látok-e a magyar piacon, vagy nemzetközi szinten, illetve partnereiteknél igényt arra, hogy a további, tervezett kamerákat is beszereztek és 16 kamerás kocsiaként dolgozzatok?

V.V. Igény lenne rá, csak a fizetőképesség sajnos erősen korlátozott. Jött már 19, illetve 21 kamerás produkcióra megkeresés, de az ártárgyalások nem vezettek eredményre. Az igény, igény maradt és nem megrendelés. Azonban, külföldön igen keresett ez a „méret”!

Fejlesztési irányunk a külföldről – az utóbbi időben szép számmal - érkező kérésekből fakadó igények kielégítése felé fordult! Mely tervezett fejlesztések „eredményeinek”, reményeink szerint, a hazai megrendelőink is örülhetnek majd!

Mikor építitek a második HD kocsi?

V.V. Fontolva haladunk. Azt azonban elárulhatom, felmerült már egy második HD kocsi megépítésének gondolata!

Nagyon másképp csinálnátok?

V.V. Nem. Egyáltalán nem. Pontosabban, szinte mindent ugyan így csinálnánk. Természetesen jóval könnyebben menne már, mert megvannak a bejáratott utak. Terveink szerint egy valamivel kisebb kocsi építenénk. Ez azt jelenti, hogy kisebb mechanikus méret mellett, egy 8-12 kamerás kocsi elég lenne másodiknak. Természetesen a két kocsi egységet képezne, így a nagyon nagy produkciókat is ki tudnánk szolgálni.

Remélem, hogy a második kocsiokat is mihamarabb be tudjuk mutatni a Médiatechnika hasábjain. Köszönöm a beszélgetést.

Kenderessy Miklós

www.rolandssystemsgroup.net

Roland
Systems Group

V-1600HD

HD-SDI
SD-SDI
DVI-D
HDMI
RGB
COMPONENT
COMPOSITE
S-VIDEO
STILL IMAGE

MULTI FORMÁTUMÚ VIDEÓKEVERŐ

Minden az egyben megoldás bármilyen környezetben!

- 8 HD/SD SDI , 4 RGB/COMPONENT, 2 DVI-D/HDMI, 2 SD Bemenet
- USB host állóképek importálására (.bmp, akár 1920x1200 pixel)
- 2 HD/SD SDI , 2 RGB/COMPONENT, 2 DVI-D/HDMI, 2 SD Kimenet
- Többféle üzemmód: DSK, Multi-Screen (EDGE Blending funkcióval), Split, Dual
- Beépített 8.5"-os monitor, Referencia Be/Kimenet, Tally, Távvezérelhető (MIDI, RS-422), panel beállítások mentése (64 memóriahely), Multi-Zoom funkció
- Rendkívül alacsony késési idő (max. 2 képkocka)
- Tökéletes megoldás élő események (Koncert, színház, konferencia) lebonyolítására , és stúdió munkálatokhoz is

Képviselet: Roland East Europe Kft. 2045 Törökbálint, FSD Park 3.
Tel.: 06 (23) 338-041 | info@rolandee.hu | www.rolandee.hu

Mögöttük a 2010. esztendő

Az elmúlt év, a gazdasági recesszió ellenére sok vállalat számára hozott üzleti sikert. A Médiatechnika hagyományaihoz híven ebben az esztendőben is megkérdezi a hazai broadcast piaci szereplőit, hogy pár mondatban összegezzék tapasztalataikat és számoljanak be az elmúlt esztendő újdonságairól, és üzleti sikereiről.

SONY

Hatfaludi József

A legfontosabb újdonság piacon, amire a Sony az elmúlt esztendőben nagy hangsúlyt fektetett, elsősorban a 3D volt. Igaz, hogy a 3D egyelőre még nem egy gyakorlatban alkalmazott technológia, viszont már nagyban zajlanak azok a marketing kommunikációs folyamatok, technikai kísérletek, amelyek megalapozzák a 3D jövőbeli sikerét. Az első 3D-s film, az Avatar iránti érdeklődés és annak kasszasikere gyakorlatilag eldöntötte a formátum jövőjét, ami az óta is töretlen, sőt örömmel számolhatok be arról, hogy napjainkban már itthon is elkezdődtek az első 3D-s forgatások, és már készül egy új, hazai szórakoztató film is, melynek a Sony az egyik fő támogatója.

Ami a 3D mellett ugyancsak fontos esemény, az elmúlt esztendő és napjaink egyik fontos

eseménye is egyben, az a HD –re történő átállás, amiben a Sony-nak vezető szerepe van, hiszen a tőlünk vásárolt berendezések 99%-a HD eszköz. A folyamatot sajnos jelentősen lassítja a gazdasági recesszió, ami a befektetőket óvatosságra készíti, és amiért mindenhol érezhetően visszafogják a költségeket. Az Államkincstár nehéz helyzete miatt, például a Duna TV-ben elindult HD átállási folyamat is átmenetileg leállt. Ha az elmúlt év pozitív dolgait kell áttekintennem, akkor ki kell emelnem az ATV HD-s megújulását, amit személyesen is tapasztalok, és bár otthon csak kábelen nézem az adást, a befektetés máris jelentős képjavulást eredményezett, amit a nézők is láthatnak. Az ATV

komplett stúdiót vásárolt tőlünk, HD a teljes infrastruktúrájuk, amihez négy új

HSC 100-as kamera szolgáltatja a képet.

A Sony az elmúlt esztendőben kisebb tendert nyert Debrecenben is, amit ugyancsak a sikereink között kell elkönyvelnünk. Sony EX 320-as és EX 350 –es kamerákat értékesítettünk. Ezek köztudottan memóriakártyára rögzítenek, úgy is fogalmazhatunk, hogy ez most a sláger, ami annak is köszönhető, hogy a memóriakártyák ára a piacon jelentősen csökkent. A Sony ezzel a fejlesztéssel egyébként a nehezebb utat választotta, mert nem mindjárt az SD kártyával kezdte, hanem elsőnek a nagyobb kapacitású és megfizethető áru Blu-ray Discet választotta. Abban az időben ez volt a gazdaságos megoldás az akkor még horror összegbe kerülő SD –kártya ára miatt. Ma viszont már más a helyzet, így érthető, hogy a Sony erre gyorsan reagált. Egyébként az a tapasztalatunk, hogy jelentősen megnőtt az

igény az SxS kártyák iránt, és egyaránt vásárolják a legkülönbözőbb kamerákhoz, kicsiktől egészen a nagy vállkameráig. Ez utóbbiból most már három különböző kategóriájú készülék van, ami iránt napról-napra nő az igény. Hozzáteszem, hogy az előttem ismert, és a jövőben tervezett nagyobb beruházásokban is ezek a típusok foglalnak el vezető helyet.

Érdekes jelenség viszont, hogy korábban rengetegen fektettek be a Blu-ray isc-es kameratípusokba, részint annak olcsóbb költségvonzata miatt, másrészt pedig a tárolás / archiválás problematika miatt. Az olcsóbb nagykapacitású lemez egyben megoldotta az archiv gondokat is, és eddig még senki sem szánta rá magát arra, hogy az anyagait professzionális tároló-rendszerben archiválja, hiszen a lemez kis helyen is elfér, igaz ez előbbinek azért komoly költségvonzata van. Talán az RTL Klub az egyetlen

Hatfaludi József

Sony PMW-320K kamera, Debrecenben használják

média, ahol rendszerezett szalagos és disc alapú archiválás történik. Olcsó archiválásra a Sony is tud egyszerű alternatívát javasolni. Már tavaly az IBC-n is bemutattuk, ez pedig a hamarosan debütáló kis készülékünk, tulajdonképpen egy VTR interface-el kiegészített HardDisc amiben található SxS kártya-slot és Blu-ray egység is. Egy készüléken belül médiák közt átjátszási lehetőséget biztosít, valamint tárolást és file-ok Ethernet-re történő ki-átvitelét és ingestálását ? ! is kínálja. Olcsó és egyben nagyon praktikus megoldás.

Igaz, hogy a Sony árbevételének volumenét a nagy televíziós beruházások képezik, viszont mivel egyelőre állnak a projektek, feltétlenül beszélni kell a vidéki televíziókról is, ahol az olcsóbb költségkímélő alkalmazások kapnak vezető helyet. Ebben a szegmensben elsősorban a rugalmas forgatószettek keresik a leggyakrabban. A Sony erre az igényre is tud megfelelő terméket kínálni, és ezen a területen a kameráink kiegészítőit illetően nagyon sok beszállító talál piacra, és az egyre jobb minőséget kínáló távol-keleti gyártók szinte uralják a terepet. Ezen a területen a Sony EX3, vagy a PMW 320-as 350-es kameránkhoz van már kameralánc, CCU vagy RCP megoldás. Azt jelenti, hogy a stúdiókban fixen is

SxS kártya

használható, ugyanakkor egy mozdulattal vállra emelhető a kamera, azonnal külső terepre lehet menni. Ezzel a módszerrel a TV állomás képének a homogenitását lehet elérni, hiszen a belső és a külső képeket is ugyanaz a típusú kamera szolgáltatja. Költségkímélő megoldás, egyes nagyobb tévéknél is felmerült már ennek a kombinált módszernek a bevetése.

Ebben az alsó szegmensben egyébként a Sony-nak számolnia kell a konkurenciával is, hiszen a JVC és a Panasonic termékei itt vannak a hazai piacon. A Sony termékstratégiája ebből a szempontból rendkívül átgondolt, és ezért olyan termékeket gyárt, amivel speciális piaci igényt céloz meg, saját és sikeres értékesítési területe van. Itt persze az ár nagyon fontos tényező, de a Sony árai is változnak, és ez a piaci igényeknek is megfelel. Én személy

szerint azt látom, hogy a Sony fejlesztői odafigyelnek a piac igényeire, és nagyon sok olyan termékünk van, mint például az EX3 vagy az EX1-es kamerák, melyek igazi slágernek számítanak mind a mai napig, de a HXR-NX5-ös is nagyon kedvelt kamerának számít, nem beszélve a 320-350-es kamerákról, amiket már korábban említettem.

Összefoglalva tehát az elmondottakból kitűnik, hogy bár az u.n. „doboz” eladásaink a második félévben jelentősen megnöttek, ezek nem tudták kompenzálni a nagyobb projektekből származó bevételeinket. A kérdés persze az, hogy egy szerényebb, visszafogottabb év után mit hozhat majd a jövő esztendő. Mindenkép-

pen bízunk abban, hogy megnyílik a lehetőség a nagyobb fejlesztések előtt. Van egy Sony Financial Services nevű részlegünk. Nagy projekt-finanszírozásokban vesz részt, ami segítheti ezt a folyamatot, és reméljük, hogy a HD átállásban is további előrelépések történnek majd, elsősorban a nagy televízióknál.

Ugyanakkor pár napon belül itt van az NAB, amiről még nem történt hivatalos bejelentés. Annyit előljáróban elárulhatok, hogy a Sony a közelgő NAB kiállításon kiemelkedően sok újdonsággal rukkolt elő. Ezekről az újdonságokról a következő számunkban tudósítunk.

(e-)

Sony HSC-100 kamera, az ATV 4 darabot vásárolt belőle.

Sony HXR-NX5 kamera. Mindmáig megőrizte népszerűségét.

3 éves az Audio Partner Kft.

avagy riport azzal a céggel, amelyik már óvodás korban is jóban van a hangok világával

Különös óvodás lenne ez a hazai magánvállalkozás, hiszen több papája is van egyszerre. Egyik közülük Selmeczi Imre, a cég ügyvezető igazgatója, aki igazi szülőhöz méltó büszkeséggel, a tapasztalt felnőtt szakmai hozzáértésével mesélt nekem a hazai hangtechnikai cégek között már fiatalon rangot szerzett Audiopartner Kft. csecsemő éveiről. Kollégái, akik nemcsak régi munkatársai, hanem barátai is egyben, lelkesen támogatták szavait.

Az első néhány mondatból megtudtam, hogy a gyermeknevelési hasonlat annyiban is stimmel, hogy a cég megszűlése óta folyamatosan növekszik, hol jobban, hol kevésbé, hol itt, hol ott. Néha hónaljban szűk, néha kinövik a gatyát, de ez így van rendjén.

Mi a fő csapásirány?

Selmeczi Imre: A szakmában (és a zeneszeretők jelentős része számára, reméljük) köztudott dolog, hogy a Sennheiser hazai képviselője az egyik legfontosabb feladatunk. Természetesen a teljes termékpalettával vagyunk jelen, ezt három elkülönült termékcsoporthoz fedjük le: a minőségéről méltán híres és idehaza is piacvezető fejhallgatók világa, azaz a zenét fogyasztó közönség termékei, a professzionális hangtechnika eszközei, azaz mikrofonok, színpadi berendezések (ezen belül is kiemelkedő szerepen van a vezeték nélküli összeköttetést biztosító eszközök csoportjának), ez ugye a mikroportok világa, amelyek viszont a zenét előállító eszközök. Ez a két irány egészült ki egy egyre fontosabbá váló területtel, az összetett, adott célra tervezett és telepített hangrendszerek világával, amelyre talán a konferencia- és tolmácsrendszer a legjobb példa, de biztosan sokan találkoztak már egy sokkal hétköznapibb felhasználással, ez pedig a túravezető, vagy turista kalauzoló rendszerek.

Ezek azok a fejhallgató szerkezetek, amelyeknél a kis fekete dobozt a zsebünkbe tesszük, felrakjuk a fülest és az idegenvezetőt/

teremőr/animátor boldog, mert nem kell a busznyi csoportot túlvöltenie, mi pedig boldogok vagyunk, hogy adott esetben saját nyelvünkön halljuk az infót?

Pontosan. A Sennheiser által megkövetelt struktúraváltás, amelynek eredményeképp a fenti három terület kialakult, tőlünk nagyobb rugalmasságot követel, mint azelőtt, bár igaz az is, hogy a viszonylag kis hazai piacon sokkal könnyebb dolgunk volt, mint az anyacég világméretű átszervezése kapcsán a fejlettebb európai országok képviselőinek. A csapatunkban jelenleg heten dolgozunk, így sikerrel vettük ezt az akadályt.

Ezzel megvolt a kiscsoportos oviba a felvételiek.

Az zenehallgató közönséghez persze a fejhallgatók állnak legközelebb a Sennheiser termékek közül, beszéljünk egy kicsit erről. 2009-ben reményen felül teljesítettünk ebben a termékszegmensben, boldogok vagyunk, hogy aki ismeri, az szereti és megbecsüli a cég termékeit, nyilván nem ok nélkül. Mégis tavaly némi visszaeséssel kellett szembenéznünk, és ha magunkba tekintünk, ennek nemcsak a válság volt az oka. A vezeték nélküli fejhallgatók terén nem készültünk fel eléggé és nem sikerült olyan év végi akciókat szerveznünk, mint előző évben.

Ezt úgy kell érteni, hogy kicsit erőlködtetek? De ugye a szobatisztaság azért ennyire idősön már nem került veszélybe?

Szó sincs erről, ezt az is bizonyítja, hogy a szakáruházakban, így a legjelentősebb Media Markt hálózatban továbbra

is mi vagyunk a piacvezető termékek forgalmazója, így a Sennheiser és mi is újabb dícséretet kaptunk – a hasonlattal élve: az óvónéni helyett – a hazai zenekedvelőktől.

Mi újság a pro audio területen?

A zenét előállító piacán ezzel szemben egyenes és határozott növekedést tudunk elkönyvelni, ami ellensúlyozta az imént említett enyhe visszaesést. A pro hangtechnika területén 2009-ben nem

inközreműködésével, emellett harmadikként ide sorolhatjuk a pécsi Kodály központba értékesített termékeinket is. A Sennheiser mikroportok sikerességét jelzi, hogy a Duna TV és a MÜPA is vásárolt tőlünk ilyen rendszereket, ezek a sajnos nem eléggé ismert tények ugyan csak az elmúlt év üzleti sikereihez tartoznak.

Ennek ellenére sejtem, hogy azért vannak nehézségek.

Persze. Sajnos tény, hogy a hazai piac nagyon árérzékeny.

Kevésbé diplomatikusan fogalmazva ezt azt jelenti, hogy idehaza szegények vagyunk, mint a templom egere, de ha jól értem, a célotok az, hogy ez a templomi egér lehetőleg Sennheiser mikroportba cincogjon.

a 3000-es és 5000-es széria pozitív hagyományait. Az eredmény kézenfekvő volt, a megfizethető árba érkező Sennheiser-tradíció megnyitotta a szűk pénztárca még szűkebb száját.

Vagyis sajt helyett inkább erre költöttek a továbbra sem gazdag megrendelők.

Ha már a hasonlattal a templom egerénél tartottál, meg kell említsük, hogy templom is vásárolt már tőlünk idegenvezető rendszert. Nem az egereknek persze, hanem a múzeumi látogatóknak, ugyanis a Gellért-hegyi Pálos Sziklakápolna turistái egy 50 egységből álló ún. GiudePort rendszert használhatnak, melynek segítségével 6 különböző nyelven hallhatnak idegenveze-

Audio Partner delegáció Frankfurtban

voltak jelentős beruházások, de tavaly megmozdult az állóvíz, ennek köszönhetően két nagyobb színházi fejlesztésben vehettünk részt. Ezek a Madách, illetve az Operett-színházat érintették, ahova mikroport rendszereket szállítottunk viszonteladó partnere-

Ennek a célnak az eléréséhez szükség volt az anyacég fejlesztésére is, amely egy alacsonyabb árú termékcsaláddal, a 2000 típusú rendszerrel elérhetőbbé tette a technikát nekünk, szerényebb költségvetésű országoknak is, megtartva a drágább rendszerek,

tést. Sőt az előre rögzített hanginformációk mellett arra is képes a Sennheiser rendszere, hogy valós időben közvetítse a csoportot vezető személy információt idegen nyelven a látogatók fejhallgatójához.

„Mindezek mellett közvetlen eladást is végeznek, a hozzájuk fordulókát nem engedik Sennheiser nélkül lépni az ajtón. - mesélik a többiek. Ez a fajta, szinte személyes ismeretségen alapuló kereskedelmi tevékenységük az éves bevételük jelentős részét teszi ki. Az így eladott termékek között is a rádiós mikrofonok vannak az első helyen, összhangban a Sennheiser mikroport területen betöltött piacvezető szerepével. Vevőik a kábel nélküli rendszerek mellett gyakran ének-mikrofonokat, csíptetős hangszer-mikrofonokat, és nem kis számban fülmonitorokat vásárolnak. Növekszik az érdeklődés a televíziózásban használatos vezeték nélküli, a kamerához kapcsolható riporter-mikrofonok iránt is.”

Érdekes termék ez a fülmonitor, ami ugye egy nagyon magas hangminőségű, jelentős külső zajcsillapítási tulajdonsággal rendelkező zenélő füldugó. Ha jól tudom, a világ széles körben elismerten legjobb ilyen eszköze a Sennheiser IE8 típusú fülhallgató, amelyre a zenészek mellett az audiofil zenehallgatók is egyre jobban rákattannak, mert a hangminőségéhez képest talán túlságosan is megfizethető.

Jól látható, hogy így ér lassan össze itt-ott a customer és a pro audio terület, hiszen a vájt fülök is megtalálhatják az értékeket profi eszközeinkben. A Sennheiser mellett a másik legfontosabb termékünk a Studer broadcast berendezéseinek kínálata. Az elmúlt esztendőben a DigiTV vásárolt tőlünk két digitális Studer keverőpult rendszert, egy Vista 5 és egy OnAir 3000 típusú került hozzájuk, amihez természetesen mi adtuk a Sennheiser Evolution 500-as mikroport rendszert is. Ez jelentős eredmény volt nem csak a két fő márka, hanem még fiatalnak számító cégünk szempontjából is. Az elmúlt években egyébként a Magyar Televízióhoz már három nagy Studer Vista rendszer került, amely nem

csekély referencia, így most egy magán-televízió választotta magának ezt a terméket. Ez is mutatja, hogy egyfajta fordulatnak nevezhető folyamat van kialakulóban, hiszen a televíziók és a rádiók felismerték, hogy elsősorban olyan minőségű termékeket kell vásároljanak, amelyek hosszú távon biztosítanak megbízható teljesítményt számukra. Ez pedig igencsak kedvez nekünk, hiszen ilyen márkákat forgalmazunk.

Külön területnek számítanak a Sennheiser Communication termékei. Ez egy sajátos leányvállalat, amelyet a Sennheiser hozott létre közösen egy dán vállalattal néhány éve. Az általuk fejlesztett kommunikációs headsetek egyre nagyobb szerepet kapnak idehaza is. Ezeket elsősorban call centerek számára értékesítik, de újabb felhasználási terület nyílt meg nemrég az irodai kommunikáció területén. A legújabb termékek segítségével a menedzserek egyetlen vezeték nélküli headset-en fogadhatják a bejövő összes mobil, vagy vonalas telefonhívást, amely így, mivel kábel-független, rugalmas mozgásteret biztosít a felhasználók számára.

Ez magyarul azt jelenti, hogy megkíméli őket a fejvesztett telefonkapkodásoktól, ugye? El tudom képzelni, milyen frusztráló lehet, ha valakinek napi 8-10 órában egyfolytában cserélni kell a füle mellett a kagylót, a céges mobilt és a családi mobilját. Hát, ha a telefonvonalakban nem is, de agyában az anyósa a főnökével könnyen összeakadhat... Jobb, ha ebbe nem is gondolok bele. Menjünk tovább! Mi van még nálatok? A harmadik legfontosabb márka számunkra a Neumann. A szakmai körökben nemcsak ismert, de némi túlzással királlyá koronázott mikrofont gyártó tavaly különösen pozitív eredményt hozott. Új termékekkel jelentkeztek a piacon, a TLM 102-es típusjelű, ún. „baby” Neumann mikrofonnal, amely minden túlzás nélkül megrengette a világot. Ebből a rengetésből szeren-

NEUMANN.BERLIN

Studio Monitor KH 120

**KH 120 - Az első
Neumann stúdió monitor**

Az audio iparban a Neumann kitűnő minőségű stúdió-, broadcast és színpadi mikrofonjairól ismert. Továbbá a Neumann, világszínvonalú termékeivel több, mint 80 éve tölt be úttörő szerepet az audio iparban. Ezekkel a termékekkel a Neumann mindig a csúcstechnológiát képviselte – legyen szó keverőpultokról, lemezvágó berendezésekről, vagy a digitális technológia területén újszerű innovációról, a Solution-D rendszerről. A Neumann nagy izgalommal mutatja be legújabb innovációját, a KH 120 modellt, mely a Neumann stúdió monitor sorozatának első terméke.

A KH 120 stúdió monitort közeltéri hangfalaként vagy nagyobb több-csatornás rendszerek hátsó hangfalaként ajánlott használni. A KH 120 a legmodernebb akusztikai és elektronikai szimulációs és mérési technológiát képviseli, melynek köszönhetően a lehető legprecízebb hangreprodukciónak valósítja meg. A maximális kimeneti szint növeléséhez, és a frekvencia-menet 18-Hz-re mélyítéséhez a rendszer mélynyomóval is bővíthető. A KH 120 tökéletes választás zenei-, broadcast-, projekt- és utómunka stúdiókban, lehallgatási, keverési és mastering munkákhoz.

www.sennheiser.hu

NEUMANN.BERLIN

Selmeczi Imre, Hajdu Gábor és Faragó Péter

csére mi is kivethetjük részünket az eladásaink révén. A szakmában közismert tapasztalati tény: a Neumann mikrofonjai szó szerint egy életre szólnak, soha semmi gond nincs velük, ezért egy-egy új típus megjelenése, mint például ez a mostani, valóban szenzációt kelt. Főleg akkor, ha a minőségi igény megtartása mellett a megszokottnál jóval alacsonyabb áron kerül a piacra.

Mint tudjuk, a valós alapú legenda ritkán szokott kínai ársávbán megjelenni.

Ezért kimagaslóan pozitív a piac visszajelzése. Az új Neumannt főleg a kisebb, jellemzően házi stúdiók fogadták nagy örömmel. Hasonló üzletpolitikai elv alapján került piaci bevezetésre az új Neumann stúdiómonitor is, amit nagy várakozás előzött meg világszerte. Magyarországon is nagy az érdeklődés iránta, különösen amióta az egyetlen pár demodarábunkat az őszi házimozsi kiállításon bemutattuk a szakmának és a közönségnek.

Erre emlékszem, ősszel a WestEnd Hilton-beli házimozsi kiállításon a hangjától nemcsak ti, hanem sok mindenki más mellett én is kis híján pelenkát cseréltem, ettől a stúdiómonitor-tól gondolom nincs nyugalom az oviban.

Nem győzünk eleget rendelni belőle.

További termékek?

Az alapvető termékválasztékunkat, amelyekről már meséltünk, hasonlóan más országok Sennheiser forgalmazóihoz, néhány társult termékkel egészítjük ki. Ezek között előkelő helyet foglal el a spanyol eredetű DAS Audio profi hangfalcsalád. Műszaki paramétereivel felveszi a versenyt a nagy neves gyártókkal, árban viszont sokkal kedvezőbb az ismert és favorizált cuccoknál. Jó néhány éve használja meglepedéssel a DAS termékeket a Győri Nemzeti Színház, a Győri Balett. Ennek az előnyeit élvezte például az a vállalkozás is, amely teljes hangfalparkját DAS termékekből építette fel nemrég, ebben Aero28-as Line Array rendszer, illetve az SM 15 aktív stage monitorok kaptak helyet. Többek között a Republic együttes is nagy meglepedettséggel használja ezt a rendszert a koncertjein.

Kilátások?

Az idei évben igyekszünk optimistán tekinteni a jövőbe, ez egyben várakozás is, hiszen bízunk abban, hogy a beruházások nem állnak le és a hangtechnikai fejlesztések folytatódnak az intézmények részéről. Ne feledjük, minőségi zene-előállítás, csúnya szóval hangtartalom-ipar nélkül nem lesz igényes zenehallgató közönség sem.

Vagyis, ha nincs mit hallgatni, akkor akár a legjobb Sennheiser füles is csak az idei téli időszakban divatba jött öltözet-kiegészítő, a fülvédő szerepét lesz képes betölteni.

Ez kettős csapás lenne számunkra, de szerencsére a világ nem erre halad, sőt, a 2010-es hazai Sennheiser eladások minden idők legjobb adataival biztatnak bennünket és ez egyébként a gyártó teljes volumenére világszinten is igaz. Örülünk, hogy ennek részesei lehettünk és szeretnénk, hogy a jövő zenei élményeihez minél többször hozzá tudjunk járulni, mégpedig minkét oldalon, a zenét fogyasztó és a zenét előállító oldalon egyaránt.

Szóval középső csoportos ovisok lesztek az év végére. Ennél nagyobb célt egy ovis nem is tűzhetne ki, de a cégekben a „papák” mind ott állnak a kölyök mögött. Jól látom?

Hirtelen megcsörrent a telefon, amit Selmeczi Imre ösztönösen felvett, így erre a kérdésre nem kaptam választ. Körbenézve a csapaton, ebben a válaszban a beszélgetés végére nem nagyon maradt kétségem. Sok sikert, Audio Partner!

(zsrif)

HIRDETÉS

iNTi
New Technologies in **AUDIO**

ÚJ
XL2
AUDIÓ és AKUSZTIKAI
ANALIZÁTOR

NEUTRIK
CONNECTING THE WORLD

HDMI

OPTICALCON

HA BIZTOSRA AKAR MENNI..!
ELIMEX

1131 Budapest, Dolmány u. 16. Tel: 239-8270, Fax: 451-0560
www.elimex.hu info@elimex.hu

Miről beszélünk?

FOGALMAK ÉS A SZAKNYELV

Akit mélyebben érint a televíziós szakma, aki benne dolgozik nap-nap után, az óhatatlanul találkozik idegen eredetű szavakkal, melyeket a világ legtermészetesebb módján használ, mikor kér a kollégájától valamit, amikor megmagyaráz valamilyen technikai jelenséget. Kétségtelen, hogy szakmánk műszaki nyelve tele volt/van korábban német, ma szinte kizárólag angol kifejezésekkel, melyeknek használata függ az aktuális berendezéspark származási helyétől és korától. Ahogy a beszélt nyelv változik az időben, úgy a műszaki németből, angolból is kikopnak egyes szakszavak, mert a technika gyors változásával bizonyos célgyártott berendezések egyszerűen eltűnnek, vagy műszaki tartalmuk megváltozása miatt az új jelenségek leírására új fogalmak keletkeznek, amelyekről szinte új nyelven kell írni, beszélni.

Magyarországon történelmi okok miatt a filmnyelv alapja a német volt. A hazai televíziózás keletkezésének idején, vagyis a múlt század 50-es éveinek végén az „úttörő” televíziós rendezők és operatőrök, honnan máshonnan jöhettek volna, mint a Filmgyárból és a Rádióból. Így jött velük a svenk, a snitt, a rolni, a slejfní, a greifer, fárt, blende és még sok más német szakszó is. Amióta a videózásban az angol lett a szakmai kifejezések domináns nyelve, a fenti német szavakra is jöttek angol változatok, mégis a legtöbb operatőr ma is svenkel, fártol, és nem panorámázik, ne adj’ isten, panozik. Vannak tehát ragaszkodóbb idegen szavaink, miközben a magyartásra is van sok példa. Volt egy kiváló MTV-s kollégánk, aki az általa írt szakkönyvekben minden angolul használt szak kifejezést megmagyarázott, és bizony sokszor alig értettük mondanivalóját.

Rá kellett jönnünk, hogy sok szót nem érdemes lefordítani, mert az eredményként kapott magyar kifejezés gyakran sokkal hosszabb (több szóból álló körülírás) a tömör angol szó helyett, így a fordítás elkerülésével az adott fogalomra egyszerűen új magyar szót kell kreálni, vagy

nem egy tápfeszültség kiiktatását jelentette. Az optika védelmét szolgáló fedélnek van rendes magyar neve: optikasapkának hívjuk.

Egy szó, mint száz az új technológiák kapcsán új fogalmak keletkeznek, amiknek nemhogy magyarul, de sokszor még az angol szakmai

James Cameron az Avatar forgatásán

marad az angol. Az 50-es, 60-as években például a stúdióban és közvetítő kocsikban az angol gyártmányú kamerák vezérlő paneljein volt egy CAP nevű kapcsoló. Ha képet akartunk csinálni, egyet kapcsolunk, vagyis „felkeppeltük” a kamerát. A kikapcsolás előtt pedig „lekeppeltük”. A CAP szó magyar jelentése sapka, fejkötő, fedő, tető. Mégsem azt mondtuk, hogy „fellesapkázom, fel-lefedőzöm, fel-letetőzöm” a kamerát, annál is inkább, mert ez a kapcsolás, nem egy mechanikus takarás előidézése volt, ha-

köznyelvben sincs elfogadott nevük. De előfordul, hogy olyan szavakat használnak a fogalom leírására, amik valamilyen, számunkra ismeretlen alapú asszociáció folytán keletkeznek, és amiknek ha van is szótár szerinti magyar megfelelőjük, akkor sem kerelkedik ki belőlük értelmes, használható kifejezés.

A konvergencia szó, például, sokunk számára így is érthető, de nem állítanám, hogy a 3D technológiában felbuknak a konvergencia szó jelentése is ilyen világos a szakmai többség számára. (Lásd: a Média-

mpeg

Industry Forum

technika 2010. márciusi száma, 16. old.).

A szaknyelv körüli rendezés-nálás a 3DTV kapcsán az MPEG Industry Forum (MPEGIF) szintjén is felmerült. A 3D, mondhatni, nagy divat, de sok az elvarratlan szál az ipari szabvány megalakításától a háromdimenziós kép minőségének ecsetelésére használható kifejezésekre. Az MPEG Industry Forum együttműködve a 3D@Home Consortiumtal, Sean McCarthynak, a Motorola elnökének vezetésével egy hiánypótló 21-oldalas szótárt készített, éppen a 3D-s videó minőségét leíró kifejezésekre.

A „Glossary for Video & Perceptual Quality of Stereoscopic Video” című szöveget sok 3D-vel kapcsolatos alapvető fogalom magyarázatát tartalmazza. Csak néhányat említek közülük példaként.

Olyat például, mint az aberratio-t, (magyarul rendellenesség, aberráció), amit egy „optikai rendszer által kialakított tökéletlen képként” definiál. A meghatározásban szereplő optikai rendszer alatt a szemnek a tőle különböző távolságokban lévő tárgyakra irányuló élességállító képessége (is) értendő. Ha a szem, mint az operatőr „munkaeszköze” alkalmazkodik a különböző távolságokra lévő tárgyak (mélységi) fókuszálásához, akkor a háromdimenziós fotografálásnál a néző nem érezte úgy, hogy változik a látvány által produkált mélységérzet. Vagyis nincs aberráció.

A „Brain Shear” (kiejtés: bréjn sío*), magyarul kb. agy nyírás kifejezést az Avatar rendezőjének, James Cameronnak tulajdonítják, aki erről a következőket mondta:

„Ha az agy képtelen összerakni a bal és a jobb szembe jutó képeket egy koherens sztereó képpé, annak az a következménye, hogy korrigáló

üzenetet küld a szemizmoknak. Ezek próbálják ellensúlyozni a hibát, de nem képesek a beégett kép kijavítására, ehelyett egy kényelmetlen visszacsatolás keletkezik: a szemizmok elfáradnak, és „üvöltve „követelik” az agytól, hogy csináljon valamit. Ezen a ponton az agyban az a döntés születik, hogy a nehezebb utat választva, a befagyott képet belülről kioltaszta. Ez néhány másodpercet is igénybe vehet, de lehet, hogy egyáltalán nem lehetséges. Ilyenkor jön a fejfájás, és néha az émelygés, a hányinger.”

A „dirty window artifact”, a „piszkos ablak” effektusról akkor beszélünk, amikor a mozgástömörítés során a kép egy része nem mozog egyenletesen.

A „Keystone distortion” (zárkő torzítás) akkor keletkezik, amikor a kamera filmsíkja nem párhuzamos a felvétel tárgyának fő síkjával, vagy a projektor filmsíkja a vetítővászon síkjával. A projektor torzítását magyarul trapéztorzításnak is szokták nevezni.

Amikor a sztereoszkópikus látvány két alkotó képének egyike forgásszerűen elmozdul, akkor beszélünk a „Twist” jelenségről.

Nos, úgy gondolom, ennyi ízelítőnek elég az amerikai 3D-s értelmező szótárból. Nálunk még nem beszélhetünk tömeges méretű háromdimenziós-műsor készítéséről, de előbb vagy utóbb valószínűleg eljön az idő, amikor beszélni (is) kell róla, nemcsak csinálni. Nem árt, ha tudjuk, hogyan kapnak nevet az ismeretlen fogalmak, melyek elhangzásakor, akár angolul, akár magyarul, a tévések ugyanarra gondolnak.

Nagy Lajos

Sosem pusztán lefotografálja, de kisajátítja, birtokba veszi a világot. Hatalmat nyer felette, miközben jelenléte esetlegesnek, véletlenszerűnek tűnik. Számára a kamera nem egyszerűen eszköz. A kamera a teste, a szeme. Jóval többről van itt szó, mint amit hagyományosan dokumentálásnak hívunk.

(Részlet Muhi Klára írásából.)

Ragályi Elemér

(Az Ajtó című Szabó István film utómunkálatai közben beszélgetett Ragályi Elemér operatőrrel Babiczky László rendező)

Első filmedet milyen kamerával forgattad?

ARRI 2C-vel, aminek prototípusát még a II. világháború éveiben konstruálták Németországban, elsősorban híradózásra. Hatvanadik születésnapomra az ARRI cég megajándékozott egy születési évemben gyártott modellel. Rendkívül egyszerű, flexibilis, revolverfejes kamera, amelyben 3 különböző gyűjtőtávolságú optika van. Ilyenkor forgattam első filmjeimet 1967-től. A híradósokon kívül használták mindazok, akik szabadulni akartak a végtelenül nehézkes stúdió technikától.

Első játékfilmem Elek Judit „Sziget a szárazföldön” című filmje volt, melyet teljes egészében kézből fotografáltam.

Ez abszolút újdonság volt akkoriban?

Egyáltalán nem. Hogy tekintetném magam pionírnak, mikor a zseniális Hegyi Barnabás a „Valahol Európában” című filmben, már 1947-ben kézbe vette a kamerát. Vagy Hildebrand István, akinek bravúros táncát, a „9 perc” című filmben, már világosítóként figyeltem. Talán abban voltam első, hogy a kézi kamerázást sok-sok filmben csi-

zoltam olyanná, hogy szinte mindent meg tudtam csinálni, amire később a steadycam volt a megoldás. Fontos tudni még, hogy az alacsony érzékenységű nyersanyagok miatt, gyakran teljes nyílásra kényszerültünk és miután az ARRI kézben volt, az élességet is magamnak kellett állítanom.

Honnan volt elsőfilmesként ebben gyakorlatod?

Akkor már egy évtizednél is több filmgyári múlttal rendelkeztem, 1957-ben léptem át a HDF (Híradó és Dokumentumfilm Gyár) küszöbét és voltam udvaros, világosító, laboráns, majd 1961-től segédoperatőr lévén kamera közelbe kerültem. Megragadtam minden alkalmat, hogy magamhoz szelídítsem. Svenkeltem, húztam magamnak az élességet. Játékszer volt a kamera, miközben készültem a jövőre. Azután 1963-ban harmadik nekifutásra végre felvettek a főiskolára. A folytatást már nevezhetjük egyszerűnek.

És mikor forgattál színes filmre?

1971-ben, ez volt a „Magasiskola”, mely harmadik filmem volt (Gál István rendezése). Nagyon izgultam, mert a szí-

nes film használatra csak elméletben voltam, úgy-ahogy felkészülve. Kodak nyersanyagra forgattam és ezt a jó szokásomat egy életen át megtartottam. A fekete-fehér filmek látványa után az első színes muszterek meglehetősen sokkíroztak, különösen a harsány zöldek.

A filmet Apajpusztán forgattuk, így ezután jutott belőle bőven. És ekkor kezdődött hosszú ádáz küzdelmem azért, hogy a zöldeket pasztellebbé varázsoljam. Ma már egy tekerés a Spirit vagy a Base-Light gombján, de akkor a színkorrekciókat én még a helyszínen végeztem. Komplet korrekciós szűrőkészletem volt, színhőmérséklet mérőm, s szakadatlan mértem, mértem, korrigáltam. Tökéletes negatívot akartam adni a fénymegadónak (Deimanik Baba egy életen át!), hogy neki szinte csak a denzitást kelljen korrigálnia.

Ugorjunk most egy nagyon nagyot! Erre azért is rákényszerül a kérdező, mert megszámlálhatatlan mennyiségű filmet forgattál. Az évi egy az mindig megvolt. Meg a kettő, de inkább a három.

A magyar filmtörténet számtalan fontos filmjének voltál operatőre, végig beszélni ezt egy interjú keretében lehetetlen. Ugyanakkor nem tudom megállni, hogy ne kérdezzem meg, hogyan lettél híres külföldi filmek, amerikai filmek operatőre, hogyan lettél nemzetközileg keresett operatőr. Hozzátevé, hogy Budapesten, nem külföldön élsz.

Koprodukciókkal kezdődött. Mészáros Márta „Örökség” című filmje, mely a francia Gaumont produkciójában Isabelle Huppert főszereplésével készült, majd a „Hosszú vágta” (Gábor Pál rend.) John Savege-el, melynek pro-

ducere, a híres Robert Halmi volt. Azután a „Miss Arizona” (Sándor Pál rend.) Hanna Schygulla-val és Mastroianni-val. De a véletlen is segített. Egy dél-amerikai fesztiválon szerepelt Rózsa Jánossal készített „Trombitás” című filmünk, melynek operatőri munkája, megtetszett egy svájci rendezőnek, Xavier Koller-nak. Megkeresett, egymás markába csaptunk és csináltunk 2 filmet. A második, a „Remény útja”, Oscar-díjat kapott. Szóval... ezeken a produkciókon keresztül kezdtem megtanulni, mit tartanak meg a hazai pályán szerzett tapasztalatokból, mit kell változtatnom, s hogyan.

Meg lehet azt fogalmazni röviden, hogy mi az alapvető különbség?

Nem biztos, hogy fontossági sorrendben válaszolok. Tudomásul kell venni, hogy a forgatócsoport hierarchiájában nem foglalasz el olyan előkelő helyet, mint itthon. Mindenkinél fontosabb a producer és a sztár, aki a

hátán viszi a film remélt sikerét. A színész „kiszolgálása”, a vele való bizalmas, de nem bizalmaskodó viszony kialakítása alapvető követelmény. Érezze figyelmeidet, törődésedet és azt az igyekezetet, hogy mindent megteszel, hogy ő olyan legyen, szép, csúnya, fiatal, öreg, félelmet vagy bizalmat

keltő, amit éppen a szerep megkövetel.

Nem csak emberileg, technikailag is sokkal felkészültebbnek kell lenni. A forgatási terv nem bukhat meg, egy határozatlan, esetleg lassú operatőr miatt. 'Az idő pénz' élesen aktuális a munka minden percében. Gyors és magas színvonalú munkát várnak és, ha ez nem teljesül, kirúgnak, vagy nem kapsz következő munkát. Megítélésed gyorsabban terjed a szakmában, mint az ausztrál bozót tűz.

A technikai paramétereket is szigorúbban betartatják, főleg, ha munkád televízió sugárzásra is kerül. Azok a slendriánságok, életlenségek, alexpozíciók, melyek 'művészfilm' néven ríogatják a hazai nézőket, nem igazán nyerők a nemzetközi piacon. S utójára, de nem utolsó sorban jó stábod kell, hogy legyen. Ez ügyben nagyon szerencsésnek mondhatom magam. Ahová csak tudtam, cipeltem magammal 'hűséges' embereimet, a kamera mellett először Gonda Gézát, majd Váradi Andrást, később Ragályi Marcit, ameddig önállóvá nem vált. Hajdú Miki fővilágosító 38 éve robotol velem és a Dolly Grip Sisa Imre is már túl a negyed évszázadon. De az sem árt, ha az a 100-150 ember, aki ott tesz-vesz körülötted, jófejek tekint.

Minden mindig ilyen olajozott, problémamentes volt?

Ó, dehog. Ordítottam velem sztár (Richard Harris), egy elrontott közeli miatt a vetítőben fizikailag bántalmazott egy színésznő (Rebecca De Morney), és tombolt velem rendező is, amikor a stáb az én instrukciómra hajtott a végére az övé helyett (név nélkül).

Nem meglepő módon az eleje volt a legnehezebb. Peter Medak-kal a „Hanna háborúja” című filmet készítettük elő. Peter túl ambiciózus volt és az utolsó pillanatban leváltotta őt a producer, a híres-hírhedt Menahem Golan, hogy maga rendezze meg a filmet. Idő már nem volt felforgatni a stábot és engem megtartott operatőrnek. Szakmai életem legkeservebb 4 hónapja következett. Menahem a világ legtürelmetlenebb embere. Mindig nagy harcot vív benne a pénzember és a művész, de nem meglepő módon, mindig a pénzember győz. Rendező vagy, tudod hány beállítás készül egy nap alatt egy átlagos magyar filmben. Jó ha tíz, de maximum tizenöt. Nekünk 30-35 volt a napi átlagunk. Ráadásul a film Cinemascope formátumú volt, de amikor kézből dolgoztam és ez gyakran előfordult, a keresőben 'normálra' visszanyomított képet láttam. Az első nap után azt éreztem, hogy ebbe bele kell pusztulni, én ezt nem bírom végig csinálni. De jó, holnap még kimegyek a forgatásra. De ha már a második nap megvolt, gondoltam legyen

meg legalább egy hét, hogy valami gázsit azért kapjak. De ha kibírtam egy hetet, ki kell bírnom a másodikat is. Így alkuoztam magammal a forgatás végéig és ez után a film után soha senki nem tudott meglepni munkatempót illetően, mert valamit nagyon megtanultam. Azt, hogy legyen egy, A, B és C tervem. A terv: legyen egy főfény és látszódjon a jelenet. B terv: ha még kapok időt hozzá adom a derítést és ha még mindig nem ordít a rendező, hogy 'We have to shoot!' akkor érvénybe lép a C terv: élfény, ellenfény, díszletfények és mindaz, ami kell.

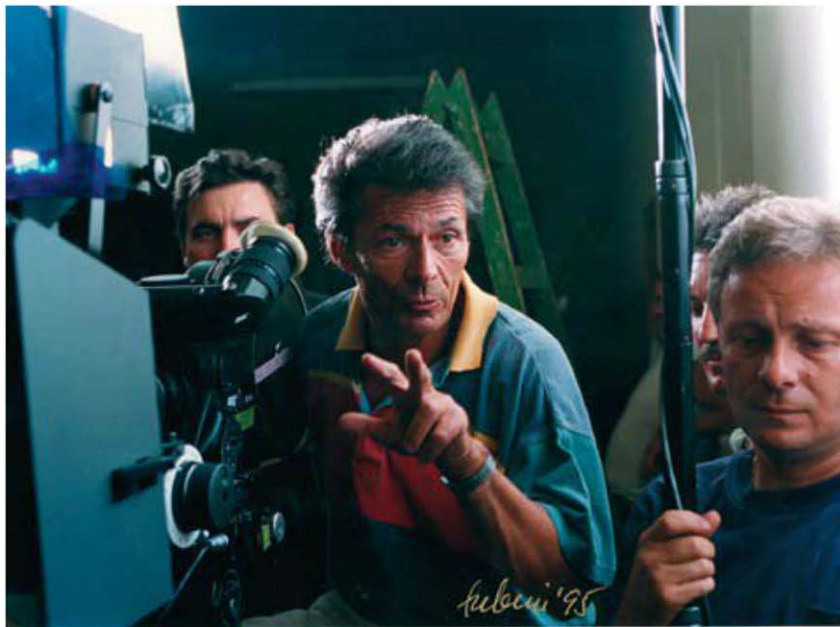
Golan végül elégedett volt, olyannyira, hogy csináltam még vele 3 filmet. És mikor egyszer felbátorodva a siettetésére azt feleltem, hogy még nem vagyok kész, azt válaszolta, nekem ez már így is túl jó.

Ezekben a külföldi produkciókban mennyire van módja az operatőrnek a saját stílusát, művészi elképzeléseit megvalósítani?

Megcsinálható az álmaidat, ha elég gyorsan csinálod meg.

Ugorjunk megint egy nagyot. Szabó Istvánnal szinte egyidősek vagytok. Egy év van köztetek, ismertétek egymást a főiskolán, de most dolgoztok először együtt.

Igen, a főiskolán ismertem meg Szabó tanár urat, ő felvételiztetett.

És milyen a tanító bácsival forgatni?

Ázóta eltelt majdnem egy fél évszázad, ami elmosta a különbségeket. Igen, most dolgoztunk először együtt.

Itt beszélgetünk a Focus-Fox-ban, ahol Szabó István-nal együtt dolgoztok az "Ajtó" című film (főszereplő Helen Mirren, Martina Gedeck, Eperjes Károly) utómunkálatain. Ez egy nagyköltségvetésű film, sok belsővel. Ha most vissza gondolsz az első filmedre, mi a különbség?

Akkor sokkal több hajam volt és kevesebb tapasztalatom, de a viccet félretéve a százhuszonvalahány éves mozgókép történet legnagyobb változása az alatt következett be, mióta operatőr vagyok. Beköszönött a digitális korszak. Isten hozta minálunk és még azt sem mondom, hogy nem szeretem, de igazából akkor van komfortérzetem, ha egy olyan kamera mögött ülök, melyben 35 mm-es Kodak film fut. S hogy milyen legyen ez a kamera, azt mondom, hogy nekem majdnem mindegy, s hogy most éppen Moviecam-mel dolgoztam, annak egyszerű finánciális okai voltak, ezt adták annyiért, amennyit a produkció rászánt. Tehát volt egy Moviecam Compact és egy SL kameránk, egy Optimo 17-90 valamint egy 24-290 zoom és egy S4 alapsor. Az SL-t nagyon szeretem, jök az egyensúlyi viszonyai, relatíve könnyű, jól lehet vele kézi kamerázni.

Hasonlítsam össze a két filmet? Igaz csak 43 év telt el a kettő között és a nevetem előbb fogom elfelejteni, mint első filmem forgatási körülményeit. Minden díszletben körbe kellett fordulnom a kamerával, tehát "lábról" semmit nem tudtam világítani. Szuffita léceket használtam, ami be volt vonva fényáteresztő textillel, úgy hívtuk hogy bugyi, és ezekkel a szuffitákkal körberaktam a mennyezetet. Nagyon hatott ránk a francia újhullám, Raoul Coutard volt az idolunk és fűrödtünk a szórt fény szabadságában. Mellékesen mondom, nem is nagyon tudtam az idő

tájt másképp világítani. Kaptam is kemény bírálatot Bolykovszky Béla bácsitól, aki a fővilágosítók császára volt és tanárom a főiskolán. '... ezek a Ragályiék ráhúzzák a bugyit a szuffitákra, kézbe veszik a kamerát és a lábukat fotografálják'- mondta. Mondta egész pontosan a hátam mögött. Valóban volt rá eset, mikor a saját lábamat filmeztem, beöltözve Garas Dezső jelmezébe és így lógattam ki egy szovjet katonai repülőből („Régi idők focija”).

De Béla bácsinak igaza volt, az operatőri munka alfája-omegája a világítás, amit egy életen át lehet tanulni, megtanulni soha, mert szerencsére a situációk, az eléd kerülő feladatok, soha nem azonosak. Mindig vannak meglepetések, melyek megoldása leleményt kíván. Az „Ajtó” díszletében szuffiták ugyan nem voltak, de volt körülbelül 200 kilowattnyi kisebb-nagyobb lámpa ahhoz az aprólékos világítási technikához, amit alkalmaztam, és ami remélem, Bolyko szívéhez közel állt volna.

A technikán túl érdekelne, hogy sikerült munkaműszereteket összehangolni Szabóval?

Ez már bonyolultabb kérdés, és a választ csak nagy kerülővel (nem elkerülővel) tudom megadni. Ha operatőri karakteremet kell megfogalmazni, azt kell mondanom, hogy eléggé érdekérvényesítő operatőr voltam egész életemben. Makacs és öntörvényű, szerettem a dolgokat úgy csinálni, ahogy én gondoltam. Hangsúlyozom, hogy mindig a rendező filmjét akartam leforgatni, de csak egy odavezető 'üdvözítő utat' tartottam a legjobbnak. A sajátomat. Belépve a nemzetközi filmgyártásba, ezen a mentalitáson radikálisan változtatni kellett, s változtattam is. Mondhatnám azt is, hogy elfojtottam az ösztöneimet. A másik befolyásoló tényező volt, hogy elkezdtem filmeket rendezni, s mint rendező, nem szerettem volna szembetalálkozni operatőri önmagammal.

Szabó mögött egy megkérdőjelezhetetlen életmű van,

ménykedni tudok, hogy olyan lesz a kép amilyennek megálmodtam.

Nem szeretem az agyonmanipulált képet, és eluntam a 'fantasztikus digitális lehetőségek' klisévé degradálódását. Nézd végig az utóbbi évek magyar filmjeit. Mindenki desaturált (magamat is beleértve), és nagyon 'egyéni' módon szabadul meg a színektől, hogy azután a végeredmény ijesztően uniformizált legyen.

Amikor musztereltetek, gyakran mondta az operatőr, hogy ezt válasszuk, mert ez nekem szebb fényben, jobb mozgásban?

Nem. Ez nem volt jellemző. Egy ilyen filmben a színészi játéknak van abszolút prioritása.

(-)

a hozzárendelt stílussal. Ettől függetlenül, amikor elolvastam ezt a gyönyörű történetet, éreztem bizonyos veszélyeket. Nevezetesen, hogy a két ember viszonyáról szóló film képileg statikus lehet. Öregségemre is izgó-mozgó ember maradtam operatőrként is, nem szeretem, ha a kamera le van cövekelve. Rendezőként nagyon átéltem ezt a helyzetet „Nincs kegyelem” című filmemben, ahol a steadycam állandó használatával (Ragályi Marci), annak finom, mondhatnám, alattomos mozgásával azt hiszem, egész jól elkerültük ezt a veszélyt.

Közben sokat beszélgettem Istvánnal, mondhatnám azt is, hogy puhatolóztam. Nemcsak stílári kérdésekről beszélünk, hanem a film üzenetéről is. Számára a kulcskérdés a filmben, hogy mennyire szabad illetve nem szabad beavatkoznunk mások életébe. Hogy az integritás határainak megsértése, történjen az a legjobb szándékkal is, bajt okozhat. Szabó Istvánnak a film az élete, amelynek létrejöttében nekem úgy kell közreműködnöm, hogy ne legyek határsértő – vontam le a következtetést. S így is történt. Az „Ajtó” Szabó István filmje, amit Ragályi Elemér fényképezett.

Nem is használtak steadycam-et?

Egy jelenetet kivéve, nem. Viszont folyamatosan két kame-

rát használtunk. Ennek két oka volt. Részben a színészt megkímélendő, gyakran forgott egyszerre a két kamera, két különböző plánt rögzítve. Másrészt nagyon sok kutymacska jelenet van a történetben, de amennyire tudtuk, igyekeztünk ezeket a színezkekről leválasztva felvenni.

Tehát volt egy second unit stáb, amelynek rendező-operatőre Gulyás Buda volt, akinél segítőkészebb, készségesebb, jobb kollegával még nem találkoztam. Csak szuperlatívuszokban tudok Róla beszélni.

Az utómunka során mennyire akarsz beavatkozni a film képi világába? Hisz erre már fantasztikus lehetőségek vannak. A digitális technikára gondolkodok.

Bár a film természetesen átmege ezen a digitális folyamaton, de segítségével a legtokéletesebb analóg látványt akarom elérni. Kivételt képeznek a film fantáziaképei, amelyeket nagyon karakteresen el kell választani a film több jelenetétől. Most kísérletezünk, hogy ez hogyan is történjen. Ugyanez vonatkozik azokra jelentekre melyek CGI (computer generated image) beavatkozást igényelnek. Ez az a része a digitális világnak, mely mindig aggodalmat kelt bennem, hiszen itt, hogy úgy mondjam, kicsúszik a kép a kontrollom alól, s csak re-

A favázas tévékocsi visszatérése

A Magyar Televízió első, favázra épített közvetítő kocsija sok évtizedes hányódás, majd felújítás után a Műszaki és Közlekedési Múzeum jóvoltából visszaérkezett eredeti tulajdonosához és még ez évben bemutatható az érdeklődőknek.

Mik voltak az angol kocsi megérkezésének előzményei?

A kocsit 1956-ban rendelte meg az MTV jogelődje, a Magyar Rádióhivatal. A megrendelésre azután került sor, hogy a szakértők azt látták: a kommunista, keleti blokk – a Szovjetuniótól az NDK-ig – nem gyárt mobil stúdiót (közvetítő kocsit), mi magyarok pedig nem vagyunk képesek ennek a kifejlesztésére. Korábban u.i. az volt a vezetés álláspontja, hogy a magyar televízió megvalósításában nyugati, kapitalista államok nem vehetnek részt. A Rádió akkori főmérnöke, Kerpel Róbert kifejtette, hogy miután a műszaki berendezéseknek nincs világnézetük, onnan kell azokat megrendelni, ahol kaphatók. 1956 nyarán a hazai politikában már szabadabb szelek fújdogáltak, és a döntéshozó grémium többségi szavazattal eldöntötte a nyugatról történő megrendelést. Három ország jöhetett számi-

tásba: Egyesült Államok, Nyugat-Németország és Anglia. Az amerikai kocsi nagyon drága volt, a nyugatnémet pedig politikai megfontolásból nem jöhetett számításba. Ez az ország azon kevés állam közé tartozott, amellyel Magyarországnak 11 évvel a világháború befejezése után még diplomáciai kapcsolata sem volt. Kieséses alapon tehát csak az Egyesült Királyság maradt beszállítónak. Igaz, a vételi döntés után a grémium egy aggódó tagja felvetette, megfontolandó, hogy nem kerülünk-e ezzel félgymarmati függésbe az illető kapitalista országtól?

A Pye-Morris kocsi 1956 októberében már a Bp-Ferencvárosi pályaudvarra érkezett, de ennek híre a közben kitört forradalom miatt nem jutott el hozzánk. Egy hónap múlva értesített a MÁV, hogy a buszt megrendelőjének célszerű lenne elvinni, mert a tovább tárolá-

Az első Pye közvetítő kocsi

sért nem vállalnak felelősséget Kollégám, Benkő Ferenc, akinek volt tehergépkocsi jogosítványa, el is hozta a buszt a Szabadság téri épületbe. Tavasszal hozzánk érkezett a Pye cég mérnöke, Mr. Szipahimalani, ő tanította be a kocsi kezelésére a leendő műszaki gárdát.

Mennyibe került az angol kocsi?

A négy fekete-fehér kamerát, 8 csatornás hangpultot és segédberendezéseket tartalmazó busz vételára 40.000 fontsterling volt, ez akkor 112.000 USA dollárt tett ki. A dollár értékcsökkenése 50 év alatt becslések szerint 7-szeres volt, így a kocsi mai ára kb. 780.000 \$, 210 Ft/\$ átszámítással 164 millió forint lenne! Ennek kb. fél értékét tette ki a 4 kamera, azaz áruk egyenként 20 millió forintra tehető. Ma viszont már néhány millióért lehet nagyságrendekkel többet tudni, ráadásul színes kamerát venni. Nehéz a mai műszaki szolgáltatásokat a fél évszázaddal ezelőttivel összehasonlítani. Tény, hogy amikor a személyautók már futószalagról jöttek le, a stúdióeszközöket a kis darabszámigény miatt még kisipari, kézműves módszerrel gyártották. A Pye Mk III kamerából évente átlag 40 darabot készítettek. A fejlődés most olyan gyors, hogy egy mai, modern kamera élete során egyáltalán nem romlik el, de 5 - 10 év múlva már múzeumba való, viszont egy fenti típusú, sűrű szervizt igénylő angol kamerát 40 évvel a gyártása után Auszráliában még újra üzembe tudtak állítani.

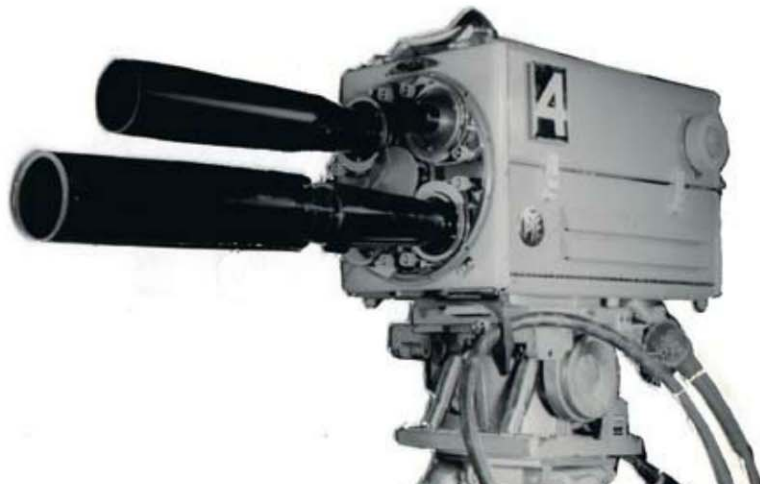
Az üzemeltetési költségek hogyan alakultak?

Egy mai médiatechnikus el sem tudja képzelni, milyen kiadásokkal járt az elektroncsöves áramkörökből álló kamera, ill. közvetítő kocsi üzemeltetése. A kamera szeme a szuperortikon képfelvevő cső volt, áráért, 500 fontért Angliában egy MiniMorris kiskocsit lehetett kapni. Ennek a csőnek az élettartama mindössze 200 óra volt, ez alatt az üvegárhártya, - ami az optikai képnek megfelelő töltésképet tárolta – elöregedett, és a csövet ki kellett dobni. Ha csak heti 4 napon 3-3 órát számítunk 3 üzemelő kamera esetén, akkor is 2 hetenként le kellett selejtezni egy MiniMorrist!

Ennél azonban a kamerák többet is teljesítettek, nem beszélve a közbeiktatott javítási üzemórákról. Hozzá kell számítani az elektroncsövek öregedéséből származó kiadásokat, hisz nem volt elhanyagolható költség a kocsi épített ötszáz elektroncső pótlása, ezek átlag 1000 órát bírtak. A 15 kW összteljesítményű apparátus, 4000 lux megvilágítást biztosító lámpapark energia

Pye Mk III kamerák

költsége már csak forintban jelentkezett. Egy mai kamera, élettartama során, hacsak nem éri sérülés, semmi alkatrész cserét nem igényel, megvilágítási igénye 2 nagyságrenddel kisebb, az üzemeltetés is hasonlóan alacsony kiadással jár.

Mennyi időt vett igénybe az üzembeállítás?

A közvetítő kocsit üzembeállítása, az adás helyszínére érkezése után sokrétű feladatból állt össze. Mindenekelőtt helyi energiaellátásról gondoskodtak az Elektromos Művek szakemberei. A hálózat akkor körzetenként váltakozva 110, vagy 220 V-os volt. Minthogy a kocsit 90-240 Volt közötti bejövő feszültségű tárhelyek között működött, a bekapcsolással – néhány vidéki, gyenge hálózatot kivéve – nem volt probléma. A kamerák felfűtése viszont 20-30 percet vett igénybe, ennyi időbe telt, míg a képfelvevő csövek fényérzékeny üveg-hártyája elérte a kielégítő működéshez szükséges 60°C üzemi hőmérsékletet.

Ezután következett a három kamera beállítása, ami szintén legalább félórát igényelt. (A negyedik kamera általában hideg tartalékkal szolgált.) A képfelvevő csövek elektróda feszültségeit és tekercsáramait egyenként, a videójelet monitoron és oszcilloszkópon figyelve lehetett a képminőség optimumára állítani, miközben a kamerákba egy diavetítő adapter azonos vizsgálóbárral (monoszóp) vetített be. Az egyes felvevőcsövek közötti szórás miatt a kamerákon azonos témájú élőképet

ugyanazon monitoron szemlélve végül, némi kompromisszummal egyöntetűvé kellett tenni a képeket, hogy vágáskor ne lehessen különbséget tenni közöttük. Ha az üzembeállítás során, vagy később egy kamera, esetleg más egység elromlott, a hidegtartályokat kellett gyorsan bevetni. A képkeverő pillanatvágást, felblendítést, leblendítést és áttűnést produkált, képtrükkök akkor csak a filmtechnika világában léteztek. Meghibásodása esetén nem volt egyenértékű tartalék, ilyenkor vészkeverő használatára került sor, ami csak pillanatvágást tudott. Ma a kamerák bekapcsolás és a színyegyensúly beállítása után teljesen üzemképesek.

Egy napjainkban lebonyo-

lított adásra, vagy felvételre való készülék a régi korok technikájához képest a sokkamerás produkciók ellenére is kisebb feladat. A hangmérnököknek jóval több hangforrásról kell gondoskodni, ezek viszont mikroportok, kábel-fektetést nem igényelnek. A világosítók feladatai lényegesen csökkentek a jóval kisebb világítási teljesítmény és a számítógéppel vezérelt lámpapark miatt.

A Magyar Televízió ezt az 55 éves automatizálást úgy őrzi, mint a világ egyetlen műsorszolgáltatója, ahol egy háború utáni második generációs mobil stúdió megmaradt.

Koreny János

Pye-Morris fekete-fehér közvetítő kocsit jellemzői:

Kocsi:	Morris, (Anglia)
Motor:	benzinüzemű
Karosszéria:	tölgyfa váz + alu lemez
Elektronika:	Pye, Anglia
Kamerák:	4db Mk III, ortikonüzemű,
Hangsztal:	8-csatornás
Rádiótelefon:	200 km hatósugarú
Légkondicionálás:	hűtés/fűtés
Energiaigény	90-240 V hálózatról: 15 KW
Tömeg:	7460 kg

Évszámok a kocsit életében:

Gyártási év:	1956
a Magyar Televízió üzembeállította:	1957
az Országos Műszaki Múzeumban:	1979
a Színház- és Filmművészeti Főiskolán:	1977
felújították:	1994
a Millenáris Park kiállította:	2007
Az összesen gyártott Mk III kamerák száma: 303 kiállítva még 1-1 kocsit Ausztráliában és Dániában	

A közvetítő kocsit az Országos Műszaki és Közlekedési Múzeum tulajdonja.

A magyar közvetítő kocsit

1954-ben, amikor még senki sem tudta, hogy egyszer jön egy angol közvetítő kocsit, a Posta Kísérleti Intézet.

Kísérleti Intézet fiatal mérnöke, Horváth Lajos azt állította, hogy az Intézetben felhalmozott szűrkeállomány képes egy közvetítő kocsit létrehozására. Erre a feladatra megbízást is kapott, a projektet ő irányította. A tervezést, számításokat és tesztelést 30 éven aluli mérnökök, Bóti László, Czigány Sebestyén, Csepreghy-Horváth Kázmér, Horváth Miklós és Walter Kornél végezték, a munkába később Barla Luca és e sorok írója is bekapcsolódott. A mechanikai szerkesztést és kivitelezést Dolmány István, Istvánffy Sándor és Lovász Gyula vállalta, a munkában részt vettek még Hanny Gábor, Király László, Kiss Antal, Kiss József, Krassóvári Antal, Lányfalvy Ádám, Lévy Kázmér, Oncsák Rózsa, Szöllőssy Margit és Vné Irén.

Az Ikarusz buszba szerelt PKI közvetítő berendezés 1956-58 között volt üzemben, próbaközvetítések sorát bonyolította le, tehát már a Pye kocsit érkezése előtt is láthatott élő közvetítéseket az akkori néhány száz néző. Kameráit később bemondásokhoz használták.

A Posta Kísérleti Intézet által gyártott közvetítő kocsit

A PKI kamera

Mafilm Audio a béke szigete

A Magyar Filmgyártó Vállalat, a Mafilm épületében járunk. Itt található a Mafilm Audio Kft, a hagyományos értékeket képviselő magyar szinkron talán utolsó védvára. A Lumumba, vagy mai nevén a Róna utcai stúdióban látszólag megállt az idő. Első ránézésre semmi sem változott. Az épület kívülről a sok évtizede megszokott látványt nyújtja. De mi a helyzet odabent? Talán mégsem minden olyan, mint az elmúlt években? Haladjunk beljebb, és talán választ kapunk a kérdéseinkre!

A filmgyár épületébe lépve a régi idők hangulatát idéző látványban van részünk. De csak a látvány a régi! A megszokott helyeken nem a meg-

dernizálnak, még ennél is jobb paraméterekkel rendelkeznek! Alapterülete 200 négyzetméter, és belmagassága is imponáns a maga 6 méterével!

ember, a régi filmgyár hangosztályának volt vezetője, aki a mai napig aktívan vesz részt a munkálatokban annak ellenére, hogy a közelmúlt-

Kálmán András és Háber Ferenc egyeztetik a napi programot

szokott munkafolyamatok zajlanak. A filmgyár területén számtalan apróbb-nagyobb magáncég kapott helyet. A zeneterem ma egy kereskedelmi televízió stúdiója, a műtermek többek között raktárként szolgálnak.

A Mafilm Audio Kft az egyik régebbi szárnyban kapott helyet. A cég vezetése és a gyártásszervezés a földszinten, a stúdiók az emeleten találhatóak. Összesen 6 felvevőstúdió és 3 keverő került itt kialakításra, melyek nagylégterű, méretes helyiségek. A legméretesebb felvevő műterem területe a 60 négyzetmétert is eléri, és a belmagassága is 5 méter! A keverők legnagyobbika, melyet épp mostanában mo-

Kálmán András, a Mafilm Audio Kft vezetőjét kérdeztem cégük kialakulásáról, jelenlegi helyzetéről, jövőbeni terveikről, és a szinkronszakma problémáiról.

Elmondta, hogy a kft megalakításakor alternatívát kínáltak nyújtani az akkoriban még egyeduralkodónak számító Pannónia Filmstúdió mellett. A cég csapatát kezdetben főként a Mafilm hangosztályán foglalkoztatottak jelentették, de az idő múlásával a filmszakma egyéb területeiről is érkeztek új kollégák. Szerencsére nagy létszámú, neves szakemberekből jött össze. A vállalat régi vezetője és egyben megalapítója is jól ismert név a szakmában!

Ő nem más, mint Háber Ferenc, elismert filmes szak-

ban nyugdíjba vonult, és csak heti 2-3 napot tölt hivatalában, mint a cég tanácsadója, segítője.

Fő tevékenységük a szinkronizálás, bár emellett minden olyan feladat helyet kaphat a stúdiókban, mely filmekkel vagy azok hangjával foglalkozik. Ilyen például a feliratozás, de reklám-, és referencia-filmek is készülnek, sőt kívánságra teljes produkciók kulcsrakész szerkesztésével, gyártásával, vagy komplett „hang-dizájnnal”, játékfilmek hangkidolgozásával, vagy zenefelvételek készítésével is foglalkoznak. Amúgy a tevékenységek bővítése is szerepel a hosszabb

távú tervekben, természetesen a szinkronok és egyéb munkák megtartása mellett.

A stúdiók műszaki, akusztikai kiépítése megfelel a kor igényeinek, elvárásainak. A felvevő részlegekben például Pro Tools rendszerek üzemelnek, és a legújabb fejlesztésű szoftvereket használják. Szükséges is, hogy így legyen! A Mafilm Audio Kft fő tevékenysége, a mozifilmek szinkronizálás, igényes munka. Szerencsére van is bőven megrendelés. Csak az elmúlt évben 65 mozifilm szinkronizálására került itt sor! A mozifilm-szinkron a régmúlt idők hagyományos szinkronjait idézi úgy a fel-

A legnagyobb keverőhelyiség felújítás közben

vételek készítésénél, mint az előkészítésnél, vagy az utómunkák során. Ezek a filmek nem egynapos produkciók! Komoly kihívást jelent más a hangminták elkészítése is, melyek alapján az alkotók a megrendelővel, a forgalmazóval egyeztetik elképzeléseiket.

A keverések lehetnek monók, sztereók, de általában a korunknak leginkább megfelelő Dolby Digital(5.1) rendszerben készülnek, bár van mód DCP(5.1), Dolby Stereo(LtRt), vagy akár 2.0, Dolby Surround formátumban is kevert anyagot készíteni. Régebben sokszor igény volt a DTS(5.1) rendszerű keverésre is, de ezt a Dolby Digital(5.1) szinte teljesen kiszorította.

Ezek a technikák azonban igen drágák. A Mafilm Audio tulajdonosi szerkezetéből adódóan itt az anyagi háttér biztosított. Bár igaz, hogy a mozifilmek megrendelési árai sem a szinkronszakmában létező alacsony, sőt néha zavarba ejtően alacsony árakkal azonosak. A mai egymás alá ígérés szinkronfilm árakkal ilyen minőség nem is érhető el! Itt mutatkoznak meg a kicsi, egy-két műteremmel rendelkező szinkronvállalkozások igazi hátrányai. A minőséghez és a fejlesztéshez bizony pénz kell, az apró vállalkozások pedig vagy nem rendelkeznek tartalékokkal, vagy inkább fillérekből gazdálkodnak, nem akarnak fejlődni, fejlesztéseket végrehajtani. Mindez meg is mutatkozik a nap, mint nap a közönség elé kerülő nívótlan, sokszor gyenge minőségű, hibáktól hemzsegető olcsó szinkronokban, a tárgyi tévedésekkel teletűzdelt ismeretterjesztő hangalámondásokban is.

Az olcsóság egyik jellemző példája az is, mikor sima sztereó anyagból hozzák össze a ki tudja miért, de 5.1-esnek nevezett kevert anyagokat.

A filmek szinkronjának elkészítésére a Mafilm Audio Kft-ben majd egy hét áll rendelkezésre. Ebből 3-4 nap jut a felvételekre, a többi marad a vágásra, keverésre, komp-

Csörögi István rendező és Márkus Tamás hangmérnök felvétel közben

A hagyományos filmvetítő és a kivetítő jól megférnek egymás mellett a keverőben

lettírozásra. Nálunk még léteznek a rendezőasszisztensi munkakör is, sőt, a kollégák még a besorolás, és az összmuszer fogalmát is ismerik, és nem csak ismerik, sok esetben alkalmazzák is ezeket a munkafolyamatokat!

A minőségi munkához fontos és elengedhetetlen a minőségi alapanyag is. Ezért a saját file-transfer lehetősége is biztosított, mely rendszeren HD minőség-

ben érkezhetnek a munkanyagok.

A megrendelők szerencsére mind igényesek. Közöttük olyan ismert cégekkel találkozhatunk, mint a Columbia TriStar Pictures, a Discovery Channels, a Dolby Laboratories, a Dreamworks, a Forum Film, a Forum HE, a Hungaricom, az InterCom, a Magyar Televízió, az Origo TV, a Palace Pictures, a Paramount Pictures Pro Video, a Twentieth Century

Fox, a UIP Duna Film, a Universal Pictures, a Warner Bros, és még sokan mások, ahogy mondani szokták!

A harc a munkák megszerzéséért napról napra egyre keményebb. A legnagyobb probléma a filmek árképzése körül mutatkozik. Az egymás alá ígérgetés sok esetben odáig fajul, hogy a keretösszegből képtelenség minőséget elérni. Sokszor már az is csoda, ha az alkotók és a szereplők bére kigazdálkodható az

adott pénzmennyiségből, nem hogy a stúdió bérleti díja, vagy a fejlesztésre félreterhető összeg. A CD-n forgalmazott filmek között a plázákban, újságárusoknál, a kereskedőknél már 200 Ft-os, papírtokos filmekkel is találkozhatunk, amik rendszerint minősíthetetlenül gyenge szinkronváltozatot tartalmaznak. Bár ennyi pénzért másra ne is számítson a kedves vevő!

Ezen kívül nagy gondok, hogy csak az első média fizet. Ez azt jelenti, hogy a filmek aktuális jogtulajdonosa „kivásárolja” a jogokat, és sem a hangfelvételek előállítói, az alkotók, sem a szereplő művészek nem részesülnek a többszörös forgalmazás során keletkező további bevételekből. Viszont a jelenlegi állapot szerint a szinkronok költsége egyetlen médiára vetítve a piac ítélete alapján magas. Ez meglehetősen visszas, sőt, tarthatatlan állapot! Ha ezen sikerülne változtatni, sokkal több pénz állna rendelkezésre a szinkronfilmek, hangalámondások készítéséhez.

Manapság a szinkronpiac átrendeződni látszik. Bár sok a magyarországi stúdió, úgy tűnik a szinkronfilmek gyártása iránt nem egy igencsak tökeerős, nemzetközileg ismert cég érdeklődik.

Ezen érdeklődők első képviselője az Sdi-Sun stúdió, de várhatóan hamarosan több nagy külföldi cég is ringbe száll a szinkronmunkák megszerzése érdekében. Reméljük együtt, hogy ez nem jár majd újabb pénzkivonással, a megrendelési árak újabb csökkentésével!

Addig is a Mafilm Audio Kft minden nehézség ellenére igyekszik a piacon magas minőséget teremtve fennmaradni, és a szokott módján szolgáltatni a megrendelőket és a közönséget, bízva abban, hogy idővel a szinkronszakma nem a filmipar, hanem ismét a filmművészet irányába halad tovább.

D folytatás a 13. oldalról

valyelőtti szövegemet, hiszen ugyanaz történik. Ezt természetesen nem engedhetem meg magamnak, sportot csinállok belőle, hogy huszadik alkalommal is találjak olyan érdekességet, mondjuk Petőfőről vagy Szent Istvánról, amit az előző években még nem mondtam el.

Hogy hangzik a Talpra magyar! németül? Hiszen tudjuk, hogy a nagyszámú németajkú pesti polgár kedvéért azonnal kinyomtatták németül is... Rengeteg olyan kérdésre adunk választ, amire az emberek nem is gondolnak a nagy ünnepi események közepette. Öt és fél óras lesz az idei március 15.-ei adásunk, előbányászunk annyi érdekességet, amennyit csak lehet. Szeretnénk a nézőket

sedéssel, szeretettel, alapos előkészítéssel csináltuk 7-8 éven át. Most ugyan anyagi okokból szünetel a sorozat, de a nézők állandóan visszakövetelik a képernyőre. Reméljük, hogy a gazdasági lehetőségeink javulása után esetleg újraindítjuk a felvételeket. A Hogy volt?... ugyancsak igazi közszolgálati feladat, hiszen az archívum révén, egy olyan kincstáron ülünk, amit nem zárhatunk be, hanem újra és újra meg kell mutatnunk, mennyi érték halmozódott fel itt az öt évtized alatt. Olyan a mi kincsünk, mint mondjuk a Nemzeti Galéria, vagy az Országos Széchényi Könyvtár öröksége. Ráadásul a színészek, rendezők, televíziósok nagy örömmel jönnek

el hozzánk mesélni arról „hogyan volt” amikor ezek a műsorok készültek? Természetesen az is kötelességünk, hogy megőrölkítsük őket is ezekben a beszélgetésekben. Bízom abban, hogy egykor majd televíziós nemzedékek fogják tanulni ezekből az adásokból, hogyan készített műsorokat Katkics Ilona, Szabados Tamás vagy Kállai Ferenc...

Sokszínűségéhez hoztátartozik, hogy szerveztél Szabadság tér 17 névvel egy televíziós zenekart is. Működik még?

Nem vindikálom magamnak kizárólagosan az alapítás dicsőségét, több ember fejében megfogant az ötlet. Ez tulajdonképpen arra az alkalomra

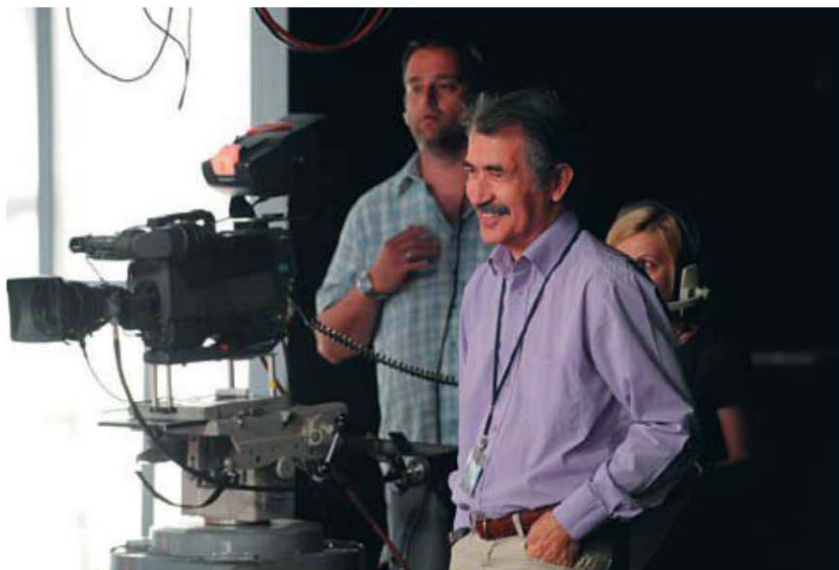
alakult, amikor elbúcsúztunk a régi, legendás Szabadság téri székházunktól. 2009 nyarán, pontosan július 30.-án adtunk ott búcsúkoncertet a 4-es stúdióban. Nagyon szeretném, ha minden év július 30.-án összejönnénk ott a Szabadság téren egyfajta piknikre, olyanokkal is, akik már nem tévések, és azokkal, akik máshol tévések, beszélgetni, zenélni, énekelni. Talán egyszer felállíthatnánk a téren, ott ahol annakidején befordult a TV Híradó kamerája, egy kicsi emelvényen felállíthatnánk egy ugyanolyan kamerát valamilyen fémről, és ez lenne a Magyar Televíziós szobra.

Azt remélem, hogy ez az elképzelésem is megvalósulhat.

Gál Jolán

„...Gyuri a zongoránál”. 50 éves az MTV

Hogy volt?! c. adás egyik forgatásán

Februárban beszélgetünk, most mivel foglalkozol? Késszűlsz már Március 15.-ére? Nagyon készülünk rá. Ezen a Március 15.-én berendezzük az egyik stúdiót Pilvax Kávéháznak, lesznek itt diákok, és végigvezetjük őket a nap érdekes eseményein. Olyan ismereteket is adunk, amelyekről eddig nem esett szó, például, hogy köves volt-e már akkor az utca, amikor elmentek a Pilvaxból a Landerer Nyomdába? Vagy, amikor este elmentek a Nemzeti Színházba volt már valamilyen közvilágítás Pesten? Mit reggeliztek a Pilvaxban, és mennyibe került? Milyen volt a férfidivat? Hordtak-e a civilek kardot a hétköznapokon?

a képernyő elé ragasztani, és annyi érdekességgel elhalmozni, hogy ne mondhassák, te isten ezt már hányszor hallottam...

Ígérem én is, érdeklődéssel várom. Beszéljünk másról: szerkesztőségvezetőként évek óta menedzselsz olyan műsorokat, mint a Főtér vagy a Hogy volt? Ezekről mit mondanál?

Mindkettő szerelemgyerek. Magyarország épített és természeti kincseinek bemutatása nyilván alapvető feladata a mindenkor köztelevízióknak, nekünk pedig kötelességünk ezt izgalmas, szórakoztató formában látni a nézők elé. A Főtér adásait hatalmas lelke-

Krém, 50 éves az MTV

Stúdiószervíz

HANGSTÚDIÓK

HARMÓNIA HANGSTÚDIÓ

CÍME: 9030 Győr, Heltai u. 8. TEL.: 96/332-122, 96/519-104 FAX: 96/524765 **WEB:** www.hmk.hu/hangstudio **E-MAIL:** harmonia@hmk.hu **PROFIL:** Komolyzene, népzene, jazz, akusztikus felvételek, digitális utómunka, mastering, demós koncertfelvételek **MÉRETE:** 50 m² **HANGMÉRŐK:** Kupai Szabolcs **ÓRADJ:** 3000 Ft **SZOLG.:** Neumann, AKG, Rode mikrofonok, Pro Tools rendszer, mobil stúdió, CD és kazettakiadás, sokszorosítás, koncertszervezés

DIGITAL PRO

CÍME: 1043 Budapest, Kísfaludy u. 13. TEL.: 369-8465, 383-2481 **WEB:** www.digitalpro.hu **E-MAIL:** matok@digitalpro.hu **PROFIL:** Akusztikus felvételek (komolyzene, népzene, jazz), mastering **MÉRETE:** 80 + 40 m² **HANGMÉRŐK:** Matók István **ÓRADJ:** 6800 Ft + Áfa + hangmérnök **SZOLG.:** Surround, helyszíni felvételek

R.D.I. Stúdió

CÍME: 1165 Budapest, Nyilvesző u. 9. TEL.: 407-1872, fax: 407-2654 **E-MAIL:** rdi@rdi.hu **WEB:** www.rdi.hu **PROFIL:** digitális hangutómunka, film és TV hang **MÉRETE:** 3 x 100 m²

STÚDIÓVEZETŐ: ifj. Erdélyi Gábor **ÓRADJ:** 6500 Ft + Áfa **SZOLG.:** stúdiófelvétel, hangutómunkák, filmelvezetés és reklám Dolby Digital formátumban, játékfilm keverés 5.1 DTS formátumban, DVD master Protools HD2 berendezéseken

X-PERIENCE STÚDIÓ

CÍME: 4150 Székelyudvarhely, Kornis Ferenc u. 30/c/19, Románia TEL.: +40-722-606-040 **E-MAIL:** experience98@yahoo.com **PROFIL:** Könyvzenei felvételek, rádióreklámok, rádióműsorok, jingle-ek készítése **MÉRETE:** 20 m² **HANGMÉRŐK:** ifj. Szász M. Attila **ÓRADJ:** kb. 1000 Ft, rádiós témájú megrendelés esetén kérje árajánlatunkat az interneten **SZOLG.:** helyszíni felvételek, zenei alapok készítése, utómunka, master CD, sokszorosítás, és terjesztés Erdélyben, internetes megrendelés és termékútlás

FONOTON

CÍME: 5091 Tószeg, Kossuth tér 8. TEL.: 30/965-7429 **E-MAIL:** hamtib@internet.hu **PROFIL:** reklámkészítés, rádiós szignálók és műsorok gyártása, hangfelvételek (demo és koncertfelvételek) **MÉRETE:** 20 m² **HANGMÉRŐK:** Hám Tibor **ÓRADJ:** 3000 Ft + Áfa **SZOLG.:** helyszíni felvételek, utómunka, CD és MC sokszorosítás, archiválás

PMA stúdió

CÍME: 4030 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 25. TEL.: 20/450-8488 **WEB:** www.pmastudio.hu **PROFIL:** élőzene, felvétel, mastering **MÉRETE:** 30 m² **HANGMÉRŐK:** Gyarmati Balázs **ÓRADJ:** 2000 Ft + Áfa **SZOLG.:** Csöves előfokok, csöves kompresszorok, TLaudio, Lexicon, DBX, Aphex, Mout, Power Mac, Neumann, AKG, Shure, Digital Perform

VIDEÓSTÚDIÓK

Reklámfilm Kft.

CÍME: 1033 Budapest, Huszti út 16. TEL.: 250-2705, 250-4519 FAX: 456-1645 **E-MAIL:** rekfilm@axelero.hu **PROFIL:** Felvételek

technika és utómunka, stúdió bérbeadása **STÚDIÓVEZETŐ:** His Jenő **ÓRADJ:** Árajánlat alapján, megegyezés szerint **SZOLG.:** Be ta SP A/B roll montírozás, Edit* 6.0 non-lineáris utómunka (Mat rox Digitsuite LE) Beta SP és DV CAM playerrecorder, eseményrögzítés 4-5 kamerával, (D-35, M5 CCU, LO szett, DFS 3000, KM 3000, DXF-50, PVW 2800, DSR 1800, 50 és 100m kamerakábel, stb.) stúdió kitépüléssel, D-50/PVW-3 Beta SP kamerák és D-50/DSR-1 DV CAM kamerák bérbe adása, reklám és referencia film készítése, DVD írás és sokszorosítás. Régi anyagok archiválása, akár normál-8as filmről is DVD-re.

CAM-G

CÍME: 1119 Budapest, Hadak útja 61. TEL.: 203-0389, 30/853-6586 **PROFIL:** digitális videó utómunka **MÉRETE:** 20 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Sályi Zoltán **ÓRADJ:** 7500 Ft + Áfa **SZOLG.:** Non-lineáris vágás, videófilm készítés (Matrox Digitsuite Max - Speed Razor: valós idejű 3D effekt), animációs munkák rögzítése, DVD videó, videó CD, CD-s és internetes formátumok készítése, DVD mastering készítés (3 nyelvű hang, 3 nyelvű felirat)

ZUGLO TV

CÍME: 1144 Budapest, Ond vezér park 5/z, **E-MAIL:** zuglo.tv@chello.hu, TEL.: 789-0560; 789-0562, Fax: 220-7540 **PROFIL:** TV műsorgyártás, műsorszolgáltatás **VEZETŐ MUNKATÁRS:** Kővári Miklós **ÓRADJ:** Egyéni megbeszélés szerint **SZOLG.:** Referencia filmek, reklámfilmek készítése, non-lineáris utómunka; 4 kamerás felvételek külső helyszínen, vagy stúdióban helyszínen történő vágással

VIDEO BOX

CÍME: 4000 S.F., Gheorghie (Sepsiszentgyörgy) P.ta Mihai Viteazul, NR2, Bl. 3, Sc. F, Ap. 3 TEL.: +40-67351-974, +40-92-236-713 **PROFIL:** videó felvételés utómunka **MÉRETE:** 40 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Petke László, Kátai Edit **ÓRADJ:** megegyezés alapján **SZOLG.:** DVCAM, DV, SVHS, VHS rögzítés, nonlineáris utómunka

DVCPRO-VIDEOPART STÚDIÓ

CÍME: 1092 Budapest, Ferenc krt. 26. TEL.: 456-3003, fax: 217-1288 **E-MAIL:** studio@videopart.hu **WEB:** www.panaudio.hu **PROFIL:** Gyártós utómunka stúdió, videótechnikai tevékenység **STÚDIÓVEZETŐ:** Kis Szilgyémi János **ÓRADJ:** 2000 Ft + Áfa-tól, megállapodás szerint **SZOLG.:** DVCPRO és DV külső helyszíni, videófelvétel készítés, editálás, montírozás, kompozitálás, transzkódolás, átírás - DVCPRO50, DVCPRO, DVCAM, Betacam SP, S-VHS, VHS, DVD-R, DVD-RAM

TV EGER

CÍME: 3300 Eger, Törvényház u. 15. TEL.: 06-36-419-999 EMAIL: tveger@tveger.hu **WEB:** www.tveger.hu **PROFIL:** TV műsorgyártás, műsorszolgáltatás **VEZETŐ MUNKATÁRS:** Cseh Kornél **ÓRADJ:** egyéni megbeszélés szerint **SZOLG.:** 70 nm műtérmen, bluebox, 3 kamerás külső és belső helyszíni felvételek, közvetítő kocsik, referencia filmek, reklámfilm készítése, nonlineáris utómunka **TECHNIKA:** Sony DSR400 SD kamerák, AVID, EDIUS

EURO-TV

CÍME: 6754 Újszentiván, Szeged, Újvilág u. 11/A. TEL.: +36 30 943 4555, **E-MAIL:** info@euro-tv.hu **WEB:** www.euro-tv.hu **PROFIL:** 3D és 2D produkciók komplett kivitelezése, TV technika bérbeadása **VEZETŐ MUNKATÁRS:** Gregus Dezső **SZOLG.:** 9,5 mm-es Jimmy Jib krán, PRO Steadicam, 18 m Alu Fhart sin, 8 kamerás FULL HD mobil rendszer, 3D FULL HD tükrös riges felvétel kamera szett bérbeadása, 3D és 2D vetítések, reklám, referencia, klip, útifilmek, TV sorozatok komplett kivitelezése 5.1 hangkeveréssel. Konferenciák multimédiás lebonyolítása

Magyar Civil Televízió

CÍME: 1035 Budapest, Miklós tér 1. (Selyembolybitó épület) TEL.: 3543762, **E-MAIL:** info@macitv.hu **PROFIL:** stúdiófelvétel, műtéremberlés, átírás **STÚDIÓVEZETŐ:** Hingyi Gábor **ÓRADJ:** 8000-25 000 Ft/óra + Áfa, ill. megegyezés szerint. **SZOLG.:** Digitális felvételi lehetőség. Kizárólag műtérmenhasználat fotózásra, castingra. (Műtérmen-stúdió 54 m²) Átírás (Beta, DigitBeta, DV, miniDV, DVCAM), hangstúdió bérlet.

P&P Digitál Video Stúdió

CÍME: 4031 Debrecen, Kishegyesi út 73/B., tel./fax: 52/418-390, 30/941-8390 **WEB:** www.pp-video.hu **E-MAIL:** puskas@pp-video.hu **PROFIL:** reklámés referenciafilmek készítése, esküvői videoshow, videóátírások, sokszorosítás, többkamerás felvételek, közvetítések, kivétel **MÉRETE:** 120 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Puskas Pál **SZOLG.:** DV-CAM, DV, D8, Hi-8, V8, S-VHS, VHS/CS (EP-LP-SP), non-lineáris real-time digitális szerkesztés, videoprint és fotoprint képnymtatás, transzkódolás (Pal-Secam-NTSC)

PRIMA TV videostúdió és műtérmen

CÍME: 1116 Budapest, Hengermalom út 18. TEL.: 204-0281, FAX: 371-1800, **WEB:** www.primatv.hu **PROFIL:** Nonlineáris utómunka, Digit Beta kiírás-átírási lehetőséggel, műtérmi felvétel, műsorgyártás **STÚDIÓVEZETŐ:** Takács Sándor **SZOLG.:** Nonlineáris vágás (EdiusSP, Edit 6.0) 3 kamerás műtérmi felvétel, Green-box, 100 m²-es műtérmen, Rögzítés Beta SP, Digit Beta, DVCAM, vagy Hard disc., DVCAM forgató szett bérbeadás

VIDEÓ ÉS HANGSTÚDIÓK

Videobank Pannonia 21 Kft.

CÍME: 1149 Budapest, Egressy u. 62. TEL./FAX: 221-4041, 30/231-4336 **PROFIL:** Gyártó és utómunka stúdió, Videó és filmfelvételi eszközök: kamerák, lámpák, kamera-mozgatók kölcsönzése, stúdióbérmunka. **STÚDIÓVEZETŐ:** Komáromy-Poros László **SZOLG.:** Analóg, háromgépés Betacam Sp stúdió, lassítóval, egytűltolgozó DVCAM és DV-lejátszóval és -felvétel, lassítóval, DSF 500, trükkgenerátorral, felíratolozással, bemonodó fülkével, insert kamrával: 6000 Ft/óra ill. megegyezés szerint, Broadcast digital JVC D-9, (850 vízszintes sorfelbontású, digit Beta RTL Klub adásmínőségű stúdió lineáris és nonlineáris montírozás, háromdimenziós valós idejű trükkökkel: 6000 Ft/óra ill. megegyezés szerint. Broadcast digital minőségű (850 vízszintes sor) non-lineáris montírozás, JVC-D-9, Betacam Sp, DVCAM, DV, SVHS, Hi8, VHS bejátszással, SDI, componens, vagy SVHS bemenettel, háromdimenziós, valós idejű trükkökkel: 3000 Ft/óra tetsz

Kedves Olvasónk! Rendkívül kedvező megjelenési lehetőséget biztosítunk a hazai és a szomszédos országokban működő audió, videó és utómunka stúdióknak. Ajánlatunk, amennyiben egy évre 8500 Ft összegért előfizeti a Médiatechnika magazin 10 számát, úgy hirdetés díjmentesen kerül be egy évig a lapunkba. Címe: 1034 Budapest, Bécsi út 141-143. Tel.: 453-1040, marketing@solteszreklam.hu

szerinti bejátszóval, soros digitál (SDI), vagy analóg bemenettel, háromdimenziós valós idejű trükkökkel: 6000 Ft/óra ill. megegyezés szerint, Be ta SP kamera, JVC D-9 kamera, JVC GY-DV 5000, DV kamera, AR RI 35/IIIC, Arri SR, ARRI St, mini Eclair, kokkázómotor ARRI 35 Ilchez és ARRI 16 St-hez, CAMEFLEX 16 mm-es kamerák, nagyfényerejű sor, lámpák, kameramozgatók, komplett világosítás, S-VHS, U-matic Hiband, Loband, transzkódolás minden rendszerbe és formátumba, nonlinear editing, filmátírás 8 és 16 mm, videó print készítés, szinkronizálás, videósokszorosítás, DVD, videó CD írással, kényelmes ingyenes parkolási lehetőség

R-Provideo Bt.

CÍME: 2096 Üröm, Kert u. 19. TEL.: 30/952-9339, 30/203-3252, FAX: 26/351-048, **E-MAIL:** rbhun@freemail.hu **PROFIL:** Digitális képes hangutómunka Dolby Surround technikával **STÚDIÓVEZETŐ:** Rozgonyi Gábor HAES, Kende Júlia HSE **ÓRADJ:** megegyezés szerint 2500-tól, ill. 5500 Ft + Áfa **SZOLG.:** AVID on-line képvágás, digitális hangvágás, 32 csat. analóg és 32 csat. digitális automata keverőpultok, 24 csat. hangrögzítés és szerkesztés, Dolby Surround Prologic és AC-3 technikával, 30 éves szakmai gyakorlattal

Csurgói Városi Televízió

CÍME: 8840 Csurgó, Csokonai u. 2. TEL.: 82/571-188, fax: 82/471-088 **PROFIL:** Televíziós műsorszervezés, reklámés referenciafilmek készítése **MÉRETE:** 150 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Garai Lajos **ÓRADJ:** megegyezés szerint **SZOLG.:** S-VHS, DVCAM-rögzítés, nonlineáris utómunka

Ózdi Városi Televízió Kht.

CÍME: 3600 Ózd, Brassói u. 2. TEL./FAX: 48/472-347 **PROFIL:** videófelvétel készítés, videóutómunka, stúdiófelvétel, TV stúdió **MÉRETE:** 200 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Fazekas László **ÓRADJ:** megbeszélés szerint **SZOLG.:** DVCAM, Beta, S-VHS rendszerben editálás, külső és belső helyszíni felvétel több kamerával, nonlineáris utómunka DPS Velocityn.

STV - Stúdió

CÍME: R0-4000 SF-Gheorghie (Sepsiszentgyörgy), P. Mihai Viteazul tér 15. TEL.: +40-67/313-040 **PROFIL:** TV-műsorok készítése és sugárzása, reklámgyártás **MÉRETE:** 128 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Szalló László, Erdélyi András **ÓRADJ:** megegyezés szerint **SZOLG.:** Nonlineáris editálás (Matrox RT 2000) DVCAM, DV, SVHS rögzítésű utómunka, reklámgyártás, reklám ügynökség

Ördög Sound

CÍME: 2330 Dunaharaszti, Nádor utca 55. 1/4. TEL.: 20/937-5275, **E-MAIL:** ordogrichard@flynet.hu **PROFIL:** non lineáris utómunka, helyszíni akusztikus (jazz, komolyzenei, népzenei) hangfelvételek készítése, reklám-készítés (televízió és rádió) **HANGMÉRŐK:** Ördög Richárd **ÓRADJ:** árajánlat alapján

X-Trame Stúdió Kft.

CÍME: 1141 Budapest, Czobor utca 68. **E-MAIL:** xtrame@xtrame.hu **WEB:** www.xtrame.hu **PROFIL:** Nonlineáris utómunka (AVID), átírás, transzkódolás, DVD www.mediatechnika.hu sokszorosítás, authoring, kamerák bérbeadása, műsorgyár-

tás **MÉRETE:** 200 m² **TULAJDONOS:** Fehér Sándor **STÚDIÓVEZETŐ:** Fehér Milán **ÓRADJ:** 3000-6000 Ft+Áfa **SZOLG.:** referencia és reklámfilm készítés, műsorgyártás

Zalaegerszei Televízió Kft.

CÍME: 8900 Zalaegerszeg, Kossuth u. 45-49. TEL.: 92/311-309, Mobil: 20/549-5201 **WEB:** www.zegtv.hu **PROFIL:** Televíziós műsorkészítés, műsorszolgáltatás, reklámés referenciafilmek készítése, sugárzás **MÉRETE:** 400 m², 150 fős nézőtérrel, 3 utómunka-helyiséssel, vezérlő **STÚDIÓVEZETŐ:** Lovass Tibor **GYÁRTÁSVEZETŐ:** Miklós András **ÓRADJ:** megállapodás szerint, 4000 Ft/órától **SZOLG.:** Kamerabérlet (DVCAM, BetaSP), non-lineáris utómunka (Final Cut Pro), stúdiófelvétel (IMX Videóés TurboCube), stúdiófelvétel

Clear Tech Stúdió

CÍME: 1174 Budapest, Szenczi Molnár Albert u. 24. **E-MAIL:** cleartech@hu.inter.net **WEB:** www.cleartechstudio.com **STÚDIÓVEZETŐ:** Bakonyi Adrienn TEL.: +36303504148 **TECHNIKAI VEZETŐ:** Bencke Tibor TEL.: +36309335305 **PROFIL:** Digitális hang és videófelvételek készítése, és az ehhez kapcsolódó teljes utómunka elvégzése. **SZOLG.:** Helyszíni több kamerás és stúdió felvételek (DVCAM HDV), Televíziós műsorkészítés, reklám-, referencia-, PR-, oktató és rendezvény filmek készítése bármilyen formátumban (Final Cut Studio és AVID MC5 rendszerekkel). Hangfelvételek készítése stúdióban és külső helyszínen egyaránt (ProTools és Cubase rendszerekkel). Hangoskönyvek, CD-k, szinkronok készítése. DVD Authoring (Cinema Craft és Dolby Digital Professional encoderrel 5.1). Egyéb utómunka igény szerint.

Revita Televízió Győr

CÍME: 9023 Győr, Vas vári Pál u. 1. TEL.: 96-525-786, 96-417-778, **E-MAIL:** revita@axelero.hu **PROFIL:** Televíziós műsorgyártás és egyéb utómunka **MÉRETE:** 120 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Szabó Tibor **ÓRADJ:** 3000-6000 Ft + Áfa **SZOLG.:** Beta SP, DVCAM, IMIX, kamerabérlet, műtérmen, sokszorosítás, szinkronizálás, utómunka igény szerint

TF Videostúdió

CÍME: 1123 Budapest, Alkotás u. 44. főépület 1/44-45. TEL.: 487-9254 **WEB:** www.tf.hu/videostudio **E-MAIL:** feco@mail.hupe.hu **PROFIL:** oktatófilmek, referenciafilmek, rendezvényekről felvételek készítése, rendezvénytechnikai szolgáltatások **MÉRETE:** 40 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Varga Ferenc **ÓRADJ:** 200-5000 Ft + Áfa **SZOLG.:** CD/ DVD-re nyomtatott felület készítése, NTSC-PAL-SECAM, DV-VHS-SVSHSDV átírás, VHS-DVD sokszorosítás, Non-lineáris utómunka, részletek a honlapon

Szent György Kreatív Stúdió

CÍME: 1096 Budapest, Lenhossék u. 24. tel.: 70/743-2966, iskola@szgyf.hu, www.szgyf.hu **PROFIL:** videófilm készítés, stúdiómunka, eszközbérbeadás, non-lineáris utómunka **MÉRETE:** 60-80 m² **STÚDIÓVEZETŐ:** Hermann György, Németh Ferenc **SZOLG.:** televíziós műsorgyártás

Sági László

HD átállítás, avagy anyám én nem ilyen lovat akartam

A jelenlegi televíziózás egyik általános jellemzője az, hogy ugyanaz a személy többféle fejformával látható. Vagy ahogy egy kolléga fogalmazott: nyakigláb focisták tojás alakú labdát kergetnek. Ez a jelenség nem feltétlen a HD átállítás következménye, de némiképp összefügg ezzel. Ugyanis a HD mindig 16:9 (1,78:1) mármint a közvetített televíziós frame oldalhosszainak aránya. Sok televíziós állomás felkészülve a HD műsorgyártásra, vagy gyakran értelmetlenül csak a modernizáció látszatát biztosítandóan, (mint a „Sörgyári capriccio-ban”, mindent rövidíténe, akkor is, ha az a szegény kutyá belepusztul, akkor is.) már most, SD korszakban ilyen oldalarányú műsorokat készít. Az SD televíziós képek oldalarány szabványa, pedig 4:3 (1,33:1). Ha ebbe a keretbe illesztünk 16:9 oldalarányú képeket, akkor kezdődnek a problémák. Ugyanis a szélesvásznú kép a 4:3-os képernyőn, mintegy 25 %-al kisebb felületet foglal el. A néző pedig a képernyő teljes felületén képet szeretne látni. Ebben az esetben a szélesvásznú képet valamilyen módon vágni, csonkolni kell, és ilyenkor az eredeti kép több, mint 30%-a elvész. (gyakran említett példa szerint, a „Volt egyszer egy vadnyugat” párbajozó-hőseinek jelenete a két kép oldalának vágásával (center cropping) értelmetlenné válna). A szélesvásznú készüléket vásárlók sem szeretnék nem használt területet, vagy levágott képeket nézni, számukra csak a 16:9 képarányú műsor a megfelelő. Láthatóan az oldalarány kérdésében, azért, hogy a kép kitöltsen a teljes képméretet nincs korrekt

megoldás. Ezt az elvárást mindkét képernyő-arányra teljesíteni csak az eredeti kép oldalarányainak megváltoztatásával, vagy a kép csonkolásával lehet. Ezt pedig az alkotók hozzájárulása nélkül megtenni nem szabad. A különböző filmméret arányokból pedig egyenesen következik az, hogy nincs megoldás: mindig lesznek olyan filmek, melyek televíziós vetítésénél „fekete csík látható”. Azért, hogy jó jel/zaj értékkel közvetíthessék a képet (a rendelkezésre álló konténer teljesen megtöltés), valamint a kétirányú konverziót legjobb minőségben lehessen megoldani, a jeltovábbításban használatos az ún. Anamorphic-pixel formátum. Automatikus formátumkezelés nélkül a nyakigláb focista azonnal előállítható. Az általános képméret-jelzésre dolgozták ki azt a segédinformációt, melyek a videojellel együtt közvetítve jelzik az aktuális képméretet. Ezeket felismerve, a vevőkészülékek a megfelelő képarányt állítják be.

Mindeddig a képarány problémáját a TV készülék technikai oldaláról tárgyaltuk Van ennek a kérdéskörnek még néhány szereplője. Az egyik a kábel fejlődés. Itt rendszerüktől függően esetenként dekódolják a valamilyen módon hozzájuk juttatott műsorokat, és egységes formátumba rendezve továbbítják az előfizetőhöz. Nekik olyan vételeket kell alkalmazni, üzemeltetni, melyek a formátumjelzéseket értelmezik. (gyakran csak a nézői visszajelzésekből értesítve a televíziós állomás formátum váltásáról, váltogatásáról). A lánc végén pedig ott van a néző, aki szeretne karosszékében ülve a TV előtt ki-

kapcsolódni, nem pedig azzal foglalkozni, hogy beállítsa a legkedvezőbb oldalarányt.

Aki már hosszabb ideje használ szélesvásznú plazma TV-t minden bizonnyal megjárta már készülékével a szervizt. Ugyanis a zömmel 4:3-os tartalom miatt a képszeleken „beégést” tapasztalt, mely szélesvásznú képtartalomnál zavaróan látható. A készülék-szervizelés csak ritkán jár eredménnyel. Általában a „magától elmúlik”, vagy a „nem olvastam el a kezelési könyvet” a válasz. A néző emiatt is óvatosabbá válik, és többnyire elfogadja az arányban torzított, vagy csonkolt képet, de teljesen kitölti a képernyőt.

A problémakört még színesíti a képmínőség kérdése. Ugye észrevették, hogy az áruházak bemutató polcain csak külön kérésre lehet megtekinteni az élő-adást, többnyire DVD lejátszóról demonstrálják az adást. Ennek pedig egyszerű oka van. Az analóg adás a lapos-TV-n jóval rosszabb, mint a hagyományos képcsöves készülékeken. Műszakiak számára a „jóval rosszabb” nem mérőszám, de finomabban nem fogalmazható meg az eltérés. A mérőszám kérdésre utalva pedig egészen a televíziós alapfogalmakig kell visszanyúlni, ahol a képméret sorszáma és nézési távolság szoros összefüggése a kiindulópont. Ha ezt megváltoztatják, pl. úgy, hogy a régi TV helyére egy jóval nagyobb TV-t helyeznek, és ugyanazt a műsort, ugyanonnan nézik, mint előtte, akkor számolhatunk a rossz képmínőséggel. A rosszabb képmínőséggel még egy technikai ok miatt is számolni kell. Amíg a lapos-TV raszterstruktúrája a HD szabványhoz igazított, addig az SD jelek nem illeszkednek a HD-raszterhez. Amíg az analóg rendszereknél a szabványban előírt sávszélesség és néhány paraméter betartása a minőség garanciája volt, addig ez a HD TV-világban betarthatatlan. A 1,5, vagy 3Gbs jelsebesség csak a stúdióon belül (és itt is nehézkesen) biztosítható. Szükség-szerűen a nézőhöz csak jeltömörítés után jut el a kép. A jeltömörítés fajtájának, mértékének kiválasztásánál különböző szempontok jelentkezők. Stúdió munkánál a legkevesebb veszteséggel bíró, legelterjedtebb MPEG-2 Broadcast tömörítési szabvány, ahol pedig

a mennyiség és az ár (bit/ár) az alapszempont, ott az MPEG-4 és mutációi javasolt. Az pedig, hogy ezen rendszerek sorba kapcsolása, a tömörítési ráta növelése milyen következményekkel járhat, jól érzékelhető pl. a pixelizációban, eltűnt színekben, eltűnt részletekben. Az alkalmazott határokon nincs kötelező érvényű ajánlás, az értékeket legtöbbször üzleti szempontok határozzák meg.

Azért a helyzet nem ennyire tragikus. Jelenleg is találunk néhány sportközvetítést, tematikus HD csatornát kiváló minőségben. Vitathatatlan és megkerülhetetlen, hogy a szélesvásznú televíziózás és a HD átállítás a közeljövő technológia váltása lesz. Gyorsítótással lesz hazai elterjedésre az, amikor a nagy kereskedelmi TV-csatornák átállnak. Jelenlegi magatartásuk érthető, semmi nem kényszeríti őket a jelentős anyagi kiadással járó beruházásra (bár a koncessziós kiírásban az illetékesek szerepeltethették volna pl. az átmeneti simulcast, majd HD-formátum alkalmazását). A „szent tehén”, a nézőszám az átállítás tényétől nem fog változni. A többi televíziós csatorna, ahol a műsor a konzervműsorok lejátszásából áll, egyszerűbb helyzetben van, de nekik is jelentős többletterhet jelent az egyszerű beruházás, a HD műsorok beszerzése, terjesztési költsége. Nagy terhet a komplex, széles spektrumú televíziós műsorkészítéssel foglalkozó televíziós állomásoknak jelent az átállítás, hiszen mindent cserélni kell az ingestől az archívumig, a sminktől a díszletig, hiszen a finom részletek láthatóvá válnak. Előfordulhat az állomás kialakításától függően, hogy a toldozgatás helyett új TV állomás kialakítása adja a kedvezőbb megoldást. Ez a megoldás pedig egy ilyen felépítésű állomáson milliárdos nagyságrendű egyszeri és megemelkedő működési költséget jelent. A HD átállítás alapvetően tehát nem csak technikai kérdés.

Jelenleg az otthoni televíziózás nagy nyeresége a HD-technika. A Blu-ray felvételek, a kísérő 5.1 hanggal együtt a nagyméretű televíziókon mozi-élményt nyújtanak. A rendszerek összeköthetők a számítógépekkel, új távlatokat nyújtva a vizuális megjelenítésben.

IMPRESSZUM

média technika

Lapalapító:

Soltész Rezső

Felelős kiadó:

a Kft. ügyvezet. igazgatója

Kiadó-szerkesztő:

Soltész Rezső
soltesz.rezso@solteszreklam.hu

Konfuztáns:

Nagy Lajos,
nagylojosl@chello.hu

Munkatársak:

Babiczyk László, Dénes Zoltán,
Gál Jolán, Holló Tibor,
Kenderessy Miklós, Matók István,
Molnár Miklós, Steiner András,
Rák József, Vagyóczky Tibor

Lapterv:

Szöke Szabolcs

Tervezőszerkesztő:

Györi Norbert, Keller Beatrix

Képfeldolgozás:

Györi Norbert

Irodavezető:

Lückli Mária

Megjelenés:

2011-ben 10 alkalommal

Szerkesztőség:

1034 Budapest, Bécsi út 141-143.
Tel.: 453-1040, fax: 453-1048
www.mediatechnika.hu

Nyomda:

Pharma Press Kft.
1037 Bp., Vörösvári út 119-121.
Tel.: +36 1577-6369
www.pharmapress.hu
HU ISSN 1585-3020
Megrendelhető

a szerkesztőség címén.

Terjeszti a HÍRKER RT., a Magyar

Lapterjesztő Rt.
és alternatív terjesztők.

A Médiatechnika Magazin megjelenését 2011-ben a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

Sági László

Zenéről, képről,
hangról hitelesen!

soltész
REKLÁM

SONY
make.believe

A mi 35mm-es világunk körülötted forog

Bármilyen legyen a Te 35mm-es világodban, a Sony rendelkezik mindazzal, amivel rögzítheted.

A gazdag filmgyártók művészeinek a kiváló képminőségű SRW-9000PL kamkorderünket kínáljuk, amely egy látványos „wow” elemmel a Sony világklasszis zászlóshajójáról az F35-ről lett mintázva.

A kis költségvetésű produkcióknak az új Super 35mm-es szuperkompakt PMW-F3-as nyújt bámulatos mozi-minőséget olyan rendezőknek, akik eddig még álmodni sem mertek 35mm-es filmzésről.

A költségérzékeny producerek számára, pedig a mi legelső 35mm-es NXCAM kameránk nyitja meg hamarosan az utat, a 35mm felé.

Lépj be a Sony 35mm-es világába, és fedezd fel a benned is rejlő lehetőségeket.

www.pro.sony.eu/35

A legjobb szolgáltatásért, ismeretekért és szakértelemért keresse fel a Sony hivatalos márkakereskedőket.
Hivatalos Sony márkakereskedők:

Rexfilm Kft. • 06 1 382 7160
Somos Broadcast Media Zrt. • 06 1 460 8050
Studiotech Kft. • 06 1 240 1444